

Kustantaja: K. F. Kivessä, Oulussa.

Nuorten Kirjasto. V.

Amerikan Rikkaan enon hauska.

Nuorisoa warten. Mufaelma.

Nuorison fertomuksien pitää olla „oikein jännittäviä“. Etäpä muita nuoriso nousewa wiitfi lukeakaan kuin toisesta odottamattomasta tapauksesta toiseen kiirehtiwää, wirteää tarinaa. Supaisinta on kuin kirjjan „sankari“ itse on nuori, niinkuin lutiakin, esim. joku köyhä, mutta kelpo poika, rehti ja reipas, jonka tielle nousee wastuksia ja waa-roja, waan joista wastuksista hän — hyvästä käntöfsestään ja fun-nollisuudestaan palkinnoksi tietentfin — ihmeellisesti ja arwaamatta selwiää, wieläpä nousee arwoontfin, rikkauteen ja kunniaan, itselleen iloksi ja lutialle mielihywäffi.

(Katso wiime siwul)

Amerikan

Rikkaan enon haussa.

Auorisoa warten.

Mufaelma.

Dulusja 1899.

Kustantaja K. F. Siwekäs.

Dulnõsja,

Dulun Uubesõsja kirjapainosõsja 1899.

Noin seitsemän vuotta sitten lewisä muutamana kauniina kewaätamuna pienessä Kemm kaupungissa wuolaan Kemmjoen suussa warjin outo ja odottamaton huhu, — huhu, joka nopeasti kuin kulowalkea kulki talosta taloon ja kaiffialla ihmisiä ihmetytti. Kerrottiin näet, että Löyrä-Jussi, perin köyhä möffiläinen muuan, oli arwaamatta tullut upporikkaaksi. Ihmisiä kokoontui kadun risteyksiin helpommin tyydyttääkseen uteliaisuuttaan ja toisia Löyrä-Jussin matalaan majaan kulki pitkin päivää kuullakseen hänen omasta suustaan, kuinka asianlaita oikeastaan oli.

Ja niinhän se todella olikin, että Löyrä-Jussista oli paneutunut oikein raharikas mies — ja päälle päätteeksi rikas vielä jinä merkityksessä kuin kemiläiset rikkauden käsittävät. — Samana kirffaana kewaätamuna oli Jussi kutsuttu järjestysoikeuteen (raastuwanoikeutta siellä ei silloin ollut, eikä pormestriakaan), jossa hänelle ilmoitettiin, että hän oli äsken perinyt Calumetissa, kaukaisessa Amerikassa, äsken kuolleen welsensä Eskon, joka jo monta monituista vuotta sitten oli muuttanut Amerikkaan. Perinnön kerrottiin nousewan päälle kahdentymmenen tu-

hannen dollarin, joka Suomen rahassa tekee jo toista sataa tuhatta marffaa. Vielä sai hän kuulla järjestys-oikeuden puheenjohtajalta, että Venäjän konsuli Amerikassa oli aikeissa lähettää koko summa Helsinkiin, kenraalikuvernöörille näet, perinnön oikeille omistajille toimittamista varten.

Ei kellekään pistänyt päähän vähinkään epäilyä oliko siinä mitä perää ja eihän siis kumma ollut, jos moinen sanoma saattoi aikaan tuolla pikku-kaupungissa aika mellakan. Koko sen päivää aina myöhään yöhön asti ja monta päivää vielä jälkeensä päin tarinoittiin vain Töyrä-Jussista ja hänen odottamattomasta perinnöstään. Ja aiwan oikein, — jonkun ajan perästä saapui tuo luvattu perintö. Töyrä-Jussi osti läheltä Oulua suuren talon, joka on vielä nytkin hänen pojallaan. Itse ei hän saanut kauan nauttia tästä rikkaudesta, sillä ei kauan perimisenä jälkeen sairastui hän ja kuoli.

Mutta emme aio puhua tällä kertaa sen enempää Töyrä-Jussista, vaan käännämme tarinamme aiwan toisalle ja tuosta perimisjutusta olemme waan maininneet sen wuoksi, että Töyrä-Jussin äkillinen rikastuminen sai aikaan Kemissä muun muassa erään wilkkaan perhekeskustelun, jonka seurauksia nyt käymme tarkemmin kartoilemaan.

Saman päivän iltana kun tuo mainitsemaamme perintösanoma Kemiin tuli, istui muutamassa huoneessa, jossa oli jotenkin halpaset huonekalut, mutta joka silti oli warsin fiisti, pöydän ympärillä lamppuwalkean ääressä neljä henkeä wilkkaasti rupatellen keskenään. Äärimmäisenä pöydän päässä istui suru-

puvussaan jo vanhanpuolinen nainen Anna Stiina Koskela. Hän oli surupuvussa, sillä hänen miehensä sorwari Matami Koskela vasta muutamia wiikkoja sitten oli kätetty maanpoveen. Anna Stiinan oikealla puolella istui hänen wanhin poikansa, kookas ja kaunis nuorukainen, tuskin vielä kolmenkymmenen vuoden wanha. Ammatiltaan oli hän, kuten ijänsäkin, sorwari ja hänenkin nimensä oli Matami. Hänen wieresjä istui hänen nuori waimonsa Liisa, joka siis oli Anna Stiinan miniä. Liisaa wastapäätä, pöydän toisella puolen, istui talon nuorempi poika Antti Koskela. Antti oli ijältään noin kahdenkymmenen seutuwillä, yhtä komeannäköinen kuin welsjäsäkin, ja hänen ammatti oli puusepän. Ja olikin Antti perin taitawa puuseppä; taitoansa ei hän ollut Kemissä saawuttanut, waan Etelä-Suomessa ja wiimeksi oli hän pitemmän aikaa ollut wanhempana kirjällinä, jopa työnjohtajanakin muutamän taitawan puusepän luona Suomen pääkaupungissa, herttaisessa Helsingissä. Isän kuoltua oli hän äidin tahdosta tullut kotia, sillä äiti halusi nyt pitää molemmat poikansa luonaan ja kehotti siis Anttia asettumaan mestariksi kotikaupunkiin, Kemiin, kuten wanhempi weli Matamikin oli jo aikaisemmin tehnyt.

Nämä neljä, kuten jo mainitsimme, juttelivat nyt innokkaasti keskenänsä ja siitä wain juttelivat tuosta Töyrä-Jusfin pikaisesta rikastumisesta. — „Lapseni“, huusi nyt äkkiä heidän wanha äitinsä Anna Stiina, jonka poskilla hehkui innoituksen puna, „samanlainen onni tarjoutui meillekin moniaita wuosia sitten, mutta emme me siitä silloin wälittäneet, paha

fanoa ikävä kärkeä. Sinä Antti", huusi äiti, „et siitä kumminkaan mitään tiedä, sillä tuskin olit kahden vuoden vanha ja Liisa leikki vielä silloin lapsena lapsuuden kodissaan; mutta sinä Matami olit jo seitsemän vuoden vanha ja entäpä vielä muistatkin, että noin kaksikymmentäkaksi vuotta sitten" — — —

„Kyllä, kyllä", tarttui Matami tulisesti puheeseen, „muistan hyvin koko asian. Mä koski sitä olisiko isäni pitänyt äitini ja lastensa kanssa lähteä Amerikkaan, sillä Jaakki eno kirjeessään New-Yorkista kehotti teitä siihen ja muistan vielä hyvin kuinka tuosta asiasta nousi pikku sanajota teidän ja isävainajan välillä. Mutta sen koommin ei ole asiasta virkattu sen enempää. Tämän kaiken siis muistan."

„Mutta me molemmat, Liisa ja minä", tiuskasi nyt Antti Koskela, „emme tiedä asiasta hölynpölyä ja sen tähden täytyy sinun, äiti, kertoa jotakin siitä meille tarkemmin."

„Niin tahdonkin tehdä", vastasi äiti, „ja juuri sen tähden olenkin ottanut nyt asian puheeksi. Päättäkää sitten itse enkö minä ollut oikeassa, kertoessani että samanlainen onni odotti myös meitä, mutta että me emme siitä välittäneet."

Näin puhuttuaan nousi hän seisolleen ja otti vanhan kirjakaapin ylimmältä hyllyltä suuren ja jo mustuneen perheraamatun. Sieltä löysi hän kätöks-tään kellastuneen kirjeen, jota kädesään pitäen huusi lapsilleen: „Lapseni, kuulkaa mitä äitillänne on teille sanomista. Minun vanhemmillani, jotka jo kauan sitten ovat kuolleet, ei ollut kuin kaksi lasta, nimittäin minä ja minun Jaakki veljeni. Velimieheni oli

oppinut räätälinammatin isältä ja sillä työllä on hän henkeänsä elättänyt aina viimeisiin asti. Mutta Jaakki weljeni oli jo nuorena kowin lewoton luonteeltaan ja opittuaan ammattinsa ei hän wiihtynyt kotosalla, waan kierteli siellä täällä pitkin awaraa maailmaa. Hän oli työssä Oulussa ja muissa suuremmissa kaupungeissa, wieläpä Turussa ja Tukholmanmassan, Pietarissa y. m., mutta ei hän missään wiihtynyt kauempaa. Moneen aikaan ei hän ollut itsestään ilmoittanut mitään, waan kumminkin tiesimme me kotona olevat hänen olinpaikkansa, sillä ainahan niitä hyviä ihmisiä ja wanhoja tuttuja maailmassa löytyy, jotka ensin itse asioista ja oloista selwän ottawat ja owat sitten kyllä kernaat niitä muillekin kertoelemaan — saati omaisille. Mutta wihdoinkin, siitä on jo noin kolmisenkymmentä vuotta, saimme häneltä kirjeen, jonka fuoresa oli Tukholman postileima. Siinä hän ilmoitti lähtewänsä pohjois-Amerikkaan ja tuon kirjeensä lopetti hän seuraawin sanoin: „Onneani lähden noutamaan meren toiselta puolen ja tästä lähtien ette te kuule minusta mitään ennenkuin olen päässyt perille, ja samalla wannon myös, että miljoonia olen saawuttawa ja waikemattain wastukset tieltäni syrjäyttävä.“

Nyt waimeni äiti hetkiseksi ja waiwui ajatuksiinsa.

„Onko siis tuo kirje, jota kädesjänne pidätte, äiti, se sama kirje, jonka enomme Tukholmasta lähetti?“ kyseli Matami.

„Eikä ole“, wastasi äiti. „Kuulkaas kun vielä kerron. „Tuohon kirjeeseen, jonka Tukholmasta

saimme, emme tietysti voineet vastata, sillä emmehän osanneet arvata mille seutuville Amerikkaan Jaakki welsjeni oli lähtenyt. Toivoimme kumminkin että hän, oli miten oli, itsestään ja olinpaikastaan jostain ilmoittaisi ja ettei hän noilla rikastumisuhkauksillaan tarfoittanut niin totta. Mutta turhaan, myrkänä kuin hauta pysyi hän emmekä riviäkään saaneet häneltä. Emme mekään siis voineet kirjoittaa hänelle, waikka aina niitä semmoisia tapauksia sattui, joista mielellämme olisimme tietoa antaneet. Siis kauan hänen Amerikkaan matkustamisensa jälkeen kuoli isä ja tämäkin surusanoma jäi Jaakille ilmoittamatta. Kului niin kymmenen vuotta ja noina kymmenenä vuotena tulin usein ajatelleeksi, että toffkohan Jaakkiakaan voinee enää pitää eläwitten kirjoissa. Mutta eläpäs huoli. Kerran kuitenkin, jitä lienee aikaa noin parisenkymmentä vuotta, toi postinfuljettaja kirjeen, jonka kuoresta jo tunsin kuka kirjeen lähettäjä oli. Kun mursin sinetin sykki sydämmeni lewottomasti, sillä muistin hywin wielä Jaakin uhkauksen, ettei hän itsestään ennen mitään ilmoittaisi, kuin wasta miljoonien omistajana. Mutta ehken onkin paras, että sinä Matami luet kirjeen ääneen" — näin sanottuaan työnäsi hän kirjeen Matamin käteen.

„Aiwan oikein, aiwan oikein," tuumaili Matami päätään pudistellen. „Siinähän näkyy kuorella olevan ihka selwällä Suomen kielessä: Emäntä Anna Stiina Matamintytär Koskela, Matami Koskelan waimo, Remin kaupungsissa, Suomi, Euroopa. Mutta miten woi enoni niin tarfoin tuntea osotteenne, waikka

hän kymmeneen vuoteen ei ollut teistä mitään kuullut?"

„Maltahan nyt“, vastasi äiti, „heti kyllä tulet sen tietämään.“

Natami awasi kirjeen, alkoi lukea ja ympärillä istujat seurasivat kirjeensijältöä sellaisella huomiolla ja jännityksellä, että tuskin henkästä maltoivat.

Kirje kuului näin:

„Kakas sisareni! Muksi sydämmellinen tervehdykseni sinulle sekä sinun miehellesi Natami Koskelalle; hänet kyllä muistan vielä lapsuuteni päivistä saakka, mutta tokkohan hän ollenkaan muistanee, millainen minä olen. — Sattuipa tässä eilen niin mukawasti kun pistäysin laivarantaan katsomaan oliko saapunut se laiva, jossa odotin suurempaa määrää Euroopasta tilaamiani vaatetawaroita, että laiturilla tapasin miehen, jota en fuolemaksenikaan olisi luullut täällä näkewäni. En tahtonut uskoa silmiäni, kun näin Mäkelän Matin Rowaniemeltä tallustelewan vastaanani. „Wie sun pieksut, täälläkö Mäkelän Matti!“ huusin hänelle ja riehjin heti paistaamaan kättä Rowaniemeläiselle. Hän ei aluksi tuntenut minua ja eihän kumma, sillä olenhan paljon muuttunut siitä kun viimeksi olin häntä nähnyt. Mutta Mäkelän Matti oli aiwan ennallaan. Oljinpa suonut, että olisitte nähneet hänen hämmästyksensä, kun ilmaisin nimeni hänelle. Hän ei woinut käsittää, että minusta oli paisunut sellainen herra kun nyt olen ja ihmeissään kumarteli hän minulle kerta toisensa

perästä. Mutta tartuin hänen käsipuoleensa ja vein hänet matkassani erääseen läheiseen saluuniin (ravintolaan näet), jossa festitin häntä tavalla sellaisella, jommoiseen waan miljoonamiehellä on waroja. Nyt alkoi hän wähitellen selwetä hämmästyksestään ja rupefi kertomaan kuulumisia kotipuolelta. Ja nyt wasta sain tietää, että tuoni oli isänikin pois kirjannut, että sinä sijareni olet naimisiin mennyt Matami Koskelalle ja että elämäne on tuollaista waiwaloista, jokapäiwäistä elämää kuten siellä päin tawallista on — tehdään työtä otfansa hiesjä ja ansaitaan parahiksi wain sen werran, että hengissä pysytään. — Tämän kuultuani kawahdin pystyyn, paiskasin taas kättä erojaisiksi Mäkelän Matille, pistin hänen fouraansa satadollarin ja kiiruhdin nopein askelin, unohtaen koko tawaralastini, kotiani kirjoittamaan tätä kirjettä teille, hywät omaiseni. Ja kuulkaa nyt mitä teille ehdottelen. Kirjeen saatuanne myöskää heti tuo wähäpäätöinen tawaranne ja lähtekää matkaan luofseni. Mutta elkää lähtekö purjelaiwassa, waan oikeassa höyrylaiwassa, sillä kowin koskiji se armolleni, jos sukulaiseni purjelaiwassa matkustaisiwat. Sitse aion kohtsiiltään kerrassaan lopettaa räätälinliikkeeni, sillä aiwan riittäwästi olen jo waroja hankkinut; mihin sitte ryhdyin, en wielä wamuudella itsekään osaa sanoa. Mutta sen kyllä sanon, että rikkauteni olen jakawa kanssanne ja että elämäne on tästä puolin olewa waan iloista ja huoletonta elämää. Niin olen tekewä ja kun kerran silmäni ummistan, peritte koko omaisuuteni. Matkaan siis ja kuta aikaisemmin woin teitä syleillä, sitä

onnellisemmaksi tunnen itseni. Rakas veljesi Jaakki eli Jakob Adamson (tämä on nykyinen nimeni, kun olen Amerikkaan muuttanut). Osoitteeni on Rivingtonstreet N:o 15 New-York."

Sellainen oli kirjeen sisältö, jonka Jaakki, Anna Stiinan velimies, oli lähettänyt ja kun Matami oli lukemiseensa lopettanut waltitsi huoneessa pitemmän aikaa häiritsemätön hiljaisuus.

"Nyt, lapseni", puhui äiti keskeyttäen wihdoin hiljaisuuden, sittenkun hän jokaista erikseen oli tutkinnin silmin katsellut, "nyt olette kuulleet kirjeen sisällön ja nyt voitte itse päättää, mitä tehtävä on."

"No en kai minä pane vastaan," Liisa ehätti, jonka filmistä loisti innostuksen hehku, "minä kyllä saan piankin tavarani rahaksi muutetuksi ja kahdeksan päivän perästä woiisin, jos niin tarwis, olla jo matkalla isommille marffinoille."

"Suuri niin", wastasi Anna Stiina, minialleen nyökäyttäen päättään, "niinpä minäkin olen ajatellut ja tahdoin kyllä, että mieheni, teidän isänne, möijisen wähän, mitä meillä oli. Hän ei kumminkaan fuostunut siihen ja wihdoin täytyi minun taipua. Mutta mikä on sinun ajatukseksi asiasta, Matami, — sinun, joka olet wanhin?"

"Ennenkuin woin wastata, äiti," tuumaili Matami, hiukka aprikoituaan, "tahtoisin niin mielelläni tietää, miksi isämme oli asiasta niin kerrassaan eri mieltä kuin te, äiti."

"Siksi, poikani, että isäsi kohteli Jaakkia aina epäluottamuksella," wastasi äiti. "So koulun penkillä",

fanoi hän, „oli weljeji suuri suupaltti ja samanlaisena olen hänet tuntenut myöhempinäkin aikoina. Monta monituista kertaa ovat weljeji kopeat kerskailut olleet waan suunpieksämistä ja walhepuhetta. Ja saamme nähdä vielä, että tuostakin hänen ylwästelewästä kirjeestänsä tustin pientäkään osaa woi totta olla. Niin puhui isäsi.“

„Mutta“, huomautti nyt Antti Koskela, „miksi ette ole ottaneet selkoa Mäkelän Matin jukulaijilta Rowaniemellä, sillä jos hän olisi sattunut yhteen New-Yorkissa enomme kanssa ja eno olisi hänelle lahjoittanut sata dollaria, niin aiwan warmaan olisi hän kirjoittanut siitä jukulaijilleen ja ylistellyt enomme jalomielisyyttä ja rikkautta.“

„Aiwan niin, Antti“, myönäsi äiti, „olet kyllä oikeassa, „mutta me molemmat, sekä isäsi että minä, olemme jo koettaneet sitäkin keinoa. Seuraawana sunnuntaina kirjeen saatuamme käwäsimme Rowaniemellä, mutta turhaan, sillä Mäkelän Matilla ei ole enää jukulaisia siellä, joille hänen olisi käynyt itsestään tietoja antaminen. Kumminkin kuulimme sillä matkalla, että hän olisi matkustanut New-Yorkista lännemmäksi, muistaakseni Wisconsin-waltioon ja sen koommin en ole hänestä saanut mitään kuulla, waikka monasti olen Rowaniemellä käynyt ja häntä tiedustellut.“

Taas kysäsi Matami: „mihin päätöseen sitten isäwainajamme lopullisesti tuli?“

„Sjämme“, wastasi äiti, „jäi edelleen wastahakoiseksi ja tuumaili näin: „me eukkoni olemme työllä ja waiwalla hankkineet leipämme näillä karuilla Boh-

jan perillä. Sen vähäisen tavarain, minkä säästelen ja kowalla työllämme olemme ansainneet ja minkä hallaifilta pelloiltamme, soiltamme ja rämeiltämme olemme koonneet ja irtokiskoneet, senkö nyt uhrasimme niin epävarmaan yritykseen, kuin tuo matkaanlähtö todellisuudessa olisi. Ei — ei siitä tule mitään, jollei weljeji matkarahoja läheta, ja sen hän kyllä tekisikin, jos miljoonia hänellä niin kosolta olisi ja jos hän meitä todella luokseen haluaisi.”

„Ja tässäkö päätöksessään pysyi isä järkähtämätönnä?” kysyi taas Atami.

„Niin teki”, vastasi äiti. „Sittemmin kirjoitti isänne pitkän kirjeen enollenne Amerikkaan ja juurta jaksain selitti ajatuksensa. Kyllähän itsekin kirjoitin samalla kertaa ja pistettyäni molemmat kirjeet samaan kuoreen wein itse kirjeen posttiin ollakseni warmempi sen perille tulosta. Ja hywin muistan vielä, että siitä tuli paksu kirje, koskapahan postimaksukin nousi melkoisiin”.

„Entä vastaus?” kysyi Atami.

„Vastausta ei tullut”, huokasi Anna Stiina sywään.

„Mielestäni on siis isä tehnyt alusta aina loppuun asti aiwan oikein,” Atami tuumaili.

„Mutta voihan niinkin olla, että kirje on häwinnyt matkalla”, huomautti nyt Antti, „ja sehän on hywin otaksuttawaa, sillä olen usein kuullut, että vielä tässä lähimpinä takawuosina oli postiyhteys Amerikan kanssa hywin epävarmaa.”

„Niinpä niin”, huusi äiti innoissaan, „niin minäkin isälle juttelin. Ja senpä tähden odotettuumme

turhaan puolen vuotta, kävin taas pyynnöllä ja tehotuksella isän kimppuun, että hän kirjoittaisi uudestaan tuon aikaisemman kirjeensä ja lähettäisi sen toistamiseen. Niin hän teki. Taas liitin kirjeen tapaisen omalla käsialallani mukaan ja itse jätin kirjeen postiin, mutta — — — mutta" — — huokaus äiti taas — „wastausta ei tullut.“

„No vieläköhän luulet, että tämän kirje hävisi?“ kysäsi Matami weljeltään.

„Se kyllä on mahdollista“, vastasi Antti, „ja jos minä olisin ollut siihen aikaan toimimassa, niin kolmattaakaan kirjettä lähettämättä en olisi jättänyt.“

„Mutta minultahan aiwan sydänalus repeää“, tätä kuullessani, huokaus Anna Stiina, „sillä woin vielä teille wakuuttaa, että sitäkään en ole laiminlyönyt. Mutta tällä kertaa ei isä kirjoittanut, waan minä itse. Kyllä nytkin käännyin isän puoleen, mutta hän ei tahtonut enää mitään kuulla noista miljoonista, waan kowasti kielsi mua enää koskaan mainitsemasta koko asiaa. Hiljaisuudessa siis tartuin taas kynääni ja kirjoitin, pyytäen oikein sydämmellisesti weljeltäni, että hän antaisi anteeksi isämme epäluottamuksen häneen ja ilmoittaisi jotakin itsestään.“

„No niinäpä se onkin“, ehätti taas Antti. „Tuossa ensimmäisessä kirjeessään kohteli kai isämme enoa epäluottamuksella, ja tästä epäluottamuksesta oli enollamme kyllä syytä loukkaantua. Siinä siis koko syy, miksi hän ei ole wastannut kirjeisiinne.“

„No juuri niin“, selitteli äiti, „ajattelin minäkin ja vieläkin olen sitä mieltä. Sentähden kirjoitin vielä yhden kirjeen, huomauttaen rakkaudesta, joka

aina on olewa sifaruften wälillä ja niin pyyjin, että hän antaisi wihansa lauhdua ja ilmoittaisi, koska hän aikoo kotipuoleen palata ja tehdä meidät onnestansa osallisiksi. Mutta — — mutta — — en jaksaa jatkaa enää, tämäkin sydämeen-käypä kirjje jäi ilman wastausta enkä riviäkään ole kuullut hänestä."

"Mutta äiti", huomautti taas Antti, "onhan sekä Kemistä, Tornioista, Rowaniemeltä y. m. Pohjan periltä fittemmin niin paljon ihmisiä lähtenyt Amerikkaan, "ettekö fetään ole pyytäneet ottamaan jefkoa enostamme ja ilmoittamaan fitten teille?"

"Kyllä, poikani", myönsi äiti, "mutta ihmiset eiwät ole wälittäneet pyynnöstäni. Muutoin alan olla jo wakuutettu siitä, että se on Jumalan tahto, että Jaakki weljneni on pysyvä salassa ja että hänen suuret rikkautensa häwiävät willien ihmisten käydetäwäksi, waikka hänellä olisikin Suomessa sukulaisia, jotka kyllä tarwitsejivät. Hän waimeni tästä ja katsoi alas, sillä hänen filmistänsä tipahteli raskaita kynneliä. Myöskin toiset kolme oliwat mietteisfään, kunnes äkkiä Antti hypähti ylös ja asettui äitinsä eteen.

"Onhan totta, äiti", puhui hän wafawana, "että olette kerrassaan wakuutettu siitä, että tuo kaikki, mitä weljenne kolmattakymmentä vuotta fitten kirjotti, on täyttä totta."

"Niin totta kuin minä seison tässä", wastasi äiti nousten seisoaalleen, "sillä mitäpä syhtä hänellä olisi meitä pettää."

"Ja siis luulette, äiti", jatkoi Antti, "että enomme ei ole kirjottanut ja että hän on kaiken yhteyden

wälilläämme kaffasjut wain sen tähden, että hän on loukkaantunut isäwainajamme epäluottamuksesta."

"Niin — siitä olen aiwan wakuutettu", wastasi taas Anna Stiina, — „mutta nyt luulen jo olewan turhaa jatkaa tätä asiaa, sillä weljeäni ei enää woine tawata eläwitten kirjoista."

„Se on tuskin otaksuttawaa", lisäsi Antti, „sillä jos hän kuollut olisi, olisiwat Amerikasja ilmestywät suomenkieliset sanomalehdet niin huomaton ja rikkaan suomalaisen kuolemasta warmaan ilmoittaneet ja meikääläiset sanomalehdet uutisen sitten palstoillensa painattaneet. Tähän asti kumminkaan ei mitään sellaista ole näkynyt ja siis elää hän."

„Kyllä kai", keskeytti Matami. Jos edellytetään että hän olisi rikas ja arwosja pidetty ihminen, hänen kuolemastaan kyllä sanomalehdet mainitsiivat. Mutta paremmin woimme otaksua päinwastoin ja silloin ei tulisi hänen nimensä sanomalehtien palstoille, kuten tuhansille köyhille ihmisille joka päivä käy."

„Ja sinä pysyt siis siinä luulosja", tokasi Antti wanhemmalle weljelleen, „että tuo enomme kirje sisältäisi wain walhetta ja kerskailua."

„Olen samaa mieltä kuiu isäwainajamme", oli Matamin wastaus."

„No hyvä on", jatkoi wafawana Antti, taas kawahtaen pystyyn, „pian olen hankkiwa teille molemmille warmuuden tästä asiasta, sekä sinulle että äitillemme."

„Kuinka sen voit tehdä?" kysyi äiti palawin silmin."

„Todellakin“, jatkoi vuorostaan Natami, „miten se voisi olla sinulle mahdollista?“

„Hankin kaikessa tapauksessa varmuuden“, vastasi Antti iloisella äänellä, „sillä jo näinä päiviä matkustan New-Yorkiin, enomme kirje tässä, ja tuon kirjeen avulla on minulla helppo päästä enomme jäljille.“

Antin puhe teki läsnäoleviin syvän vaikutuksen. Kaikki kolme, nimittäin äiti, Natami ja Liisa, olisivat kyllä mielellään halunneet tietää jotakin varmumutta Amerikan enosta ja hänen rikkaudestaan, mutta kuitenkin siitä huolimatta vastustivat he kaikki kolme Antin lähtöä.

„Eikö mitä, se ei saa tapahtua,“ kielsi ensin äiti. „Amerika on liian kaukana ja matka tuon suuren meren poikki on hengen vaarallinen. Ja tämän peljättävän vaaran alaisiksi panisimme sinut omia turhia haaveiluitamme vain tydyttääksemme.“

„Vastustan minäkin“, puhui vuorostaan Natami. „Siirtolaismaahan tarttuvat vain ne, jotka eivät tule toimeen omassa maassaan, tai rauhattomat ihmiset, jotka kiertelevät kaikkialla maailmaa, ja vihdoin myös sellaiset, jotka rikosten vuoksi eivät uskalla olla nimismiehen naapurina.“

„Mutta sinä, minun ainoa veljeni, joka olet niin kelpo nuorukainen, ja jota minä rakastan enemmän kuin itseäni, sinähän voit taidollasi ja utte-ruudellasi hankkia itsellesi hyvän tulevaisuuden omassa maassakin. Rowin tuntui minusta haikealta ajatella että harhaillet tuntemattomilla poluilla, että asut maassa, jossa elämäntavat ovat niin erilaisia

kuin meillä ja josja puhutaan fieltä, jota me emme ymmärrä."

"Ja waifeata on fieltä poistin pääsö, kun finne ferran joutuu," wastusteli äiti.

"En minäkään haluaisi," sanoi wihdoin myös Liisa. "Kaiffialla tarinoitaijin, että rikkauden ahneudesta olemme sinut lähettäneet yli waltameren ja jos niin sattuiji, ettet Amerikasta löytäijikään enoa, waan tyhjin toimin palaijit taas kotia, niin oliji häpeämme sitä juurempi."

Niin yhtyiwät siis kaiffi kolme siihen mielipiteeseen, että Antti jäiji kotia ja jättäiji matkustusaikeensa, mutta Antti pysyi wakawana päätöksessään ja ilmoitti jo koht'iltään lähtewänsä matkalle.

"Kuulkaahan nyt ensiksi, mitä minulla on sanomista", wastasi hän, "niin pian tulette ajattelemaan toijin. Muutamia wiikkoja rakkaan ijämme fuoleman jälkeen kutsui äitini minut kotia. Hänen ajatuksensa oli, että asettuijin kotikaupunkiimme ja nikaartelesiin täällä Kemijoen warjilla. Ja myönnän mielelläni sen, että hänen tarkoituksensa oli hywä ja kaunis. Mutta jo tällä wähällä ajallani, kun nyt kotona olen ollut, olen huomannut, että minun on mahdoton täyttää äitin tahtoa ja jäädä tänne. Woisin edistyä, kun waan minulla oliji tilaisuutta siihen. Mutta täällä pikkukaupungin nikkarina ei liioin ole toiveita päästä pitemmälle. Tuntaijin siis itseni kowin onnettomaksi, jos tänne asettuijin, olenhan tottunut hienompaankin työhön ja näyttäytynyt jo sellaiseksi, että tykeniäin johtamaan juurempaakin liikettä. Tulewai-

suuttani täytyy minun siis etsiä suuremmilla liikepaikoilla, suurissa kaupungeissa, esim. Helsingissä, Turussa, Wiipurissa ja Tukholmassa, samahan siis on vaikkapa matkustan aina New-Yorkiin saakka. Varoja olen siksi hankkinut, että pääsen meren yli ja varoja lie sen verran kertynyt, että woin elää siellä jonkun ajan ilman työttäkin. Asiaa tulee teidän siis tarkastaa tältäkin kannalta ja pian huomaa silloin, että olen oikeassa ja etten suotta maksaan pyri. Hankin siis passin ja woinhan sitten taksaisin palata niin pian kuin haluttaa. Ensimmäisen päivänä New-Yorkissa olostani käntän wain enoni etsimiseen. Jos se minulle onnistuu ja jos hänet löydän sellaisena kuin hän kirjeessään itsensä ilmoittaa, niin hyvä — silloin olen myös onnistuwa lauhduttaa hänen wihansakin. Mutta jollen taas häntä löydä tahi jos saan selville, että hänen kirjeensä sisältää wain röyhkeää kerskailua, kuten isämme luuli, niin en siitäkään käy paholle mielin, waan ryhdyn rawakasti työhön ja ansaitse leipäni sillä lailla. Monta monituista suomalaisista Amerikassa elättää jo ennastaan henkeänsä niffarintyöllä. — Olkoon siis päätetty, että muutamien päivien perästä matkustan ja siis kaikki teidän wastustaminen tulee olemaan turhaa. Eipä muuta nyt kuin hyvää yötä, sillä yö alkaa olla jo pitkällä. Namulla käymme jo valmistamaan aiottua matkaa."

Näin puhuttuaan nousi hän ylös, katsele äitiään, welsjeään ja kälhyään ja meni makuusuojaansa nukkumaan.

Seuraavana päivänä koettivat äiti ja weli kumpikin vielä kerran pyytää Anttia peräyttämään päättöksensä, mutta hän pysyi horjumatonna eikä antautunut mihinkään pitempään wäittelyyn heidän kanssaan.

Sihän siis muu auttanut kun antaa myöten ja toivoa, että kaikki tulisi käymään onnellisesti. Ja nyt ryhdyttiin pikaisiin valmistuspuuhiin; äiti olisi warustanut matkalle kaikenlaisista hyvää, mutta Antti oli itsepäinen eikä ottanut matkansa muuta kuin mitä hän wälttämättömminkin tarwitfi.

„Kaifkea muuta mitä tarwitfen hanfin sitten siellä meren toisella puolen,“ ajatteli Antti, „sillä sieltä kuuluu saawan paljoa helpommalla. Pääasia on, että rahaa löytyy, ja sitä on minulla tällä kertaa kylliksi.“

Niin oli kaikki walmista ja matkaan lähtö oli tapahtuwa niin pian kuin waan todistus passin saantia warten oli järjestysoikeudelta saatu. Ja sekään ei kauan wiipynyt, sillä eihän löytynyt mitään syytä sitä kieltää. Gronhetki oli siis lähellä. Monta sywää huokausta toi se mukanaan, eikä kynneliäkään puuttunut; etenkin äiti Anna Stiina itki katkerasti. Mutta ikävät hetket meniwät pian ohji ja muutamana kauniina aamuna tuli Antti „Wellamo“-laiwasja Duluun, sieltä junassa matkaa jatkaakseen Hankoon. Sinne saawuttuansa lunasti hän itsellensä Bremenlinjan piletin, tuli aluksi Bremeniin ja muutamia päiviä myöhemmin kellui hän jo Pohjanmerellä ja sitten Atlantin aawalla ulapalla.

Matkasta Atlantilla ei ole mitään erikoista kerrottavaa. Se kului aivan samalla tavalla kuin monet tuhannet Atlantin matkat kuluvat.

Kuudentenatoista päivänä Bremenistä matkustamisen jälkeen saapui laiva perille New-Yorkiin. Täällä laski alus ankkurinsa Castle-Gardenin edustalle, jossa New-Yorkissa asuvilla suomalaisilla on agenttinsa ja edustajansa opastamassa niitä, jotka ensi kerran Suomesta Amerikkaan tulevat.

Täällä saavat myös hyviä neuvoja ne, jotka aikovat „laukaiseen länteen“ matkustaa, mutta tällaisten opastustien tarpeessa ei Antti ollut, sillä hän hän aikoi pysähtyä New-Yorkiin.

Oppaallensa ilmoitti Antti haluavansa päästä wain johonkukuhun halpaan ja siistiin suomalaiseseen matkailijamajaan, missä hän jonkun lyhyemmän aikaa tulisi hyvin toimeen.

„Hyvä on,“ vastasi vieras, „menkää siis majataloon, nimeltä Uusi Kotimaa, joka on North-Williamsstretin varrella; siellä on teillä hyvä asustaa, sillä isäntä on suomalainen eikä sinne ole täältä kuin noin neljänneštunniin matka.“

Tämän ystävällisen neuwon saatuaan, lähti Antti liikkeelle ja parinkymmenen minuutin kuluttua tallusteli hän jo ylös kysymyksesssä olevan matkailijamajan portaita. Jo ensi näkemällään huomasi Antti että häntä oli opastettu oivalliseen paikkaan. Majatalon isäntä oli ystävällinen mies ja perin harjaantunut kohtelemaan outoja matkustajia, joita aina alussa näin oudoissa oloissa painaa kodinikävä ja uuden elämän hoppuisat huolet. Sitä paitse tunsi

isäntä perin pohjin olot New-Yorkissa niin että hän osasi hyvin neuvoa sellaista, joka oli neuvojen puutteessa.

Tämän huomasi myös Antti ja tuo tieto oli hänellä suurena lohdutuksena näinä ikävinä yksinäisyyden hetkinä. Ensimmäisen päivänsä päätti hän olla kotosalla. Hän käveli huoneessaan edes takaisin mietteissään, pyjähti väliin affunansa ääreen ja katseleli elämää ulkona kadulla.

Mutta äkkiä astuu majatalon isäntä sisään ja tarttuu tarinaan hänen kanssaan. „Te tullette suoraan Suomesta,” kysyi hän, „eikö teitä haluta katella kaupuntia ja tutustua näihin oloihin?”

„Kyllä hyvinkin,” vastasi Antti, „mutta olen hiukka peloissani että jos liikkeelle lähden, niin en osaa takaisin tänne ja kun en vielä Englannin kieltä osaa, niin en pysty kysymään keltään.”

„No, kyllähän se nyt on niinkin,” jatkoi isäntä, „mutta siitä pulasta hyvin pääsette, kun hankitte itsellenne New-Yorkin asemakartan. Niin on moni muukin ensifertalainen tehnyt ja hyvästi ovat wain toimeen tulleet. Tässä aiwan lähellä ensimmäisessä katuristissä oikealla käsin on suomalainen kirjakauppa ja sieltä saatte neljännesdollarilla tuollaisen kartan. Ja olen warma, että kun waan noita aiwan likaisimpia syrjäkatuja wältätte, niin warmaan pääsette sinne minne haluatte, ja sitä paitsi on useampain suurempien katujen warvilla joku suomalainenkin ravintola, josta woitte hyvin lisäneuvoja kysellä. Mutta aluksi tulee teidän waihtaa itsellenne jonkun werran amerikalaista rahaa.”

„Minulla on wain kultarahaa,” janoi Antti, „sillä Hangossa, jossa Suomen rahani amerikalaiseen waihdoon, sain wain kahdenkymmenen dollarin rahoja.”

„Wiipas ja warowainen kuin fettu,” tuumaili itseksään isäntä, „mutta olisin walmis lyömään wetoa, että hänkin on oppirahansa maksawa, kuten taikki muutkin.”

Ei aikaakaan, niin käyskenteli Antti jo pitkin New-Yorkin katuja ja tarkasteli wähän wäliä karttaansa, jonka hän oli ostanut jo mainitsemastamme kirjakaupasta. Tuon tuostakin seisattui hän ja ihmeissään katseli liikkuwaa ihmispaljoutta ja noita pilwiä piirtelewiä komeita taloja, joissa kylteistä päättäen asui satoja jos joitakin ammattilaisia. Wihdoin liikkumisen tohakasja alkoi häntä waiwata kowa jano ja tätä sammuttaaksensa meni hän muutamaan wesi-myymälään, jossa oli suomalainen isäntä. Kun päivä oli lämmin, olivat wirwokkeet houfutelleet joukon muitakin janoisia samaan myymälään, jotka heti Untin sijään tultua alkoivat ahdistaa häntä kysymyksillä, joita satoi kuin rakeita rajuilmalla. Antti töintuskin ehti wastata puoliinkaan kysymyksiin; mikä kysyi, „mistä wieras”, mikä taas „minne matka” j. n. e. Oli niitäkin, jotka uteliwat hänen säätyään ja syntyään ja eikä sellaisiakaan puuttunut, jotka muka hyväsydämmisinä ihmisinä tarjoutuivat auttajiksi, jos Antti olisi awun tarpeessa. Antti kiitti kauppojaan, kun erilleen koko paikasta pääsi, ja tultuaan taas kadulle turwautui hän taskuoppaa-

seensa ja ilman suurempaa waiwaa palaſi hän taas wanhaan tuttuun paikkaansa „Luteen Kotimaahan“.

Ilta rupeſi jo hämärtämään ja illallisen aika alkoi jo olla käſiſſä. Majatalon tilapäiſet aſukkaat wetäntyiwät wähitellen aterialle ja niitä kertyiſin koko roikka, ſillä pitkänlainen pöytä, johon pariſenſymmentä aterioiwaa mahtui, oli täpöſen täynnä. Antti iſtui nurkallaan ja koetti niin wähän kuin mahdolliſta herättää huomiota, hywin muiſtaen ne lukuiſat kysymykſet, joihin hänen pari tuntia ſitten oli ollut pakko waſtata. Ja hän ſaiſin ſyödä illalliseſſä aiwan rauhaſſa.

Seti illallisen peräſtä meni Antti iſännän kanteſſa makuuſuojaſſa. Kun iſäntä oli ſyntyttänyt ſynttilät, iſtahi hän hetkiſekſi ja kysyi Anttilta:

„Mutta kuulkaapa, nuori-mieſ, te kai ette ole mikään tuollainen tawallinen matkamieſ, joita tänne tuhansittain kertyy työn hakuun ja hywän palkan toiuoſſa.“

„Eupä olekaan,“ waſtaſi Antti, „waan aiwan erilainen tarſoitus on pannut minut liikkeelle ja tuonut tänne New-Yorkiin. Mutta tätä tarſoituſta ſaawuttaakſeni tarwiſeiſin kokeneen miehen apua, juuri ſellaiſen miehen kuin te olette ja ſen tähden olen aikonutkin pyytää teitä kuulemaan mitä minulla kanteſſanne oliſi tarinoitawaa.“

„Kyllä, hywä yſtäwä,“ jatſoi iſäntä, „te olette mieleiſeni mieſ ja ſikſipä myöſ ſaatte niitä neuvoja, joita woin teille antaa. Nyt ei ole aikaa, ſillä ilta on liian myöhäinen ja monta wieraſta on minun wielä ſioitettawa makuuſuojiinſa, mutta huo-

menna jo aamupäivästä aion lähteä tästä käymään toisessa kaupunginosassa nimeltä „Washingtonen Tori“ ja sinne voitte hyvin tein tulla matkasani. Luulen näet että teillä on paljon tuollaisista matkoista opittavaa.“

Namu tuli ja Antti läski isännän kanssa kaupungille. Kun he nyt kulkivat New-Yorkin jalkakäytäviä kehotti isäntä Anttia alkamaan kertomuksensa ja uskomaan huolensa hänelle. „Etkää välittäkö ihmisistä, jotka meitä seuraavat,“ sanoi hän, „vaan tarinoitkaa vaan vapaasti, sillä kaikilla on täällä omat touhunsa eikä kukaan ehdi seuraamaan toisten puuhia. Alkaka siis aiwan avosydämmisesti.“

Ja nyt alkoi Antti kertomuksensa ja selitteli juurta jaksain mistä syystä hän oli tullut lähteneeksi tälle pitkälle matkallensa, jonka lufia jo tietää. Ei hän ollut saanut vielä kaikkea selittäneeksi, kun he olivat tulleet jo määräpaikkaansa Washingtonin Torille, jossa majatalon isännällä oli paljon ostoksia toimitettavana. Ensän menivät lihapuotiin, josta ostivat lehmän-, lampaan- ja siianlihaa. Sitten kävivät kaaliksia, hedelmiä, kaloja ja kananpoikia ostellessa, ja kun kaikki kaupat oli tehty, niin olivat taas valmiit lähtemään kotosalalle ja jatkamaan alottamaansa keskustelua.

„No niin,“ sanoi isäntä Antille, „kaikki on nyt futen olla pitää ja ennenkuin kotia ehdimme on jo ostokset työkisissä palavalla tulella valmistumassa ruuaksemme. Kotimatalla on minulla kyllä aikaa kuulla vielä tarinoitanne, mutta sitten minun taas

täytyy ryhtyä omiin askareisiini majatalon isännänä."

Luonnollisesti pisti Antti parastansa ehtiäkseen kertomuksensa loppuun ja kun hän vihdoin oliertonut kaikki, niin otti hän povitaskusta Jaakki enonsa eli Jakob Aldamson'in kirjeen ja tarjosi sen isännälle. Isäntä vilkasi kirjeen sisältöä aluksi vain pikimmitäiri, mutta sitten luki hän kirjeen toiseen kertaan hitaasti ja ajatuksella.

"Mitä minun nyt on tehtävä?" kysyi Antti isännältä, joka kirjeen luettuaan seisoi hetkisen ääneti, "olen luettanut kirjeen teillä siinä toivosssa, että te neuvoisitte minua, kuinka minulle olisi mahdollista päästä enoni jäljille."

"Ja missäköhän asui?" naurahti majatalon isäntä. "Sitä en voi tietää ja siinä en voi siis olla avuksenne, mutta kuinka tulitte ajatelleeksi, että minä hänen asuntonsa tietäisin?"

"Niin luonnollisista syistä," vastasi Antti. "Suomessa ja vieläpä Ruotsissakin tunnetaan kaikki miljoonamiehet ja yksin suurimmissa kaupungeissakin — ei tietysti persoonallisesti, vaan kuitenkin nimeltä, ja luulin, että asianlaita olisi samoin myös täällä New-Yorkissa."

"No olkoon menneeksi sitten, ystäväni," myönsi isäntä päättään nyökäyttäen. "Olen asustanut tällä paikkakunnalla noin kymmenen vuotta ja luulen tuntevanikin jotakuinkin hyvin kaikki miljoonain omistajat tässä kaupungissa, puhumattakaan suomalaisista, jotka varmaan tunnen. Niistä suomalaisista, joita mahdollisesti täällä on muutamia tuhansia, en

luule löytyvän kymmentäkään, joilla olisi neljännes miljoonaa. Mutta — mutta — suoraan sanoen, sellaisesta pohatasta, kuin Jakob Adamsin'ista, en näinä kymmenenä vuotena ole janaakaan kuullut enkä lufanut."

Antti feisoi alakuloifena mietteififään ja alkoi nyt wähitellen huomata, että hänen rifastumifien haaweilunfa muuttuifivat wain tuulen tuwiffi. Niin warma kuin hän oli firjeen awulla onnistumifefanfä, niin yhtä warmalta näytti nyt taas että tuo firje oli wain wilppiä ja harhaan wiefoittefua.

"Mutta ethän ole milläfikään," fefteytti taas ifäntä, huomattuaan Antin alakuloifjuuden. "Paifte-
tut fyyhkyfet eiwät lennä niinkään helpofti fuoraan fuuhun täällä New-Yorkiffa. Mutta tiedättekö mitä? Koettakaamme ja pankkaamme paraftamme. Puolifien perästä woimme taas parifen tuntia olla ykfififä ja feftufufella paraifta feinoiftamme. Olkaahan fiif iloinen wain ja rohkeana luottakaa onnistumifeenne."

Kun majatalon ifäntä lopetti lohduftawan puheenfä, olivat Antti ja ifäntä jo majatalon portailfa, jofa he eroifivat, ifäntä omiin puuhiunfa ja Antti taas wetäntyen huoneefeenfa tarkemmin aprifoimaan mitä hän oikeaftaan oli ifännältä kuullut ja opinut.

Puolifien aikafin oli jo käfififä ja majatalon afuffaat fertyiwät aterialle.

Puolitoifta tuntia myöhemmin oli kaiffi taas entifellään, matkailijat hajaantuneina kufin omiin fuojiunfa. Ja nyt läkfifivät Antti ja ifäntä taas liifkeelle, mennäkkeen fuoraan finne, miffä Jaakki eno

oli firjeessään ilmoittanut asuwanja. He kulkiwat monen ristikadun yli, joiden kulmissa muurit kohosivat kuin mahtawat linnat ja poikki torien avarain, kuin filpakentät. Paljon, paljon olisi Antilla ollut nähtävää, mutta hän oli hajamielinen ja haluton, huomasi wain sen, mitä hänen seuralaisensa hänelle erittäin huomautti ja mieleen terotti. Hiukka päälle puolen tunnin olivat he määräkadulla. Katu oli ikävä, rakennukset rahjaisia ja mataloita ja elämä näytti fuolleelta. Tämä pisti silmään sitä enemmän kuin matka sinne wei läpi keskustaupungin, jossa liikemaailma liehtoi wimmatusti.

Majatalon isäntä selitteli nyt Antille, kuinka rakennukset olivat asutut. Hän kertoi että matalammisissa, jotta olivat wain kassiferroksisia, asui amerikalaisia, jota wastoin taas noisissa wiisiferroksisissä rumisissa ja kasarmintapaisissa eleli ulkomaalaista työwäkeä. „Moni suomalainenfin työmiehen perhe elää yksinfertaista ja vaatimatointa elämäänsä tuolla muurien sisustoissa,“ lisäsi isäntä.

Ja eikö täällä siis asu ollenkaan rikkaampia suomalaisia liikemiehiä?“ kysäsi Antti.

„Ei tietääkseni,“ wastasi majatalon isäntä „ja juuri siitä oli aiheeni jo teille huomauttaakin kun ryhdyimme etsimispuuhiin.“

„Mutta kuitenkin,“ jatko i Antti matalalla äänellä. „Siitähän on jo parikymmentä vuotta kun enoni lähetti tämän firjeensä Suomeen ja sen jälkeen on woinut muutoksia tapahtua paljon.“

„Kyllä mahdollista“, myönsi isäntä rywästellen, „mutta nythän me alamme ollakin jo perillä, tässä“

hän on wiereinen numero ja tuossa tuo seuraama on jama talo, johon pyrimme."

Rakennus oli tuollainen wiisiferroksinen kasarmintapainen talo, joista äsken mainitsimme. Se oli likaisen näköinen ja ruma. Usutulta se kyllä näytti, sillä likaisista affunoista näkyi kaikealla lastenpäitä. Köyhää wäkeä siinä asui, se oli selwä.

Ja kun he siinä nyt rakennusta tarkastelivat, awausi äkkiä affuna matalasta maakerroksesta ja muuan jo wanhanpuoleinen mies, joka hampaisiaan pureskeli piippunysää, kysäsi heiltä selwällä Suomen tielellä, ketä he etsiwät rakennuksesta.

"Tahtoissimme mielellämme tietää," wastasi majatalon isäntä, "asuuko täällä muuan Jakob Adamson niminen mies. Hänen pitäisi olla jonkun suuremman räätäli liikkeen tahi kangaskaupan omistaja ja hoitaja."

"Räätäli liikkeen, — kangaskaupan ja wieläpä suuremman?" ihmetteli mies affunasta, päätään pudistellen. "Kyllä kai wieraat owat nyt erehdyksissä. Meitä asuu tässä yhteensä kaksikymmentäneljä räätäliä, kaikki naineita ja perheellisiä miehiä, mutta ei meistä yhdelläkään ole omaa liikettä, waan valmistamme waatteita suurempiin räätälinliikkeisiin ja saamme palkkamme kappalelunulta. Mutta jos wierailla olisi aikaa käydä sijään, niin voisimme tarwoida tarkemmin ja niin voisin ehken minäkin antaa jotain tietoa."

Majatalon isäntä otti nyt Anttia käsi puolesta ja weti häntä mukanaan matalaan käntävään, josta useampia owia wei eri tahoille. Täällä tuo aikai-

femmin jo mainitsemamme mies oli vastassa ja wieraat pienehköön huoneeseen, jossa hän asui perheensä kanssa.

„Waimoni ja miniäni,“ sanoi mies heidät wieraille esittäen, „naisväki täällä on minua auttamassa kun kowin kiire aika, kuten nyt, sattuu. Mutta mikä on tuon herran nimi, jota wieraat oikeastaan etsiwät?“

„Jakob Adamsson,“ vastasi majatalon isäntä.

„Ja räätälikö hän sitten olisi?“ kyseli mies.

„Niin“, selitti Antti, „hän oli kyllä alkujaan räätäli, mutta ammatillaan ansaitti hän niin suuren rikkauden, että hän on luopunut siitä ammatista.“

„Mitä puhutte te oikeastaan?“ ihmetteli mies.

„Se on ainakin warma, että tässä rakennuksessa ei ole tuollaista onnen suosikkia asunut ja samoten woin wakuuttaa, että jos olisiikin, niin ei hänen nimensä olisi ollut Jakob Adamsson.“

„Mutta kuinka voitte te sen niin warmaan tietää?“ kysäsi majatalon isäntä.

„Kuinka en woisi?“ vastasi mies, „sillä neljätoista vuotta sitten oli täällä paikalla pienoinen talo räjäjä, jonka sittemmin osti muuan amerikalainen. Hän rewitti wanhan rakennuksen alas ja rakennutti sijaan tämän, joka tässä nyt on vielä aiwan samantaisena kuin uutuudestaan. Koko ajan olen tässä asunut, sillä tuo mainitsemani amerikalainen otti minut rakennuksen hoitajaksi, niin että wallasjani on ollut walita hyyryläiset ja farkottaa heidät taas pois. Paikakseni olen saanut wapaan ajunnon. Tällä pitkällä ajalla ei siis ole woinut olla talossa

nyhtään asujainta, jota en olisi tuntenut ja sitä paitse olen koko ajan pitänyt hyryläisistäni kirjaa, jota te hywin saatte selailta, jos teitä haluttaa. Olen warma, että ette sitä löydä Jakob Adamsjonin nimeä." Tämän sanottuaan otti hän asujainluettelon säilöstään ja tarjosi sen majatalon isännälle.

"Tämä kaiikki voi olla aiwan totta," vastasi isäntä, "mutta tuon etsimämme herran olisi pitänyt asua täällä noin parikymmentä vuotta sitten, — siis tuossa jo rewityssä rakennuksessa. Täältä ajalta ette te kumminkaan mahtane woida antaa minkäänlaisia selityksiä."

"Sitä en voi tehdä, enkä tietäisi ketään, jos kysyisitte, jonka luo neuvoisin" — mutta tässä hän pysähtyi ja jatkoi heti taas, "eläpä huoli, jos muistini ei pahoin petä, niin luulen kumminkin tietäväni. Ainoastaan kivenheitto tästä kauempana asuu muuan skotlantilainen leipurimestari, joka noin kolmekymmentä vuotta on ammatissaan samalla paikalla ollut. Luulen että hän warmaan, jos kukaan, voisi teille niin wanhoja tietoja antaa."

Kiitettyään näistä tiedonannoista, läksivät isäntä ja Antti huoneesta ja ohjasivat kulkunsa suoraan jo mainitsmamme leipurimestarin luo, jonne ei ollutkaan matkaa pitemmälti kuin noin pari sataa askelta. Heillä oli onni päästä heti mestarin puheille, joka oli erittäin hyväsydäminen ja liufaskielinen mies. Uusja oli kyllä waikeanlaisista päästä asioista perille, sillä leipuri ei ymmärtänyt muuta kuin englannin kieltä ja tätäkin kieltä hän itse puhui jotenkin huonosti ja epäselvästi.

„Te olette asuneet tässä rakennuksessa jo pitkän ajan,“ kysäsi leipurimestarilta isäntä.

„Noin jonkun verran yli kolmekymmentä vuotta,“ vastasi skotlantilainen.

„No sitten kai muistanette“, jatkoi isäntä, „ainakin noin suunnille keta asukkaita parikymmentä vuotta sitten asui tässä teidän lähimmäisessä naapuritalossanne?“

„Muistan ne ajat, kuin tämän päivän tapahtumat“, vastasi leipuri.

„No hyvä on“, jatkoi majatalon isäntä, „sitten kai myös muistatte, että tuossa talossa melkein wastapäätä tahi ainakin sen talon paikalla asui muuan rikas suomalainen räätäli liikkeen omistaja.“

„Rikas räätäli liikkeen omistaja ja vieläpä suomalainen?“ toisti skotlantilainen hämmästyksissään. „Ei kuuna kullan walkeana ole suomalaista pohattaa näillä seuduin asunut. Totta kyllä, että asui eräs räätälintapainen muutamassa matalassa höffeissä. Waatteita puhdistamalla ja wanhoja paikkaamalla hän töin tuskin pysyi hengissä — mutta ei kai herrat häntä woine tarkoittaa.“

„Emme tietysti tarkoita häntä“, vastasi majatalon isäntä, „mutta ehken muistatte kuulleenne nimeä Jakob tahi, vielä paremmin sanottuna, Jakob Adamson?“

„James Adamson?“ toisti taas leipuri, „ja päälle päätteeksi rikas? Kyllä minä olen koettanut rikkaitten nimiä muistissani aina säilyttää, mutta James Adamsonin nimeä en muista kuulleeni.“

Keskustelun sisällön, joka ei Anttia junvi ilahuttanut, tulkitsti isäntä Antille suomeksi — ja eihän heillä ollut nyt muuta tehtävänä kuin kiittäen sanoa jäähyväisensä leipurimestarille ja lähteä paluumatkalalle kotia päin.

Antti kulki alakuloisena, mutta äkkiä seisahdutti hän ja päättään nostaan sanoi iloisesti: „mutta meidän olemme aiwan päästä wialla, kun me etsimme enoa täältä, josja hän on asunut kolmattakymmentä vuotta sitten. Onhan luonnollista, ettei hän enää täällä woi asua. sillä eihän täällä ole mitään sopiwaa paikkaa joka häntä tyydyttäisi. Tietysti on hän muuttanut kaupungin keskusta ja hankkinut itselleen sieltä komean ja ajanmukaisen asunnon. Nyt täytyy meidän mennä poliisikonttoriin ja tiedusteltuamme Saakki-enon asuntoa mennä suoraa päätä hänen luokseensa.“

Majatalon isäntä kuunteli kärjivällisesti häneä puhettaan, kunnes wihdoin naureskellen puhui wällisesti hänen etsintätawastaan ja warotti ankaraasti, ettei hän majatalosja puhui julki suuria aikeitaan, sillä silloin hän warmaankin joutuisi pilkan esineeksi.

„Mutta“, tuumaili Antti hiukka loukkaantuneena, „eihän puheesjani ole ollenkaan pilkalle sijaa, sillä täällä, kuten kaikilla suurisja maisja ja kaupungeisja, täytynee myös olla järjestyks ja tämän järjestyksen pito kuuluneeksi kai poliisiwiranomaisille.“

„Lopettakaa, lopettakaa jo, hyvä ystäwäni“, keskeytti häntä majatalon isäntä, „sillä mielelläni soisin, ettei puhettanne lufkaan syrjäinen kuulufi. Mutta sanokaapa, onko lufkaan joko poliisi tai muu ihminen

teiltä, sen jälkeen kuin ensikerran jalallanne Amerikan alueelle astuitte, kysynyt passianne tai tahtonut tietää jotakin teistä?"

"Ei, ei yksikään ihminen", vastasi Antti hitaasti ja ajatellen.

"No hyvä", jatkoi isäntä, "samaten myös kun te tulitte luokseni „Luteen Kotimaahan", tahdoinko minä tietää nimeänne ja kirjoittaa sen sitten vieraskirjaani poliisiviranomaisille ilmoittamista varten, kuten muualla maailmassa on tapana?"

"Ette juinkaan", oli vastaus. "Nimeni ilmoitin vapaasta tahdosta, kun neuvojanne tarwitin."

"Niin niin", myönsi taas isäntä, "ja kun te olitte ilmoittaneet nimenne, niin waadinko minä minikäänlaista todistusta teiltä siitä, että te todellakin olitte sama henkilö, joksi te itsenne ilmoititte? En, minä en sitä teiltä halunnut ja aiwan yhtä tyytyväinen olisin minä ollut, jos te nimenne Antti Koskelan asemasta olisitte ilmoittaneet itsenne Pekka Perttuseksi tai Matti Maliseksi."

"Mutta ette kai te ole vähintäkään epäilleet, että olisin puhunut teille walhetta ja tahtonut teitä pettää", tarinoi taas Antti.

"Enpä tietenkään", oli vastaus, "mutta waikka olisinkin woinut kaswoistanne ja muutoin ulkomuodostanne päättää, että ette puhu totta, niin sittenkään en olisi tarkemmin tahtonut tiedustella nimeänne ja olojanne, sillä maan laki waatii täällä, että jokaisella on wapaus menetellä ja tehdä, niinkuin hän itse tahtoo."

„Mitä?“ huusi Untti kummastuffissaan. „Jokainen tekee mitä hän tahtoo, — onko kuultu moista laittomuutta! Siinä tapauksessahan ei yhdenkään ihmisen turvallisuus ole tarpeeksi taattu.“

„Malttafaa, malttafaa“, ehätti majatalon isäntä keskeyttämään, „asianlaita ei ole ollenkaan niin kuten te sen ajattelette. Ei täälläkään ole omaisuuden yhteyttä, vaan tarffa ero on tehtävä wieraan ja oman välillä. Ja se joka näitä määräyksiä vastaan rikfoo, hän on täällä samaten kuin Euroopassakin rangaistuksen alainen ja palkkansa pahoista töistään saa hän täällä ehken pikemmin kuin muualla. Mutta muutoin on jokapäiväinen elämä wapaampaa. Jos teitä haluttaa woitte tänään olla kauppiana, huomenna käsitöläisenä, tänään wielä opettajana tai pappina ja huomenna taas kadunlakaisijana tahi muuna sellaisena. Tänään woitte myös asettua asumaan New-Yorkiin, huomenna jo muuttaa Chifagoon tai johonkukuhun muuhun kaupunkiin. Nyt woitte olla rikas ja jonkun ajan perästä on teillä waan pieni wähäpätöinen wenonen, jolla wiillettelette wirraassa ja etsitte ketä woisitte wiedä yli wirran ja ansaita siten niukan leipänne. Riittänee jo esimerkkinä, josta hywin ymmärrätte, miten wapaata elämä täällä on ja miten turhaa teillä siis on etsiä enoanne poliisiwirastojen firjoista.“

„Niinhän mahtanee olla“, myönsi Untti sywään huoaten. „Kumminkin tuollainen wapaus waikuttanee wahingoittawasti, kuten esim. nyt minulle näissä enoni etsimispuuhissa.“

„Ei, ystäväni“, vastasi isäntä, „ei syy ole elämämme tarvoisja täällä, vaan paremmin siinä, että enonne ei ole itsestään ja puuhistaan mitään teille niin pitkään aikaan ilmoittanut. Jos enonne pitäisi sukulaistensa tänne tuloa niin tärkeänä, kuin hän kirjessään mainitsee, niin warmaan olisi hän olinpaikastaan myöhemminkin tietoja antanut.“

„Niin“, ajatteli myös minun veljeni, tuumi Antti jo nolostuneena, „mutta woihan otaksua, että enomme on louffaantunut, kun omaiset ovat häntä kohdelleet epäluottamuksella. Tätä epäluottamusta ei hän ole voinut anteeksi antaa ja niin on hän pysynyt omaisiltaan salassa ja pysynee iäntänsä. Lie siis warminta jättää etsimispuuhat fikseen ja karsia mielestään koko tuo ajatus, että olisi mahdollista päästä hänen jäljille.“

„Eikö mitä“, vastasi taas majatalon isäntä lohduttawalla äänellä, „eihän siltä tarvitse antautua epätoivoon. Jos enonne on joko New-Yorkiin tai sen ympäristöön jäänyt asumaan, niin luullakseni löytyy keinoja, joitten avulla hänen nykyinen asuntonsa kyllä selville saadaan, waikka kohta pidänkin poliisiwiranomaisiin turwautumisen turhana.“

„Mutta millaisia keinoja sitten?“ kysäsi taas Antti.

„No esim. ofotekalenterin avulla“, vastasi isäntä. „Tuo kalenteri on suuri, pakku sanakirjan muotoinen asunto-opas, jossa on ääretön määrä nimiä aakkosjärjestyksessä. Nimet ovat warustetut myös ofotteella niin että on helppo löytää tämän kirjan avulla ketä vaan tahtoo etsiä joko New-Yorkista tai sen ympäris-

töstä. Osoitekalenteri painetaan joka vuosi uudestaan ja tarffaa huolta pidetään siitä, että asunnon muutokset merkitään, jos sellaisia edellisellä vuodella on tapahtunut. Tämä kirja on kaupunkimme yhteinen omaisuus ja sen lehdistä löytää itselukin vakituinen asukas nimensä. Sieltä tapaatte tuhansia, useampiaakin tuhansia työmiesnimiä, sitä selaillessa pistää silmiinne mahtawien ja hallitsewien korkeat aatelisnimet ja mitä säätyä ja ammattia ifinä wain etsitte, niin sieltä kyllä selon saatte. Mutta kiiruhtakaamme nyt kotia „Luteen kotimaahan“, niin pian woin teille näyttää millainen tuo ylistämäni matkaopas on.“

Pian olivat Antti ja isäntä taas majatalolla. Antti paloi halusta nähdä tuota outoa kirjaa, josta hänellä oli niin paljon odotettavana ja eikä aikaakaan niin isäntä toimitti hänelle kysymyksessä olewan kalenterin eli asunnon opastajan, kehottaen häntä poimimaan ja kirjoittamaan paperille kaikkien „James Adamson“ nimisten henkilöitten osotteet. „Jos enonne asuu vielä New-Yorkissa“, jutteli isäntä, „ja jos hän todellakin on niin rikas, kuin hän kirjeessään ilmoittaa, niin warmaankin olette hänen nimensä löytävä kalenterista, sillä ainakin kaikkien rikkaitten nimet ja osotteet on sinne hywin tarffaan kerätty. Ja ompanni, että enonne nimi on James Adamson, sillä sen nimellisiä on täällä kowin wähän. Jospa otaksuisimme, että hänen nimensä olisi esim. Johnson, niin hänen etsiminen käwisi kowin waikeaksi, sillä saman nimellisiä löytyy kaupungissa satoja — jollei tuhansiaakin asukkaita.“

Miin ryhtyi nyt Antti työhön käskettyyn ja puolen tunnin perästä oli kaikki selvillä. Hän oli tarkkaan merkille pannut nimen, säädyn, kadun ja rakennuksen numeron. Sitten lewitti hän kaupungin kartan eteensä ja tutkittuansa sitä päätti hän vasta huomenna lähteä uudelle etsimisretkelleen. Antti oli taas warmasti wakuutettu siitä, että hänen etsimisyrittänsä olisi onnistuwa ja että hän koht'iltään saisi antaa luotettawia tietoja Jaakki-enosta sukulaisilleen Suomeen.

Yö kului rauhattomasti. Wuoteellaan wiskelehti Antti hermostuneena aivot täynnä ajatuksia. Seinäkello wiereijessä huoneessa piti lukua ajasta ja ilmoitti aina lyönnillään kuinka hitaasti yö kului. Wihdoin wiimeinkin alkoi päivä waljeta ja kun aurinko pilkisti affunasta ensimmäisillä jäteilläään, oli Antti jo jaloillaan. Hän pukeutui siistiksi, tarkasteli vielä kerran kaupunginkarttaansa ja painoi firjeen, jonka eno oli aikoinaan sijarelleen Anna Stiinalle kirjoittanut, powelleen. Kirjeellä oli Antin mielestä suuri merkitys, sillä juuri sen avulla oli hän todistawa enolleen kuka hän oli.

„Mitä tämä tietää“, huusi majatalon isäntä, kun hän Antin huoneeseen aamulla astui. „Jo näin aikaiseen jalkeella ja aiwan walmisna? Ja wieläpä niin siistinä ja somistettuna kuin sulhasmies kuuna päivänä?! Mutta, hyvä ystäwäni, näin warhain on rikkaita ihmisiä mahdoton tawata, sillä he nukkawat myöhäseen. Wielä muistutan teitä: älkää surkastuko ensimmäisestä wastuksesta, sillä on hywin mahdollista, että esteitä tielle jattuu. Käykää

fiis räväkästi toimeenne ja hyvää onnea toivottaen jätän teidät nyt hyvästi."

Riitollisena otti Antti onkeensa nämä neuwot ja sykkiwin sydämmin kävi hän toteuttamaan suuria aikeitaan.

Lähdettyään liikkeelle ohjasi hän ensin kulkunsa Sfolle-Nantakadulle, jonka 11:ssä numerossa asui eräs upporikas koronkiskuri, Jakob Adamson niminen mies. Hänen rikkautsiensa takia oli Antilla kyllä syytä luulla hänestä löytävänsä Jaakki-enon ja sen tähden meni hän ensin tämän Jakob Adamsonin puheelle. Werkalleen kulki Antti niissä ajatuksissaan, wäliin pysähtyi hän ja tarkasteli suuria, moniferroksisia kauppataloja, joitten affunoista kimalteli kauniita tawaroita, jotka olivat toinen toisiaan upeampia. Antti koetti koota ajatuksiaan; taas pysähtyi hän ja räsittäen rauenneita aivojaan kuwitteli hän kuinka hänen enonsa tuliji häntä vastaanottamaan. „Ja jos hän on vielä miehuuden voimissaan“, ajatteli Antti, „miten hän on ihastuva, kun hän näkee sisarensa pojan edessään ja oman kirjjeensä, jonka hän on parikymmentä vuotta sitten kirjoittanut, ja jota hänen sukulaisensa Suomessa niin uskolla ovat säilyttäneet.“

Wihdoin soi kello marmorisen raatihuoneen komeasta tornista yhdeksän. Kumeana kaikui kellon ääni vielä wiereisissä kiwitaloisja. Antti tunsi outoa tunnetta ja hiukka wäristen sanoi hän puoliääneen: „nyt on otollinen aika, tähän aikaan täytyy jo päästä rikkaittenkin pakeille.“

Hän kiirehti kulkunsa ja muutamien minuuttien perästä oli hän jo paikalla. Hän seisahtui was-

tapäätä jalkakäntäwälle ja mitteli filmillään taloa, joka oli hänen edessään. Mitään erikoista ei hän siinä huomannut. Niwan samanlainen kuin useimmat wiereiset talot oli se. Rakfinkertainen puurakennus ja vielä kiviwalassa matala maakerros, jossa tuskin tavallinen köyhä eläjä woi tulla hywin toimeen. Anttia ihmetytti kuinka hänen rikas enonsa woi tulla noin wähillä suojilla aikaan, mutta hän lohduutti itseään sillä, että eno oli ehken naimaton eikä tarwinnut siis enempää.

„Mutta onkohon hän kotona?“ huokasi Antti sywään. „Affunaluukut owat kaikki kiinni nauulatut aivan niinkuin talossa ei löytyisi eläwää sielua. Mutta ei, — se ei woi olla mahdollista, sillä maakerroksessa on matala affuna auki ja näkyyhän sieltä myös muuan naishenkilö puuhaamassa keitoswalkean ääressä.“

Hän meni kadun poikki. Turhaan soitti hän porttifelloa; rakennuksessa oli haudanhiljaisuus. Wihdoin tuli hän käntäwälle, joka woi maakerrokseen ja täällä tuli heti Anttia vastaan tuo sama nainen, jonka hän oli nähnyt affunassa. Nainen oli kappaleen neljäntäkymmentä vuotta, suuret, terävät ja ulkonewat oliwat hänen filmänjä ja nenä oli kaarewa kuin kofkan nokka. Pufunsa oli huononlainen, päässä oli hänellä kellertäwä huiwi.

„Sywää huomenta“, sanoi Antti, korkealle hatuaan kohottaen, „te puhutte kai suomea.“

„Luonnollisesti puhun“, wastasi nainen kofteliaasti, „sillä olenhan synnyltäni suomalainen. Mutta kuka te olette ja mikä on teidän nimenne?“

„Nimeni on Antti Koskela“, oli vastaus „ja haluni olisi puhutella herra Jakob Udamsonia. Hän lie kai fotona“.

„Kotona tietenkfin“, vastasi taas nainen, „mutta tällä hetkellä juuri ei hän ole puhuteltawisja. Mutta mitä tahdotte te hänestä?“

„Tahtoihin waan puhutella häntä kahden kesken“, tuumi Antti.

„Wai kahden kesken, wai kahden kesken“, toisti taas tuo outo nainen entistään kohteliaammin. Niinhän se on, että kaikki, joilla asiaa herralle on, tahtowat puhua hänen kanssaan kahden kesken. Raksi miestä noin puoli tuntia sitten pääsi hänen pafeille, mutta niin pian kuin he ulos tulewat, olette te ensimmäinen, joka saatte häntä tawata. Puwustanne päättäen olette siwistynyt, rehellinen mies, jota ei woi mistään epäillä; nuot äskeiset oliwat ryysyiset ja likaiset entä heitä olijikaan jäsään laskenut, jolleiwät he ennestään olisi olleet hywiä tuttuja. Olion esittää herralleni, että moiset ihmiset tulkoot pimeänä yöaifana, jolloin he eiwäi ympäristönsä niin pahoin huomiota herätä. Nytkin, — olen siitä warma, — walwoo pari poliisia ketä käytäwistämme kadulle ilmestyisi. Mutta menkää suoraan ylös ja poikettkaa sitten wasemmalle, siitä tien entuudestaan hywin tunnette.“

„En hywä ystäwä“, vastasi Antti yhä enemmän hämilleen joutuen, „en ollenkaan tunne näitä asuntoja, sillä olen ensimmäinen. Mutta oletteko asuneet tässä talosja jo kauan?“

„Jo kaksikymmentä vuotta“, oli vastaus. „Ja koko tämän pitkän ajan on herra Adams on ollut talon omistaja.“

„Wai niin“, jatkoi taas Antti ja samalla pälfähti hänen päähänsä myös ajatus, jonka hän pian myös ilmaisi kysäisten taas: „Sitten kai tiennette myös, onko herranne asunut tässä noin kaksi kolmekymmentä vuotta sitten.“

„Siihen en voi antaa warmaa vastausta, sillä niin pitkälle ei muistini ylety ja luulenpa myös, etten vielä silloin ollut hänen palveluksessaan.“

„Ja eikö herranne koko tuolla ajalla kuin olette häntä palvelleet ole kertaakaan maininnut teille, että hänellä olisi jukulaisia Suomessa, jotka myös mahdollisesti voisivat tulla häntä tervehtimään?“

„Kyllä, kyllä mainitsi hän kerran“, oli vastaus, „mutta sen koommin ei hän ole asiasta puhunut sanaakaan, luullen warmaan, että hänen jukulaisensa Suomessa ovat jo kuolleet.“

„Hän on wisšiinkin enoni“, kuisikafi Antti puoliääneen; mutta samassa kuului raskaita miehen askelaita yläkerrasta, jotka tömisten lähenuwät maakerrosta. Puhe keskeytyi ja kiireesti riensi palvelijanaisen sulkemaan akkunaa ja kadulle wiewää porttia samalla, antaen merkkiä warowaisuuteen, sillä hän tiesi että poliisit wartioiwat.

Miehet hiljensiwat käyntiään ja ilmautuiwat pian tuohon maanalaishuoneeseen, joka oli samalla työkkinä. Nyt seisoi Antti siinä heidän kanssaan filmätysten. Rauhistusta tunsi hän katsellessaan noita likaisia ryyjiä, jotka peittiwät rietasta ruumista. Heidän sil-

mistään kiilsi rikollisuuden hehku ja heidän äänenfä ilmaisi, mikä oli heillä mielenlaatu.

„Glä hätäile, Saara“, sanoi toinen miehistä äreällä äänellään. „Mitä syytä poliiseilla on meitä wartoa, sillä olemmehan rehellisiä miehiä, jotka työtä tekemällä ansaitsemme leipämme. Aukase siis owi, sillä nyt kun olemme asiamme toimittaneet tuolla ylhäällä, niin olemme taas valmiit täältä lähtemään. Ei tefisi pahaa kun töittensfä pallkiofsi saisi edes tästä rynnyn wiinaa ja wiipaleen leipää.“

Tämän sanottuaan nousi hän seisovalleen ja meni owea kohiti itse sitä awatakseen, mutta samalla asetui tuo mainitsmamme nainen hänen tiellensfä ja pidättäen häntä kuisksafi: „Ei herran tähden käy se päinsfä. Sanoinhan teille jo, että ulkona seisoo poliiseja odottamassa tuloanne. — Jos olisin woinut aawistaa, mihin asemaan saatatte meidät, niin en itinä olisi laskenut teitä sisfalle. Odottakaa nyt rauhallsiinä täällä, kunnes kaikki taas asettuu entiselleen, — sitten tulen teitä saattamaan pienelle tausportille pihan toiselle puolelle. Sitä tietä woitte päästä syrjäkadulle ja huomaamatta häwitä wäentungokseen.“

„Ja te herraseni“, sanoi hän taas Antille, „woitte nyt käydy ylös; noustkaa ensin suoraan ja poiketkaa sitten wasemmalle.“

Antti Koskela seurasi kehotusta niin pian kuin hän taifi. Kawutessaan ylös seisahtui hän kumminfin ja punnitsi mielessfään hetken tapahtumia. Hän oli wakuutettu sitä, että hän nyt tapaisi enonsa, mutta hän ei woinut ymmärtää, mitä tuo kohtaus palweliat-taren ja noitten outojen miesten wälillä mer-

fitfi. Antti huomasi kyllä että miehet eivät olleet rehellisiä, vaan roistoja, ja kumminkin heillä oli asioita Aldamsonin kansja. Epäilystä herättävä oli myös huoneen haltiattaren käntös miehiä kohtaan, kun hän tahtoi salata heitä.

Päättään pudistaen ja kowin mietteisjään astui hän viimeiselle portaalle. Nyt oli hän siis kynnysellä ja waikka owi oli raollaan, ei hän kumminkaan mitään woinut kuulla. Wihdoin kuului hipsuttelevia askeleita ja outoa kuiskeentapaista murinaa. Antti painoi napukkaa ja owi samassa aukeni narinatta. Mutta mitä näki hän sisällä!

Buolihämärässä huoneessa oli pitkä, leveä pöytä keskellä lattiaa. Joukko hopeaisia ja kultaisia tawaroita ja kaiskenmoisia kalleuksia oli pöydällä. Siinä oli lusikoita, weitsiä, lautasia, kirjoitusneuvoja ja niin ikään formuksia, korwa- ja rannerenkaita ja mitä itinä tuollaista pientä rihkamaa löytyy. — Pöydän ääressä seisoi kumaraissa wanha harmaahapsinen mies, jolla silmät säihkyivät kuin werenhimoisella ryöstöllinnulla. Kädesjään kannatti hän waakaa, johon toisella kädellään ammenji metallikaluja yhden toisensa perästä. „Hyviä, erinomaisia tawaroita“, murisi hän itseksään, „ja kaikki niin raskaita. Jos nuo myöjät olisivat tienneet minä arvoisia he toivat, niin — kuka, kuka te olette?“ äntytti hän hätäntyneenä, huomattuaan edessjään Antin. „Mistä te tulette ja mitä te tahdotte? Saara, Saara, rosvoja ja ryöväreitä. Jumalani, minä olen fuolemaan tuomittu.“

Hän hoiperteli ja oli kaatumaisillaan, kun Antti tarttui hänen käsipuoleensa ja saattoi hänet tuolille

istumaan. „Vanha miesparfa“, puhui Antti puoleksi jääliwällä, puoleksi halwekfiwalla äänellä, „en minä ole mikään konna, en roswo enkä ryöwärikään, waan olen tullut palweliattarenne lähettämänä luoksenne tiedustelemaan, josko — — —

„Saarako on teidät lähettänyt“, huusi wanhus, hiukan jäitähdykfiistään tointuneena. „Siinä tapauksessa on kaikki hywin. Mutta mitä teillä on sitten kaupaksi tarjottawaa? Wetäkää esille tutkittawakseni ja punnittawakseni. Mutta eihän teillä ole mitään jalkiä eikä myöskään kirstua, misjä sitten omaisuuttanne jäilytätte? Taskuisjanneko? Ne owat siis jalokiviä, timantteja ja wain ylhäisten koristuksia. Sitä parempi sitten ja heittäkää ne heti esille siis!“

„Ei minulla ole teille mitään myötawää“, wastasi Antti wakawasti. „Te erehdytte kokonaan minun suhteeni ja sentähden tahdonkin heti teidät jättää.“

„Wakoilijoita! Nuuskijoita!“, huusi wanhus. „Te olette tänne hiipineet kalleuksiani katsелеmaan, woidaksenne sitten ilmaista asiasta poliiseille.“

„Myöskin sinä erehdytte“, jatkoi taas Antti kääntyen oween päin, „miesparfa, joka jo seisotte toisella jalallanne haudan reunustalla, warokaa, warokaa itseänne, ettette eroa tästä matoisesta maailmasta halwekfiittuna ja häpeällä.“

Nyt pysähtyi hän owelle ja oli juuri aikeisssa jättää hyvästinsjä, kun ulkoa pihamaalta äkkiä kuului kauhea mellakka, mellakka, joka kylmäwerisimmänkin pani pelosta wärjäjämään.

Tämä oli syynä siihen, että Antti wielä kerran kääntyi takaisin ja nyt näki hän kuinka tuo wanhus

raukka hädisään syöksyi väliin affunaan ja väliin taas takaisin pöytänsä luo. Hän oli tykkänään kadottanut mielenmalttinsa, mutta pian kumminfin rauhoittui hän taas, että ymmärsi ryhtyä kasojaan kätkemään. Taskustaan kaimoi hän erään terävän esineen, jolla sitten kyyristyen lattiasta laudan kohotti. Siinä awautui kellarintapainen aukko, jonne kultansa ja hopeansa ukko kätki. Luukku putosi paikoilleen ja rauhoituksen huokaus kuului wanhuksen tutajawilta huulilta.

Tämän kaisen näki Antti filmänväpähksessä, sillä heti paikalla oli hän jo maakerroksessa ja sieltä sitten omen kautta kadulla. Tuskin oli hän ehtinyt kymmentä askelta kauemmas, kun pihalta taas kuului yhtäläinen mellakka. Ihmisiä kokoontui kaikkialta ja toinen toisilleen huusivat he: „Mitä on tekeillä?“ „Missä tulipalo?“ „Onko ketään murhattu?“ j. n. e. ja yhä safeammaksi käwi ihmispaljous.

Poliiseja juoksenteli sinne tänne ja wihellyksiä kuului kaikkialta. Toiset tunkeutuivat talon sisimmäisiin kerroksiin ja toiset wartioivat ulkona. Luukut rewittiin affunoista ja waloa laskettiin sisälle.

Heikisen perästä awautui suuri pääportti ja ulos tulwasi koko joukko poliiseja keskellään kulettaen neljää wangittua. Mutta ketä olivat sitten nuo wangitut? Keskimmäisinä nuo jo mainitsmamme heititöt. — Siwulla Jakob Adamson ja palweliatar Saara.

Kaikki neljä kuletettiin New-Yorkin suureen pahantekiiän wanfilaan ja jälessä kulki toinen kulkue keskessään kantaen suurta kulta- ja hopeakamp-

juilla täytettyä säkkiä. Kalleudet olivat samoja tavaroita, joista jo aikaisemmin olemme tehneet selkoa. Adamsson'in asunnon portit ja ovet sulki poliisipäällikkö. Kaikki tämä tapahtui lyhyessä ajassa, — utelias ihmisjoukko hajautui eri tahoille ja rauha oli taas ennallaan.

Nyt vasta huomasi Antti oikein kuinka vaarallisessa asemassa hän oli ollut ja kuinka onni oli hänelle tällä kertaa myötäinen. Kaikesta siitä, mitä tuo taaja ihmisparvi hänen ympärillään oli tarvinnut, ei Antti ollut ymmärtänyt sanaakaan, mutta nähnyt oli hän kaikki ja voi myös hyvin ymmärtää, mitä tapahtunut oli. Hän kiiruhti suoraan päätä asuntoonsa ja saatuaan tilaisuuden puhutella majatalon isäntää kertoi hänelle juurta jaksain, miten hullusti hänen sen päiväinen etsimisyrityksensä oli päätynyt.

„Voitte kiittää onneanne“, vastasi isäntä, „että ehyin nahkoin asiasta selvisitte. Oliji woinut käydä hašsummastifin. Mutta neuvoisin teitä nyt, ettette sanaakaan asiasta puhuisi kellekään, sillä pian voititte tulla tekemiseen poliisin kanssa.“

Sillä lailla oli siis Antin ensimmäinen yritys rauennut ja toiseen ryhtyminen ei häntä ollenkaan huvittanut, ei ainakaan samana päivänä. Sitäpäivällä toi majatalon isäntä hänelle sanomalehden, jossa oli tarkoin jo kerrottu koko tapahtuma. Tuo kirjoitus sisällsi seuraavaa: „Tänään aamulla kello kymmenen ja yhdeksän välillä oli poliiseillemme onnistunut päästä erään merkillisen salaisuuden perille. Rantakadun varrella N:o 11 on jo kauan asunut omassa

rafennukseensa muuan Jakob Adamson niminen mies, jota hänen naapurinsa ovat aina funniallisena miehenä pitäneet. Harvoin on häntä nähty muualla kuin kotonaan, jossa hän, vanha kuin on, paraiten on viihtynyt.

Tuo seitsemänkymmenen vuotinen ukko on elänyt rauhallista ja hiljaista elämää jataen elämänsä surut ja ilot yhdessä uskollisen palveliattarensa Saaran kanssa. Mutta hänen kotirauhaansa on nyt äkkiä häiritty.

Viime yönä tapahtui suuri murtovarkaus muutamana täkäläisen kultasepän luona ja ennenkuin varkaudesta mitään tiettiin oli jo varkaat pötkineet tiehensä teille tietämättömille. Kumminkaan ei ollut sallittu heidän jatkaa menestyksellä huonoja töitänsä, sillä heidän varomattomuutensa vuoksi pääsi pari kaupunkimme walpasta poliisia heidän jälillensä sillä seurauksella että varkaat istuvat nyt lufon takana. Poliisit oliwat aamuhämärässä nähneet epäilyttävillä paikoilla pari ryysyistä miestä kantawan kirstua. Tämä herätti tietysti huomiota ja vielä enemmän siitä syystä että kantajat oliwat poliisiviranomaisille wanhoja tuttuja, jotka monasti aikaisemmin oliwat lewänneet yönsä kowalla penkillä raskaan rautasalwan takana. Poliisit tekivät suunnitelman ja seurauswat he pahantekijöitä kufin tahollaan aiwan huoletoinna niinkuin ei mitään olisi tapahtunut. Ja heille onnistuikin pitää heitä filmällä herättämättä huomiota, waikka varkaat kyllä kurkistelivat ja rauhottomina wilkuivat ympärillensä. Wihdoin monen mutkan perästä pysähtyiwät pahantekijät Rantafadun

warrella N:o 11 ja firstuinensa kampsuinen ja häwi-
fiwät mainitun rakennuksen maanalaisrappuusiin.

Täällä oli heitä wastassa muuan naispalwelija, joka kätki warkaat säilöihinsä. Nyt tiesiwät poliisit misjä pahantekiät oliwat ja toinen heistä kiiruhti heti ensimmäiselle poliisiasemalle pyytämään tarwittawaa apua sillä aikaa kuin toinen piti wahtia ulkona. Ei kauan wiipynyt kunnes koko rakennus oli tarkoin ympäröity wahdeilla. Saman rakennuksen pihan perillä oli myös pieni portti, josta pääsee toiselle kadulle. Se on kyllä käyttämätön, mutta poliisit sen kumminkin hyvin tunsiwat. Miehistö jakautui niin, että kuusi miestä asettui suuren käntävän läheisyyteen ja toiset kuusi wartioimaan pikkuporttia, taikki tietysti niin ettei itse rakennuksesta woinut huomata, mitä tekeillä oli. Kului aikaa hetkinen ja rakennuksessa wallitsi täydellinen rauha, mutta noin kahdenkymmenen minuutin perästä awautui hiljokseen takaportti, josta nuo mainitsmamme miehet hiipien koettiwat häwitä wäen tungokseen. Mutta samassa hyökkäsiwät myös poliisit heidän kimppuunsa ja lyhyen, kovan ottelun perästä wangitsiwat heidät. Kun tämä oli tehty tunkeutuivat poliisit rakennuksen sisustaan. Täällä tapasiwat he tuon jo mainitsmamme seitsemänkymmenen wuotisen walkohapin wanhuk-
sen, joka asettui aluksi kowaan wastakynteen, mutta hänen kumminkin täytyi fittemmin alistua yliwoiman alle.

Koko rakennus tutkittiin perin pohjin, mutta mitään ei löydetty. Wihdoin eräälle poliiseista paistoi filmään isännän huoneen lattiasa raottawa lancku,

jota hän weitsellänsä koetti kohottaa. Palkki kohosi-
 tin ja lattian alla aukesi aukko. Mutta mitä oli
 tuolla aukosja? Iso joukko kulta- ja hopeakaluja ja
 niiden muassa myös nuo kultasepältä viime yönä
 warastetut tawarat.

Ja näin oli siis tuo ijäkäs koronkiskuri Jakob
 Adamsen paljastettu, todistettu warfaitten, ilkiöitten
 ja konnien suojeliaksi ja suojiaksi. Ja tästä kaikesta
 ei kellään ole woinut olla aawistustakaan paitse
 noita hirteleisiä, jotka hänen kanssaan owat tekemi-
 sesjä olleet.

Nyt he kaikki owat yhdessä wankan wartian
 takana ajattelemassa töitänsä ja odottamassa ansait-
 tua palkkaansa. Vielä woimme mainita, että monet
 näkiät wakuuttawat erään hywin puetun miehen pu-
 jahtaneen rakennuksesta mellakan kestäessä kadulle ja
 sotkeutuneen ihmistulwaan. Oliko hän wieras wai
 talon tuttu, rikollinen wai wiaton — siitä emme
 woi antaa tarkempaa selontekoa."

Niin kuului sanasta janaan se kirjoitus, joka oli
 kaupungin muutaman sanomalehden iltanumerossa.
 Ei ole siis ihmeteltävää jos Antti Koskela rauhatto-
 masti seuraawan yönä nukkui. Hän ajatteli kulu-
 neen päivän menoa ja huomasi nyt hywin, kuinka
 waarat wäijywät joka taholta, waikka tunsi itsensä
 wiattomaksi kuin wastasyntynyt lapsi.

Siitä huolimatta oli Antti seuraawana aamuna
 jo warhain jalkeella eikä hänessä huomannut wähin-
 täkään kyllästymisen merkkiä. „Welvollisuudesta it-
 seäni ja vielä enemmän äitiäni kohtaan“, sanoi hän
 ijännälle, „en woi heittäntyä epätoivoon, waikka en-

simmäiset yritykseni päättyivätkin niin huonosti. Minun on päinvastoin yhä tarmokkaamasti ryhdyttävä toimeeni ja tänään aioin taas lähteä koematkoilleni toivottavasti paremmalla menestyksellä kuin tähän asti. Toivon pian taas löytäväni jonkun Jakob Adamsenin — sen vertaista, jonka kanssa eilen olin tekemisessä”, lisäsi hän naurahtaen, „en enää luule toista voivani tavata.”

„Wai niin”, vastasi isäntä, „no mistä aioitte fitte tämän päiväisen enonne löytää?”

„Käyn entisen pankkitirehtöörin Jakob Adamsenin pakeille”, vastasi Antti, „hän on perin rikas mies viidennessä kaupunginosassa. Hänen pitäisi myös olla synnyltään suomalainen, waikka hän on niin amerikalaiistunut, ettei hän enää omaa sukuaan muistakaan tahdo.”

„Wai hänen luoksensa”, jatkoi taas isäntä. „Onpa hauska kuulla, kuinka hän teitä vastaanottaa, sillä hänestä kerrotaan yleensä hyvin kummallisia katuja.”

„Olkoon wain millainen hyvänsä”, sanoi taas Antti. „Jos hän on enoni, ei hän voi minua pois ajaa, sillä katsokaa, tälle paperikortille olen juhlallisesti piirtänyt nimeni ja sen käsken perille wiedä hänen omaan kouransa.”

Näin puhuttuaan tarjosi Antti isännälle kortin, johon oli kirjoitettu seuraawat sanat: „Antti Koskela Remin kaupungista Suomessa. Anna Stiina Koskelan poika. Mitäni omaa sukua Adamsen.”

„Hyvä”, nyökäytti isäntä päätänsä, „tuo oli

viisas ajatus ja nyt menkää Jumalan avulla työtänne jatkamaan."

Niin läksikin Antti matkalle ja puolen tunnin perästä oli hän jo viidennessä kaupunginosassa. Tämä kaupunginosa on komein mitä New-Yorkissa saa nähdä. Kadut jalkakäytävineen ovat erinomaisen leveät, ja useissa paikoin on molemmin puolin tuuheat istukaspuut. Palatseja kohoaa kaikkialla toinen toistaan komeampia ja suurempia. Niitä ympäröi usein satumaisen kauniit puutarhat, joiden lehtewien puitten ja firjawien kukkaisten lomitse pistää esiin suuremmoiset suihkulähteet. Juhlallinen hiljaisuus vallitsee täällä aina ikäänkuin tämä paikka olisi pyhitetty alituiselle juhlapäivän wietolle. Komeita, raskaita waunuja wetää peränsään suuret, jalorotuiset hewokset ja kuskit pitkine piiskoineen istuvat juhlallisina kuskilaudoillaan. Ei missään näy kauppuoteja, ei missään ravintoloita eikä parturitupia. Täällä asuu wain rikkaista rikkaimmat, kaikki New-Yorkin äveriäimmät ylimykset, joilla miljooneja pankkein kellarissa kilitsee ja joitten wuotuiset tulot nousewat kymmeniin tuhansiin dollareihin.

Sellainen oli viides kaupunginosa ja sellaisena se wieläkin on. Joka rikkautta harrastaa ja jonka filmiä niitten loisto hivelee, menköön sinne. Kyllä on prameutta ja jos jotain ihmeteltävää.

Antti Koskela oli tarkoin kirjaansa merkinnyt sen talon numeron, jossa entinen pankintirehtööri, upporikas Jakob Adamson asui, ja nyt hän seisoi sen edustalla. Se oli mahtawa marmoripalatsi leweine etehisineen ja pilarikäytävineen. Niin komea oli se,

ettei Suomen isoimmatkaan hotellit ja sofiteettihuoneet sille wertoja wedä. Ja uskaltako astua sijalle! Ei, ei, se olisi liian rohkeata. Arkana hän wiskasi ympärilleen eikö näkyisi ketään, joka estäisi häntä menemästä. Mutta ei ketään näkynyt eikä palatsista kuulunut hiiskaustakaan. Utkiä rohkaui Antti taas mielsensä ja pelkurimaisuudelleen hymähtäen astui hän arastelematta eteiseen. Hän painalsi owifeltoa, mutta wain aiwan hiljaa, taas alkoi pelottaa. Tuossa tuokiossa aukesi owi ja edessään näki Antti kauhuiseen pikimustan owenwartian, jolla oli yhtä pikimustat waatteet, mutta aiwan lumiwalkoinen faula-liina.

„What you want?“, kysyi murjaani, se on suomeksi: „mitä astaa?“

Antti hämmästyti niin kowin nähdesään niikerin, että peräytyi pari askelta eikä saanut sanaakaan suusta.

Nyt naurahdi musta mies Antille niin mafeasti että walkeiset hampaat wälähtiwät näkywiin ja tutawallisella äänellä kysyi hän uudelleen „What you want?“

Sillä wäsin oli nuori ystäwämme toipunut ensi hämmästyksestään, jota ei käykään kummasteleminen, koska hän jo tällä lyhyellä New-Yorkisja oloajallaan oli nähnyt koko joukon mustia ja puolimustia, Amerikasja niikeriksi sanottuja ihmisiä. Tässä maailmanfaupungisja on näet tuhansja, jopa kymmentuhansja näitä Afrikalaisja sukuperää olewia ihmisiä, kumpaakin sukupuolta, jotta warjin tyytywäisinä elättäwät itseään mikä milläkin työllä. Eipä pääse

kolmea askelta warfinkaan festikaupungilla kulkemaan tapaamatta niikerimestä tai naista. ✓

Nämä kumminkin väistyvät warfin kohteliaasti warkoihoisten tieltä eikä se sen tähden owenwartian musta pinta Anttia jäikäyttänylkään, waan hänen äkillinen ilmestymisensä.

Wielä kolmannen kerran kysäsi owenwartia: „What you want?“, ja samalla wetäsi Antti taskustaan nimiforttinsa, tuon saman fortin, jota hän äskettäin oli näyttänyt majatalon isännälle „Uudessa Kotimaassa.“

Niikeri lufi mitä fortille oli kirjoitettu ja koko hänen ystävälliselle naamalleen ilmutui tyytyväisyyden hymy; hänen silmänsä oikein paloiwat eikä hänen warkohampainen suunsa enää muistanut sulkeutuakaan.

„Wai niin“, hymähteli hän — suomeksi, wieläpä kemiläisten puhetapaan.

„Kemistäkö kotoisin? Oikeinko Suomen Kemistä? No onpa ihmettä, mutta — — — mutta mikä teitä waiwaa? Luulempa, että teitä pyöryttää!“

Mutta mies olikin oikeassa; Antti Koskela oli peljästyksestä polwilleen lyhyhistymässä ja kaswot olivat kalpeat kuin palttina. Mutta tämä ei awattawasti lufiaa kummastuttane, ei sittenkään, waikka me tässä tilaisuudessa wakuutamme, ettei Antti Koskela muutoin mitään waaraa hän.mästynyt. Pohjois-Amerikassa eläwät niikerit owat näet ennen olleet orjia ja sen tähden oli luonnollista, että hänen täytyi puhua samaa kieltä kuin heidän herransakin.

Sen tähden ei kuultukaan New-Yorkissa mustan tai puolimustan suusta muuta kuin Englannin kieltä ja sen Antti kyllä tiesi. Mutta tämä pikimusta omenwarta puhutteli nyt häntä suomeksi, vieläpä Remiksi! Oliko tämä oikeata menoa? Ei, siinä oli noituutta tai vielä jotain pahempaa. Antti oli kyllä hyvin kasvatettu nuorukainen eikä suinkaan taifauskoinen, mutta tämä kävi yli ymmärryksen, ja sepä se panikin hänet aivan ymmälle.

Mutta pian tointui taas Antti hämmästykseltään ja mitellen silmillään niikeriä kiireestä kanta-päähän asti janoi hän hänelle: „Te puhutte sujuvasti suomea, vieläpä Remin murteella. Kuinka se on selitettävissä, sillä teidän olette muukalainen ja olette fotoijin etelän mailta.“

„No“, vastasi musta mies hymyillen, „olen oppinut useimpia kieliä. Mutta joutukaa nyt muasjani, niin wien teidät isäntäni luo, sillä hänellehän teillä oli asiaa. Olij sentään hyvä, jos voisitte uskoa myös minulle asianne, että näet voisin ilmoittaaesjani tulostanne kertoa isännälleni myös samalla asiastanne.“

„Ei“, vastasi Antti, „se ei käy päinsä, sillä itse aion esittää asiani isännällenne.“

Sen jälkeen läksi niikeri Antin seuraamana pitkin komeita pilarikäytäviä Jakob Adamsonin puheille. Käytävät olivat koristetut ylellisesti, lattiat olivat peitetyt hienon hienoilla matoilla, joita Antti tuskin uskalsi jalkineillaan koskettaa. Eihän kumma, jos häntä arastutti, sillä jalassaan oli hänellä tuolaiset tavalliset paksupohjaiset saapasfengät, joitten

navina täällä hiljaisuudessa häntä itseäänkin kammostutti.

Kumminfin seurasi Antti rohkeasti niikeriä, joka astui ujostelematta. Räntävästä tulivat he erääseen huoneeseen, joka oli yhä komeampi. Seinillä riippui siellä tauluja niin kalliisja kehyyksisjä, että harvat ruhtinaat sellaisia hanffia jaksawat. Peitteet kulta- ja hopeakudoksineen sekä firrkaat kruunut ja kynttilälajalat kimalteliwat silmiin häikäisewästi. Huonekalut oliwat päällystetyt sametilla ja silkillä, ja peilit ulottuivat katošta lattiaan asti. Sanalla sanoen, oli kaikki käsittämättömän kaunistä ja tämä oli ensi kerta kun Antti sai nähä moista.

Ja kumminkaan ei tämä huone ollut kuin etehinen, jonka takana wasta Jakob Adamsjonin asuin- ja työhuoneet oliwat. On helppo kuwitella, minkä waiikutuksen tämä prameus Anttiin teki, ja kun on niin helppo, niin lienee joutawaa siitä sen enemppää kertoella.

„Enoniko tämä rikas mies?”

Niikeri wiittasi Antille wiereistä huonetta ja sanoi: „Tuolla istuu isäntäni kirjoituspöytänsä ääressä. Wien ensin siijään nimiforttinne ja sitten woitte itse käydä ja puhua puhuttawanne.”

Tuon rikkauden ja loiston omistaja, joka ijältään oli tuskin neljäntymmenenwiiden wuotias, istui kirjoituspöytänsä ääressä pehmoisessa ja mukawassa nojatuolisissaan. Edessään oli hänellä kirjoituspöydällä joukko kallisarwoisia korukansijia kirjoja. Ei hän siinä kirjoitellut, waan hän mukawasti loikoen tuolisissaan puhalteli huoletonna sawuja hienosta sika-

ristaan. Päässään oli hänellä korkea silkkihattu, joka huolimattomasti asetettuna tuskin paikallaan pysyi.

Antti Koskela, astuttuaan sisään, pelästyneenä seisahdutti hattunsa kädessään ovelle eikä uskaltanut suutaan avata.

Antin tulo ei näkynyt liioin talon herraa häiritsevän; hän istui yhtä levollisena ja välinpitämättömänä kuin ennenkin puhallellen sawupilviä ilmaan. Huuhoon syljeskeli hän, ei, niinkuin olisi sopinut odottaa, sylkiastiaan, mutta soma paperiforiininsa, ja tämän tekikin hän niin taitavasti ettei kertaakaan siuru siitä osannut, waikka satoja kertoja hän oli syljeskellyt.

Näin oli runsa neljännestunti kulunut ja koko tämän ajan oli Antti seisunut liikahtamatta uskaltuen tuskin huokuaan. Hän pelkäsi häiritsevänsä tuota mahtavaa herraa hänen sywisissä mietteissään. Wihdoin kumminkin loppui sikari.

„Well Tom!“, huusi herra äreällä äänellä ja tämä merkitsee suomaksi: „Tuomas, tule tänne“.

Silmänräpäyksessä juoksi niikeri, joka epäilemättä oli Tuomas nimeltään, esille ja ojensi herralleen laatikosta uuden sikarin ja palawan tulitikun. Tuskin oli sikari sytytetty, niin alkoi äskeinen leikki uudestaan. Sawupilviä nousi ja haihtui, ja herra syljeskeli yhtä ahkerasti kuin ennenkin, tähdäten aina wain paperiforiininsa. Ja yhä seisoi Antti parha paikallaan, hattuaan wanutellen.

Noin kahdenkymmenen minuutin perästä loppui toinenkin sikari.

„Well Tom!“, huusi taas tuo mahtava mies.

Nyt vihdoinkin rohkaasi Antti itsensä ja astui muutamia askeleita lähemmäksi. „Kaikkein korkeimmasti kunnioitettu herra“, alkoi hän puhuen luonnollisesti suomea, sillä eihän hän janaakaan Englannin kieltä taitanut, „rohkeneisinko?“ — — —

„Tom“, keskeytti hänet tuo rikas herra sen weran päättään kääntäen, että voi nähdä Antti Koskelan“, „is that fellow here a finlander?“, joka merkitsee suomeksi: „Onko tuo mies suomalainen?“

„Yes, Sir (tyllä herra)“, vastasi owenwartija.

„Well“, sanoi rikas herra „here is a dollar for him and now, put him out!“ eli suomeksi „Hyvä on, kas tässä yksi dollari hänelle ja pidä nyt huolta siitä, että hän forjaa luunsa täältä mitä pikemmin!“

Niin puhui tuo mahtava herra ja sen sanottuaan sytytti hän itse uuden sikarin. Musta mies Tom tarttui taas Antin käsipuoleen ja suhahtaen korvaan kehotti häntä seuraamaan vastustamatta.

„Sen, jota olette woineet, olette nyt toimittaneet“, sanoi niikeri Antille, kun he olivat tulleet takaisin etuhuoneeseen, „olisin woivut teille jo aikaisemmin sanoa, että herrani pitää jokaista suomalaista, joka häntä lähestyy, kiusallisena kerjäläisenä ja antaa heille tavan takaa yhden dollarin päästäkseen heistä erilleen. Toiste ette enää voi päästä hänen pakeilleen; mutta minulle oli se sanomaton onni ja ilo, että tulin tuttavuuteen kansjanne.“

„Onni ja ilo teille“, vastasi Antti Koskela tietämättä oikein itsekkään mitä hän sanoi, sillä niin oli hän päästä pyörällä viimeisien tapahtumien johdosta.

„Todella suuri onni“, vastasi niikeri hymyisin, sillä katsokaa, teisjä olen löytänyt kansalaiseni, jolta voin tiedustella kuulumisia kaukaisesta ja niin rakkaasta kotimaasta.”

Täten puhuttuansa avasi hän oven pieneen siwuhuoneeseen, joka oli tosin yksinfertaisesti, mutta firosti sisustettu ja wetäen Anttia mukanaan kehotti häntä painamaan puuta.

Sitten otti hän seinäkaapista taskumatin, ryypäsi siitä naukun, tarjosi Antillekin ja irvisteli: „Ryhyppäähän tuosta, kun tarjoan. Kehtaat kait minun terweydekseni kallistaa, sillä olen — minäkin suomalainen.”

Antti kowasti ällistyi. Suuli niikerin olewan jo päästä wialla.

„Mitä puhutte te oikeastaan?“ sai hän waiwalla sanotuksi, tekö suomalainen? Ei se woi olla mahdollista.”

„Hahaa, hahaa“, nauvoi ääneen niikeri, „te kai päätätte syntyäni ihoni wäristä, mutta kumminkin olen teidän kansalaisenne.”

„Tekö? Tekö?“, änkyytti Antti Koskela. „Ei, se on hulluutta, se on perin mahdotonta! Meillä Suomessa ei ole ollenkaan niikerejä, ei ainakaan siellä Pohjan perillä. Paikalla lähden täältä, sillä te uskottelette minulle joutawia ja pilkkaatte minua samoin kuin teidän isäntännekin teki.”

„Pysähtykää“, sanoi niikeri pidätellen Anttia, joka jo oli hypännyt seisolleen. „Woin helposti todistaa, että olen puhunut totta. Ja tuossa tuoksissa oli hän riisunut takkinsa ja paljastanut käsi-

wartensa, ja mikä ihmeintä, käsi ja ranne olivat pikimustat, mutta käsiwarssi oli lumivalkea aivan kuin lapsukaisella, johon ahawat ja ulkoilma eivät vielä ole ehtineet pystyä."

Antti Koskela katsoi ihmeisensään kuin lehmä uutta fonttia. Ei se kumminkaan siitään somennut, käsiwarssi oli maitovalkea ja käsi sekä ranne mustat kuin syji. Ja kun niikeri awasi kaulaliinansa oli hänen kaulansa yhtä musta kuin kaswonjakin, mutta paljastettuansa rintansa ja muun ruumiinsa heti huomasi ettei hän ollut todellinen niikeri, vaan ainoastaan tavallinen walkoihoinen, jolta pää, kaula ja kädet olivat mustiksi värjäytyt.

Nyt oli Antti huutaa hämmästyksestä, waan tuo walheniikeri tuffi häneltä heti suun. „Siljaa, hiljaa, ystäväni. Jos tässä talossa saadaan pieninkään aawistus siitä, etten olen synnyttäni afrikalainen, niin ei minulle kunnian kuffo laula."

Antti oli ollut hämmästyksissään ja päästään aivan pyörällä, mutta nyt hän fiksi tointui, että uskalsi jo nauruunkin purskahtaa. Tytytwäisenä otti hän lasin ja tyhjensi sen pohjaan asti.

„No ystäväni", jatkoi taas waleniikeri, sitten kuin hän oli järjestännyt pukunsa entiseen kuntoon, „antakaa minulle lupauksenne, niin olen kertowa teille elämäkertani. Te olette, futen teidän nimiforttinne osottaa, kotoisin Kemistä ja koska olette sen puolen lapsia, niin warmaan tunnette myös Hölmölän Eglän."

„Luonnollisesti tunnen toki Hölmölän", wastasi Antti, „ja yhtä hywin owat minulle myös tutut ne

lufemattomat hullunkurisuudet, joita hölmöläisistä ferrotaan. Ja sen tähden ovat wiranomaiset kylän nimen muuttaneet Siwaffalaksi, etteivät hölmöläiset saisi pilffaa kärjiä muulta maailmalta."

"Tuhat tulimaista", janoi nyt owenwartija samalla kuin hän taas irwisti ilkeästi niin että wal-koinen hammasriwi tuli näkywiin. "Ei hölmöläiset ole niinkään typeriä kuin heitä pidetään ja siitä to-distuksena on myös minun keinoni muuttautua tar-wittaesja niikeriksi, sillä Hölmölän lapsiahan minä-fin olen. Olen siellä Pohjan perillä syntynyt ja kah-desjan wuotiaana poikasena noin kaksikymmentä wuotta sitten tulin wanhempaini kanssa Amerikkaan. Wanhempani kuolivat kumminkin jo ennentuin itse tykenin ruweta leipääni ansaitsemaan. Jouduin niin maailman jalkoihin ja minua heitettiin milloin min-nekin. Kotonainen päivä meni kertoessa noista sen ajan harhailuista. Oli kumminkin jotakin hywääkin tuosta waiherikkaasta elämästä, sillä silloin opin käyttämään Englannin kieltä yhtä hywin kuin omaa äidinkieltänikin ja mahdollisesti vielä paremmin. Kyllästyneenä tuohon alituisen puutteesen kehittyi minusa wähitellen halu saada warmempaa ja helpom-paa toimeentuloa."

"Pelkäätekö siis kowaa työtä?", kysäsi Antti Koskela.

"Dikein osattu, ystäwäni", wastasi waleniiferi, jo ammoisista ajoin olen aina karttanut kowaa työtä. Työn pelosta tulin onnentähteni johdattamana mat-kustaneeksi jo monta wuotta sitten Memphiin. Siellä kuulin erään rikkaan puuwillaistutusten omistajan, n.

f. puuwillaparoonin haluawan walfoista kamaripalveliaa. Heti läksin hänen luoksensa ja hän ottikin minut palvelukseensa. Paroonilla oli nimittäin koko legioona niikerejä palveluksessaan warjinkin siihen aikaan kuin orjain omistaminen oli kaikille luvallinen. Hänellä olisi siis ollut tilaisuus niiden joukosta walita itselleen kamaripalvelioita kuinka monta tahansa, mutta sen takia juuri, kun nämä olivat niin helposti saatavissa, oli puuwillaparooni saanut päähänsä hankkia walkeaihoiden kamaripalvelian, waikka se tulikin hänelle paljon kallimmaksi. Ja sen tähden otti hän minut ilolla vastaan. Tyytyväisyyteen oli minullakin syytä. Sillä parempaa paikkaa en olisi woinut toivoakaan. Syödä ja juoda sain yltäkyllin, niikerejä sain käyttää palveluksekseni, työtä ei ollut nimeksikään ja palkkaa enemmän kuin riittävästi."

"Ja kuitenkin olette te sen paikan jättäneet", sanoi Antti, kun hän hetkeksi sai suuwuoroa.

"Jättänyt? En ikinä olisi paikkaani jättänyt, mutta onnettomuudekseni alkoi niikerein orjuudesta wapauttamisen takia jota pohjois- ja etelä-Amerikan välillä ja nyt ei minulle neuwoiksi muu kuin tarttua aseihin etelän eduksi tai kaikessa hiljaisuudessa siirtyä pohjoiseen. Walitsin jälkimäisen, koska en tahtonut joutua sodan uhriksi ja niin tulin tänne New-Yorkiin."

"Entä täällä?", kysäsi taas Antti, joka paloi uteliaisuudesta wihdoinkin tietää, mistä syytä hän oli tekeytynyt niikeriksi.

"Täälläkö?", jatkoi waleniiikeri hiukan kiihkeästi, "täällä fitten elelin useampia wuosia, mutta tämä

aika ei juinkaan ollut mitään kadehdittavaa, sillä usein sain kärkeä ja kowaa kofea. Joka päivä sadattelin tuota onnetonta jotaa, joka mainion paikkani oli minulta riistänyt. Kun sitten eräänä aamuna luin sen päivän sanomia, joita aina ahkerasti tutkin, huomasin sattumalta ilmoituksen, jossa muuan herra Jakob Adamsen viidennessä kaupunginosassa halusi mustaa kamaripalveliaa. Waikka olinkin walkeihoinen, läksin kumminkin hänen luokseen arwollen että ihoni väri ei liene esteeksi.

Pääsin siisalle ja ojentin herralle erittäin hyvän todistukseni, jonka „puuwillaparooni“ oli minulle antanut. Mutta tuo itsepäinen herra ei edes wilkaisut todistustani ja heti huomasin, että olin kelpaamaton, sillä hän osottaen owea sanoi: „minun kuskini on musta, portin wahtini on musta, kofkini on musta ja minun kamaripalveliani täytyy myös olla musta.“

„Onko hän todellakin sitten niin suuri mustarotuisien suojia ja ihailia“, kysyi taas Antti Koskela.

„Wieläkö mitä“, wastasi waleniiferi, „New-Yorkin herroilla on aina päähänpistonsa. Mina tuon suuren sodan loputtua on rikkaimpia humittanut pitää portinwartioinaan ja kuskeinansa mustarotuisia ja niin tuli herrallenikin sellainen mieliteko. Olin saanut jyrkästi kieltävän wastauksen ihonväriini wuoksi. Se pahoitti kyllä mieltäni, mutta en silti joutunut epätoivoon, waan päin wastoin koettelin mieltä keinoja poistaakseni esteen. Ja pian pistin päähäni mielestäni warsin jukkela ajatus. Ensimmäinen tehtäväni oli hankkia laatikko mustaa väriä.“

„Mitä aioitte maalata, puuta, lasia wai posliinia?“ kysyi wärifauppias.

„En mitään sellaista“, wastasin minä, „waan ihoa maalaan ja wieläpä elävän olennon ihoa.“

„Hywä on“, wastasi nyökäten fauppias. „Siihen sopii tämä laji paraiten, ja jos tahdotte sen oikein festäväksi, niin woitte siihen lisätä kimröökiä. Tämä sekoitus on erinomainen ja tällä kun hierotte tulee iho yhtä mustaksi ja kiiltäväksi kuin ebenholtfinen puu.“

„Ostokseni taskussa kiiruhdin asuntooni, jossa heti maksoin talonijännälle, mitä hänelle olin welkaa, selittäen, että minun oli pakko seuraavana aamuna ennen päivän nousua jättää talon ja matkustaa etelään. Olikhan tämä luonnollista, sillä muutoinhan olisi se herättänyt liiallista huomiota, jos walojalla päivällä olisiin niikerinä poistunut talosta. Tuskin olin sulkeutunut huoneeseeni, niin aloin itseäni maalata ja woin wakuuttaa teille, että tehtäväni ei ollut niinkään helppoa. Otenkin waikuttivat waaleat hiukseni työtäni, sillä minun täytyi wärjätä ne aina juuresta asti. Siniisille filmilleni en woinut luonnollisesti mitään tehdä ja, kuten näette, on filmäni wielä nytkin samanlaisina kuin silloinkin.“

„Niinpä näkyy“, wastasi Antti, „kowin kummalliselta minusta koko juttu tuntuu ja olen erittäin utelias kuulemaan, kuinka asiasta sitten suoriuduite.“

„Saatte heti tietää“, naurahti niikeri, „kohta olette kuulewa, kuinka seikkailuni loppui. Kun aamulla jo kello kahden seutuwiisja kyntteli kädesjä katsoin peiliin, näytin todellakin niikeriltä. Jätin

nyt kaikessa hiljaisuudessa asuntoni. Suomaamatta pääsinikin asunnostani ja kiiruhdin heti siihen kaupunginosaan, missä useimmat niikerit asuvat. Menin muutamaan noista monista majataloista, jotka kaiken yötä ovat auki, ja tilasin aamiaisen, sillä nälkä alkoi vähitellen jo ahdistaa. Täntä itse, joka myös oli niikeri, toi ruokaa. Huomasin heti, ettei hän eninkään aavistanut petollista walhewäriäni ja siitä syystä olinkin warsin hywilläni. Parin tunnin päästä läksin asialleni wiidenteen kaupunginosaan. Kuka waan minua kohtasi, piti minua jonkun rikkaamman perheen palveliana ja noin yhdeksän seituwissa olin wihdoin määräpaitallani taas samassa talossa, jossa pari wuorokautta sitten olin ollut. Pääsin heti herran puheille ja katseltuaan mua uteliain silmin kysäsi hän olinko aikaisemmin missään ollut kamaripalveliana. „Kyllä, arwosa herra“, vastasin, „ja tässä on todistus wiimeisestä palveluspaitastani.“ Ojensin hänelle nyt toisen herran saman todistuksen, jonka puuwillaparoonilta olin saanut ja jota hän ensi kerralla ei ollut wilkaisutkaan. Nyt hän luki sen tarkkaan ja päästyään loppuun nyykäytti hän päätään ja sanoi hywillään: „Miellytät minua, tulehan tänne lähemmä affunaa, niin tutkistelen sua wisiusti“. Ja hän mitteli mua silmillään fiireestä kantapäähän asti, mutta huomattuaan siniset filmäni, huudahti hän hämmästyneenä: „Mies hoi, kuinka se on mahdollista, että sinulla on siniset filmät!“ En kumminkaan joutunut tuosta hämilleni, waan wafawana vastasin: „Olen kotoisin Dwambo- maasta, ja siellä ovat wanhemmat kowasti mielis-

jään, jos pojalla syntyesään on finiset filmät. Mutta tällaiset tapahtumat ovat erittäin harvinaisia, niitä tapahtuu vain yksi kymmeneen vuoteen. Näin puhuin kuten jo mainitsin aiwan levollisena, mutta herrakos tästä kertomuksestani riemastui. „Koko maailma on kertowa erinomaisesta palveliastani“, huusi hän ja heti teimme sopimuksen nykyisen isäntäni kanssa. Jo samana päivänä kävin palvelukseeni ja luulen, ettei parempaa, minulle mieluisempaa paikkaa löydy maailmassa mistään, sillä täällä saan hyvin syödä ja juoda ja niin vähän kuin mahdollista tehdä työtä. „Kas niin“, sanoi hän viimein tyytyväisyydestä hehkuvin silmin täyttäesään taas lasit, „olette nyt siis kuulleet, kuinka wiisaasti olen menetellyt pyrkiesäni tähän erinomaiseen paikkaan ja nyt on teidän vuoronne kertoa jotakin kuuluisia sieltä kaukaa rakkaalta kotipuoleltamme.“

„Mielelläni sen teen“, vastasi Antti Koskela; „mutta sallikaa minun ensin vielä kysyä teiltä, kuinka wanha isäntänne on. Kuullakseni on hän noin wiidenkymmenen vuotias.“

„Ei vielä täyttännyt wiittäwiidettä“, oli vastaus.

„Eikö hän“, jatkoi Antti innostuen, „aikaisemmin ollut käsityöläinen, ehken räätäli?“

„Ha, haa, haa!“ nauroi ääneen niikeri. „Isäntänikö räätäli? Ei kuuna päivänä! Hänen isänsä oli jo suuri liikemies, hän wälitti suurta siirtomaitten tuotteiden kauppaa Europan ja Amerikan wälillä ja tämän suuren liikkeensä jätti hän perinnöksä ainoalle pojalleen.“

„Hyvä on, hyvä on“, keskeytti hänet Antti Koskela. „Niinpä minäkin hänestä ajattelin nähdes-
fäni hänet istuvan mukavasti nojatuolisjaan. Mutta
nyt jo voin kertoa jotakin teille yhteisestä kotimaas-
tamme Suomesta.“

Ja hän kertoi kauan ja paljon, kunnes vihdoin
heidän puheensa keskeytti kello, joka kamaripalveliaa
kutsui isännän luo. Sydämmellisesti ottivat he hy-
västit toisiltansa ja erosivat. Antti Koskela kiiruhti
taas kotiansa „Luteen Kotimaahan“ kertomaan ma-
jatalon isännälle seikkailuistansa viidennessä kaupun-
ginosassa.

Makeasti nauroi majatalon isäntä Antin kerto-
muksille walheniiferin wehkeistä, mutta pian tuli hän
taas totiseksi ja jatkoi mukawalla äänellä: „ystäväni,
jukkela oli kyllä tuo mies Tom, eli mikä hänen ni-
mensä olikaan, mutta minun mielestäni olisi hän me-
netellyt paljon funniallisemmin, jos hän olisi ryhty-
nyt kowaan työhön ja sillä lailla ansainnut leipänsä,
eikä olisi alentunut wilpilla hantkimaan itselleen help-
poja päiviä.“

Siltö kannalta ei Antti ollut asiaa aikaisemmin
ajatellut, mutta nyt tarkemmin mietittyään täytyi
hänen myöntää että majatalon isäntä oli oikeassa.
Yhtä wähän oli Antti tullut ajatelleeksi mikä hänen
matkansa oikea tarkoitus oli. Mitkikä hän oikeas-
taan etsii enoansa? Senkötähden, että hän on eno,
wai senkötähden, että eno on rikas? Ja jos hän
etsi enoansa wain hänen rikkautensa takia, niin onko
silloin hänen etsinnällään funniallinen tarkoitus?
Tämä ajatus melleinpä kauhistutti häntä, sillä ei

mistään hinnasta tahtonut hän olla sellainen ihminen, joka enoansa etsii vain sen tähden, että voisi iloita hänen rikkaudestaan. Mutta toisaalta taas tuli hän ajatelleeksi, mitä hän oli luvannut äidilleen ja se ajatus lohdutti häntä. Nloisena päätti hän taas lähteä seuraavana päivänä uusille etsimisyrityksille.

Tällä kertaa meni Antti erään tuffukauppiaan luokse, jolla varastossaan oli kahvia, soferia, teetä ja muuta semmoista tavaraa. Kauppialla oli tawaramakasiininsa ja konttorinsa Broadstreet'in varrella New-Yorkissa, mutta itse hän asui maalla noin kolmen tunnin matkan päässä kaupungista. Ujein aamuisin tuli hän kaupunkiin liikkumaan liikemiehen askeleissa, mutta iltain matkusti hän taas maafartanollensa. Samoin tekewät myös useimmat muut New-Yorkin rikkaimmat kauppiaat. Pitkät matkat kaupungista on pitkin Hudsonjoen molempia rantoja rakennettu komeita linnantapaisia huwiloita. Waiwaloista tosin on tuo alituinen matkustaminen aamuin ja illoin, mutta waiwan kormaa fitten maaelämä puhtaassa, raittiissa ilmassa kaukana kaupungin pölystä ja paahdawasta helteestä.

Tuffukauppias, josta olemme jo maininneet, eli tämä kolmas Jakob Adamson, jota Antti Koskela tahtoi nyt tawata, asui siis niin kaukana kaupungista, että puolipäivää olisi mennyt, jos Antti olisi häntä etsinyt kotonaan. Sen tähden päätti hän mennä tuffukauppiaan konttoriin ja tyhjä sieltä milloin kauppias olisi kaupungissa tawattawissa. Tämä ajatus oli wiisas myös „luden Kotimaan“ isännän

mielestä ja niin läksi taas Antti matkalle määräpaikkaansa Broadstreet'in varrelle.

Täällä vasta oli elämää ja liikettä kun Antti saapui tälle kadulle. Nyt hän käsitti, millainen liikemaailma oikeastaan on ja hänen täytyi ihmetellä sitä järjestystä, joka kumminkin wallitfi tuosja alituisessa sekamelskassa, sillä ihmisiä hyöri siellä täällä, kärryjä, kuormia ja upeita waunuja näkyi kaikkialla. Ja kumminkin liikkuiwat kaikki omilla asioillaan häiritsemättä toisen toistaan. Suuret kuormat raaka-aineita fuletettiin tehtaihin, jotta sitten valmistettuina lähetetään myötäväkfi maailman markkinoille. Kärryt ja waunut pujottelewat toistensa siwu tungoksessa koskettamatta toisiaan ja kaikki käy kuin kello rattainen.

Antti seisoi turvallisena paikallaan jalkakäytävällä ja katseli maailman suurta mellakkaa. Hän käyskenteli harwaan ja pysähtyi aina wäliin kunnes hänen silmänsä äkkiä kelsiwät saman nimen, jota hän etsi. Suuren lasiowen päällä oli kyltti, johon kullatuilla kirjaimilla oli maalattu „Tukkukauppias Jakob Adamson“. Oweissa ja ikkunaruudussa oli samantaijilla kirjaimilla piirretty nimi: Konttori.

„Tässähän onkin määräpaikkani“, huokasi Antti ja meni yli kadun. Pari minuuttia mietiskeli hän ennenkuin uskalsi astua sisään. Huolettomina kulkiwat kaupantekijät ulos ja sisään ja kaikilla oli hattu päässä. Mutta enkö minä woiji tehdä samoin? Ei, ei se käy päinsä, sillä tahdonpa olla kohtelias kuin suomalaisen ainakin ja jo kymmenen askeleen päässä otti Antti hatun päästään niin että muuan kuski, joka

hemosineen odotti konttorin edustalla, ihmeissään katsele häntä. Konttoripalveliat vetivät suutansa hymyyn, kun Antti siinä astui ja syvään kumarxi, mutta taas jatkoivat he työtään kyyristyneinä työpöytänsä yli sen enempää hänestä välittämättä. Mutta kenenkä puoleen uskalsi Antti nyt kääntyä? Äärimmäisenä kaukana nurkassa istui kirjoituspöytänsä ääressä mukavasti nojautuen tuolissaan muuan vanhanpuoleinen, harmaahapsinen herra. Syrjästä katsoen näytti hän vaatimattomalta ja hyväluontoiselta. Konttorissa oli hänellä jonkinmoinen johtajan toimi, sillä vähän väliä tuli mikä milloinkin hänen luoksensa ja hiljaa hetkisen tarinoituaan hänen kanssaan taas palasi paikoilleen. Raikkia opasti hän koheteliaasti ja ystävällisellä hymyllä ja sentähden uskalsi myös Antti kääntyä aluksi hänen puoleensa. Urastellen kysyi hän hiljaisella äänellä, saisiko hän tavata Jakob Adamsonia. Tietysti puhui hän suomea ja sentähden hävetti häntä hiukka, sillä Antti tunsi, kuinka Suomi laikui oudolta tässä suuressa salissa, jossa hän kuuli puhuttavan vain englannin kieltä. Mutta hänen häpeämisenä oli turhaa, sillä vanha herra ymmärsi Anttia varsin hyvin ja vastasi vielä hänelle suomeksi.

„Jakob Adamson“, sanoi herra, „on maatilallaan ja nykyisin on hän hiukka sairastellut, niin ettei hän juuri mielellään ketään sielläkään tavata tahdo. Kaupunkiin tulee hän luultavastikin vasta noin kahdeksan päivän perästä.“

Antti Koskela oli saanut kohteliaan vastauksen ajawnha herra kumartui taas jatkamaan alkamaansa

firjettä. Mutta Antti olisi tahtonut lisätietoja ja jäi niin liikkumattomana seisomaan hattu kädessä paitoilleen. Suutansa ei hän uskaltanut enää avata pelosta häiritä kufaties herraa hänen työssään. Antin siinä seistesjä tuli muuan konttorimies ja heitti mitään sanomatta jonkun paperikäärön pöydälle — ja samalla kohotti herra myös päätään.

„Kah“, ihmetteli hän, „tekö olette vielä täällä? Jos teillä on liikeasioista jotakin tärkeää ja kiireellistä herra Adamsonin kansja päätettävää, niin uskokaa vain asianne minulle, sillä olen liikkeen edustaja ja Jakob Adamsonin sijaisena hänen poisja ollesjaan.“

„Asiani ovat aivan yksityistä laatua“, vastasi Antti Koskela, „ja sen wuoksi toiwon woiwani tawata Jakob Adamsonia hänen maatilallaan, mutta tahtoihin niin mielelläni tietää, mikä aika olisi hänelle soweliain. En ole täfäläinen ja siis en woi myös tuntea tapoja täällä. Tulen näet suoraan Suomesta.“

„Tuletteko suoraan Suomesta?“, keskeytti häntä hätäisesti wanha herra. „Mikä nimenne?“

„Nimeni on Antti Koskela“, oli vastaus, „ja etjin . . .“

„Mitä te sanoitte?“ keskeytti hänet toiseen kertaan wanha herra hypäten samalla seisolleen. „Nimennekö on Antti Koskela? Antti Koskela, tuo kauan odotettu sisaren poika? Miksikä ette ole nimeänne jo aikaisemmin ilmoittaneet? Warmaan olisiin teitä aivan toisella tawalla vastaanottanut. Mutta nyt kun tiedän, kuka te olette, toiwotan teidät sydämmel-

lisimmästi terwetulleeksi ja — ja Teidän täytyy wälttämättömästi matkustaa heti maalle. Mikä aawistamaton uutinen isännällemme! Kaikeksi onneksi seisoo toki teidän enonne herra Adamsonin waunuwaljaffo walmiina portillamme. Matkustakaa siis heti paikalla, sillä run tiedän kuinka enonne haluaa nähdä ja tarwata teitä, niin en moi antaa hänen kauemmin odottaa.”

Kaiken tämän purki wieras herra juustaan sellaisella wauhdilla, että Antti Koskelle ei jäänyt tilaisuutta pitempiin selityksiin. Näppärästi otti herra myös paperipalajen ja kirjoitettuaan sille muutamia riviä ojensi sen Antille, sanoen: „Kun tulette perille, niin lähettäkää ensiksi tämä kirjokortti enollenne hänen sairawuoteelleen, sillä onhan oikeaa ja kohtuullista, että hän kumminkin saa saapumisestanne edeltäpäin tiedon, sillä liian äkillinen ilo ja hämmästyks woisi waikuttaa wahingollisesti sairaaseen. Ja nyt matkalle! Kuski ajakoon niin että matka pian fatkeaa.”

Antilla ei ollut ajatusten aikaa ja vielä vähemmän tilaisuutta wastatynnen tekoon. Wieras herra tarttui hänen käsivarteensa, talutti hänet waunuihin ja käski kuskin ajamaan niin paljon kuin waan hevosilta kawioista pääsee.

Piiska heilahti, kuski kiinnitti ohjaksia ja kii-reesti wyörjivät waunut Jakob Adamsonin kotia kohti. Antti Koskela oli matkalla enonsa luo. Niinpä niin, enonsa luokse, sillä tällä kertaa ei mitään erehdystä woinut olla. Tuskin oli Antti ilmoittanut nimensä, niin oli jo tuo wanha liikkeenjohtaja ja yli-

hoitaja tunnustanut hänet isäntänsä sisaren pojaksi. Olihan luonnollista, että Jakob Adamsen oli hänelle aikaisemmin puhunut Antti Koskelasta. Eihän ollut mitään epäilystä, ja Antilla oli siis täysi syy olla tyytyväinen siihen mitä tapahtunut oli. Mutta niin ei hän ollut, vaan päinvastoin istui hän murheellisena waunun nurkassa. Koko tapahtuma tuntui hänestä uuelmalta ja joka hetki odotti hän waan milloinkä hän heräisi tästä unesta. Hewoset juoksiwat kiiwaasti, matka lyheni ja wilpoinen tuulihenki waikutti wirkistäwästi Anttiin. Hän punnitji asiaa monelta puolelta ja wähitellen rupeji hän epäilemään koko asian todellisuutta. Olihan tuo wieras herra sanonut häntä kauan kaimatuksi sisaren pojaksi ja olihan hän kertonut kuinka hänen isäntänsä oli tulewa iloisempi saadesjaan sulkea syliinsä Antti Koskelan. Olihan hän näin puhunut, mutta sinäpä se juuri pulma olikin, sillä kuinka hänen enonsa tietää Antin matkaanlähdestä ja aikeista matkustaa Amerikkaan. Kahteenkymmeneen pitkään wuoteen ei Jakob Adamsen ollut itsestään mitään ilmoittanut ja yhtä wähän oli hänen äitinsä Liisa Koskela weljelleen kirjoittanut. Heidän välillään ei ole siis ollut pienintäkään yhteyttä, waan kumminkin tiesi Jakob Adamsen hänen tulostaan Amerikkaan. Hän tiesi odottaa sisarensa poikaa ja toivoi saawansa häntä pian syleillä. Kuinka oli tämä selitettävissä?

Antti Koskela mietti vielä mieltimästä päästyäänkin, mutta ei asia tuntunut ollenkaan selwenevän. Koko juttu oli jotkuinen kuin sekawa wyhyti. Mutta eläpä huoli, äkkiä pälkähti hänen päähänsä

uusi ajatus ja hänen koko kaswonsa loisti taas riemusta. „Niin“, huokasi hän puoliääneen, „niin täytyy asian olla, sillä ei mitään muuta mahdollisuutta ole. Enoni ei antanut pitkiin aikoihin mitään tietoa itsestään, — sitten hän loukkautui isäni kirjeestä. Mutta nyt on hän jo leppynyt, sillä nähdesään kuinka hänen rikkautensa kasvoi päivä päivältä ja hänen elämänsä lähestyi loppuaan tuli hän ajatelleeksi omaisuutensa periyä. Hänestä tuntui kai kolkolta ajatella että nuo hiellä ja waiwalla kootut kalleudet tulisivat wieraijiin käsiin ja niin hän kaikessa hiljaisuudessa kääntyi Remin kaupungin wiranomaiosten puoleen pyynnöllä saada tietoa omaististaan. Kemistä on kai hänelle ilmoitettu, että perheen nuorin poika, Antti Koskela, on ottanut itsellensä passin ja on matkustanut Amerikkaan, epäilemättä enonsa etjimispuuhissa. Täten on enoni, tuffukauppias Jakob Adamson saanut tiedon tulostani ja siten myös on selitettävissä kaikki nämät tapahumat, joita olen pitänyt niin epäilyttävinä.

Näin tuumaili Antti Koskela itseksensä ja saawutti sisällisen lewon ja rauhan. Nyt wasta hän oikein nautti niistä luonnonihanoista seuduista, joita hänellä oli matkansa warrella, ja nyt wasta saattoi hänen yhtymisensä enonsa kanssa olla wilpitön ja sydämmellinen.

Tuffukauppiiaan maakartano oli, kuten jo aikaisemmin olemme maininneet, runsaan kolmen tunnin matkan päässä hänen kaupunkiasunnostaan; mutta wirkut olivat hewojet ja niin kiwas oli ajaja, etteivät he wiipyneet läheskään niin kauan, waan tuli-

wat uskottoman pian perille. Nyt oli Antilla edessään mahdottoman komea maakartano. Sellaisista hoveista ei Suomessa woinut uneksiakaan, jaati nähdä. Suunnattoman suuri puisto ympäröi kartanoa. Puistossa kasvoi isoja lehtipuita, joitten lomitse kiemurteli kapeita hiekoitettuja polkuja. Ympäristö oli werrattoman kaunista. Niwan lähellä juoksi wuolas Hudsonjoki, jonka wäliin korkeat ja kallioffaak, wäliin lehtewät rannat tekivät katsojaan sywän vaikutuksen.

Waunut seisahtuivat marmorirappusten edustalle ja heti juoksi palwelia esiin Anttia waunusta auttamaan.

„Onko isäntänne Jakob Adamson wuoteessa tahi onko hän paikalla tawattawissa?“, kysyi ensiksi Antti Koskela.

„Herra Adamsonin terweydentila on tänään parempi“, wastasi palwelia, „hän lepää huoneessaan pitäen jalkaansa lepotuolilla, jonka olemme häntä warten äsken walmistaneet. Äsken käwi hänen luonaan myös lääkäri, joka antaa parantumisesta parhaita toiveita. Sitä en tiedä pääsettekö hänen puheilleen, mutta kuitenkin olen heti ilmoittawa hänelle tulostanne.“

Samalla otti Antti taskustaan firjeen, jonka liikkeenhoitaja oli kaupungissa firjoittanut, ja tämän käski hän palwelian antaa Jakob Adamsonille.

„Olkaa hywä ja odottakaa hetkinen“, kuiskasi palwelia ja häwisi samassa wiereiseen huoneeseen, jossa herra Adamson fairaana lepäsi.

Wähään aikaan ei kuulunut mitään ja sillä aifaa tarkasteli Antti Koskela ikkunasta ympäristöä. Mutta äkkiä kuului huoneesta kovaäänistä puhetta. „Mitä?“, huusi kova miehenääni. „Sifareniko poika Antti tullut? Mitä? Onko hän täällä huvilassa etkä ole häntä heti tuonut luokseni? Onko moista palvelian pöffelöä nähty? Minä kun niin fiihkoisesti haluan nähdä tuota rakasta poikaa ja finä rikkiwiifaudessaji wiet hänet ensin toiseen huoneeseen pukua waihtamaan!“

„Ei herra“, wastasi palvelia nöyrästi, „äskentullut nuori herra ei ole pukeutumassa, waan odottaa täällä etuhuoneessa, sillä en woinut aawistaa-faan, että odotitte . . .“

„Mitä, etuhuoneessako?“ jatkoi wielä ärtyisemmin herra. „Antti! Antti! tule sisään, tule syliini! Mies, awaa owi ja — — —“

Hänet keskeytti Antti, joka tuossa tuokiossa oli hänen wuoteensa wieresjä ja awasi hänelle sylinsä.

Antti oli tietysti kuullut joka sanan, mitä huoneessa oli puhuttu, ja luonnollisesti syöksyi heti sisään kuullessaan enonsa niin kowaa puhuvan. Mutta nähdessään tuon sairaaan herran, joutui Antti hiukan hämilleen; waan sairaalle tulivat kyyneleet filmiin sifarenpoikaa katsellessa.

Anna Stiina Koskela, Antti Koskelan äiti, oli näet kuwannut weljensä Antille taiten tarffaan ja selittänyt hänet pieneksi, hinteläksi mieheksi, jonka nyt muka täytyi olla wähintäin kuudentymmenen neljän tahwiiden wuoden waiheilla.

Mutta tämä vuoteella wenywä eno näytti ainakin kymmenkunta vuotta nuoremalta, eikä hänelle koon, rotowuuden ja komeuden puolesta moni mies wertoja wetänyt.

„No Antti“, sanoi eno kynneliä filmistään pyyhkien, „siinähan sinä olet ja olenpa sängen iloinen, että wihdoinkin olet luonani. Katso, poikani, kuinka awuttomana tässä lepään, tämä taudinkohtaukseni ei ole ensimmäinen eikä se ole viimeinenkään. Vielä kolme vuotta sitten luulin, etteiwät tuimimmatkaan wilun wiimat minuun pystyisi, ja nyt kolttaa jäseniäni niin, etten kysene hiewahtamaankaan. On siis jo aika minun saada nuoria woimia awukseni, ja sen tähden olen pyytännyt wanhempiesi sinut lähettämään tänne, sillä . . . sillä . . . no sanon suoraan, wieraihin käsiin en suurta, paljon waiwaa kysynyttä liifettäni tahtoisi jättää, ja sen tähden saat tästä päivästä lähtien pitää itseäsi minun, raihnaisen poikamiehen perillisenä. No, annahan kun vielä kerran katson sinua! Totta tosiaan, sinustahan on tullut pulska, woimakas nuorukainen, joka kyllä pian liifeseen perehtyy. Mutta ihme kun et ole ollenkaan rakkaan sisareni, äitisi näköinen, et näet ollenkaan wiwahda häneen eikä myöskään lanfooni, isääsi. Sehän on omituinen luonnon oikku! Mutta se ei tee mitään, olethan kumminkin jorewa ja reipas nuorukainen. Ja sydän sulla on myös paikallaan, kuten wanhempasi owat minulle ilmoittaneet ja kuten jo ensi näkemälläkin huomaa.“

„Waan hywänen aika“, keskeytti hän äkisti, „minäpä olen itseks, kun aina waan itsestäni pu-

hun, waikka sinulla varmaan on . . . „Hoi mies!“, huusi hän palvelialle, „hommaa heti funnon aamiaisen ja tuo pullo joka lajia. No ymmärräthän, ja pane pari lasia pöydälle, sillä tahdon wälttämättömästi juoda sijarenpoikani maljan, waikka lääkäri olisikin kymmenesti minua kieltänyt wiiniä maistamasta.“

Tähän tapaan lawerteli raihmainen herra yhä edelleen, hetkeksikään keskeyttämättä ja sijarenpoikaleen vastausta odottamatta. Mutta kun pullo oli awattu, kilahtiwat lasit wastakkain ja sairias herra tyhjenä oman sa ainakin kolmasti peräkkäin, juoden ensiksi sijarenpoikansa maljan, sitten sijarensa, Antin äitin ja wihdoin lankonsa, sijarenpoikansa isän, maljan.

„Kas wain“, myhähti hän mielisään, wanha hymä mafu, jos kohta wastoin lääkäriin kielloihin. Mutta kerro nyt poikasi minulle wanhemmistasi ja sijaruksestasi ja sano kaikkein ensiksi miksei minulle ole sähkösanomalla jo aikaisemmin ilmoitettu, millä laiwalla lähdet? Kyllähän minulle on kirjoitettu, että pian tulet, mutta sähkösanomasi olisi ollut tarpeellinen, sillä eihän sinua näin ollen woiu edes laiwannasta noutaa, ja kai sinun on sen takia täytynyt aluksi mennä rawintolaan. No, olenko oikeassa wai wäärässä?“

„Sitä en saata sanoa“, wastasi Antti Koskela perin hämillään, „sillä . . . sillä . . . mutta kuinka saatoin sähköttää, kun en ollenkaan tiennyt minne?“

„Mitä joutawia puhut?“ jatko taas eno. „Suulenpa melkein, että wiini, jota olet juonut, on nous-

jut päähäsi. Ha, ha, ha, ompa tämä koko vastaus! Et ole muka tiennyt minne lähköttää! Minnekäs sitte muuanne, jollei asuntooni Broadstreet'in varrelle, sillä olinhan ilmoittanut osotteeni. Sinä wain et ollut sitä tietäwänäsi, sillä isäsi, joka aina on ollut saituri, arweli warmaan: tässä sopii säästää kymmenen tai kahkitoista taalaa, jotka ehken lähköjanomasta olisivat menneet. Etkö totta, eikö niin?"

Nyt joutui Antti Koskela yhä enemmän hämilleen ja hikipisarat kohosivat hänen otsalleen. Wihdoin sanoi hän epäröiwällä äänellä: „tässä täytyy olla joku erehys. Puhutte isästäni, niinkuin hän wielä olisi elossa ja kumminkin on hän jo lähes puoli vuotta maannut haudassaän.“

„Mitä?“ huudahti raihmainen herra. „Isäsihä haudattu? Paras nuoruuden ystäwäni ja kelpo lankoni, Risto Koskela — ja lähes puoli vuotta haudattuna, kahdeksan päivää sitten sain hänen wiimeisen kirjeensä. Ei, tämä kuuluu mahdottomalta. Et hän wain ole järjiltäsi, ei, waan sinä olet... sinä olet... sano paikalla, kuka sinä sitten olet, nuorukainen?“

Waiwoistaan huolimatta kawahti Jakob Adamsin pystyyn ja tarttuen Antti Koskelaan, huudahti hän taas: „ken oikeastaan olet, sano?“ tällä kertaa wihaisesti ja tiuskuen.

„Nimeni on Antti Koskela“, äntytti nuorukainen aiwan kalpeana, „ja synnyinjseutuni — — —“.

„Wai niin“, keskeytti hänet herra Adamsin, „nimesi on Antti Koskela ja olet kenties sattumalta saa-

nut tietää, että odotan sisarenipoikaa, joka myöskin on Antti Koskela nimeltään. Ja nyt olet käyttänyt tilaisuutta hyväksesi päästäksesi luokseni ja uskotellakseni minua, että olet tuo odotettu kauan kaimattu sisarenpoika. Tiedätkö, miksi sellaista menettelyä täällä sanotaan? Tiedätkö että se on pelkkää peijasta; haluat petollisesti suuren omaisuuteni periäkseni fuoltuani. Minulla on siis valta jättää sinut viranomaisien haltuun."

"Herra, tämä on puoleltanne liian rohkeaa", huudahti Antti Koskela, nostaten ylpeästi päätänsä ja peräytyen askeleen. "Minulla on tässä maassa ja ehken aiwan lähelläkin tällä paikkakunnalla eno, joka, niinkuin tekin, on nimeltään Jakob Adamson ja hänet luulin teistä täällä löytäväni. Tässä", jatkoi hän, vetäen taskustaan enonsa kirjeen Suomeen sisarelleen eli Antin äitille, "lukekaa tämä kirje, niin huomaatte eikö asian laita ole niinkuin olen teille sen kertonut."

Sairas herra waiwui taas nuoteelleen, sillä kiwut hänen jaloissaan käwivät taas tietämättömiksi. Mitään vastaamatta otti hän kumminkin kirjeen ja luki sen läpi.

"Kummallista, käsittämätöntä", tuumi hän itseksensä. "Tämän kirjeen kirjoittaja on Jakob Adamson, ja minä olen myös nimeltäni Jakob Adamson. Sisareni poika on Antti Koskela ja samanniminen on hänenkin sisarensa poika. Tämäpä ihmeellistä! Kowin ihmeellistä! Sanokaapa, mikä on äitinne oman suwun nimi?"

„Anna Stiina Adamson“, vastasi Antti Koskela.

„Vai niin“, jatkoi taas sairaa, „siinä kumminfin eroavaisuus. „Sisareni nimi on Sofia Kristiina. Ja mikä on isänne nimi?“

„Adam Koskela“, oli vastaus.

„Siinä toinen eroavaisuus“, sanoi herra Adamson tyytyväisenä. „Lankoni eli sisareni mies ei ole Adam, vaan Risto. Mutta mistä olette kotoisin?“, kysyi sairaas.

„Kemistä Suomessa“, selitti Antti.

„Kolmas eroavaisuus“, tuumaili herra Adamson yhä tyytyväisempänä, sillä meidän suku on Wivolahdelta kotoisin. Mutta sanoakaapa minulle, mistä saitte osotteeni?“

„Matkustin New-Yorkiin enoani etsimään ja asetuin täällä asumaan „Luteen Kotimaahan“, jossa suomalaiset tavallisesti majoituvat. Majataloninsäntän, joka on perehtynyt täkäläisiin oloihin, kehotuksesta tulin myös teidän konttoriinne ja ilmoitettuani siellä nimeni tervehti liikkeenne hoitaja minua ystävällisesti ja lähetti minut suoraan päätä luoksesse.“

„Ha, ha“, nauvoi sairaas herra ääneen, „tästähän on tullut koko lystikas jottos. Väärinymmärrystä pitkin matkaa! Ja minua olette siis pitäneet tämän kirjeen kirjoittajana, jonka tässä saatte takaisin. Sehän on minulle suuri kunnia! No samapa se, hyväähän on, että kaikki on niin oivallisesti selwinnyt, etkääkään panke kowin pahaksenne, että äskenteitä niin tylysti kohtelin. Käykäähän vielä istumaan, niin juomme sowingon maljan!“

Mutta Antti Koskela pudisti päätään. „Kiitos waan“, sanoi hän, „kernaammin läksin nyt kotimatalle.“

„Mitä? Jalkaisinko?“ huudahti sairas herra. „Ei, siitä ei tule mitään. Minun waunuillani olette tänne tullut ja niillä wietän myöskin teidät takaisin kaupunkiin.“

Tähänkään ei Antti ollut oikein suostuwainen. „Minun täytyy saada itsekseni ajatuksiani selwitellä“, selitti hän, „ja luulempa että jalkamatka kaupunkiin parhaiten rauhoittaa mieltäni. Jääkää siis hyvästi, herra Adamsen, toiwon että pian pääsette taudistanne ja että pian ilolla saatte oikeata sisarenpolkaanne tervehtiä.“

Näin sanottuaan jätti hän jäähyväisensä ja läksi kävelemään takaisin New-Yorkiin. Kuten muistamme, oli matka kaupunkiin pitkänlainen, mutta tuo mutkikas tie oli sängen vaihteleva. Se wienäet milloin wuorimaitten yli, milloin wihertäwien laaksojen poikki lorijewine puroineen ja somine filtoineen. Antti Koskela pysähtyi usein pitkäksi aikaa ihailemaan noita kauniita näköaloja ja wasta illan suussa saapui hän kyläpaikoille. Siellä kuului sekä oikealta että wasemmalta puolen tietä tehtaiden höyrypillien kimafoita wihellyksiä ja joukko päivätyönsä päättäneitä työmiehiä kulki tyytywäisinä pitkin tietä. „Lauantai-ilta“, tuumaili Antti ja pysähtyi taas katsomaan, minne miehillä matka. He meniwät kaikki samaan taloon, jonka owen päälle oli kirjoitettu sana „Boarding“, ja nyt tiesi Antti että työmiehillä oli tässä sekä rawinto- että asuntopaikka, sillä sana

„Boarding“ merkitsee juuri sitä. Matellesjaan, että kaitki nämät työmiehet nyt menivät illalliselle, tunsi hänkin samassa nälkää. Sillä lufuumottamatta sitä yfinfertaista aamiaista, jonka hän aamulla lähtiesjään oli „ludessa Kotimaassa“ syönyt, ei hän sen jälkeen ollut muruakaan maistanut, sillä se lasillinen wiiniä, jonka hän herra Adamsonin huwilassa oli juonut, ei liioin nälkää tyydyttänyt. Samassa astui hän sisään ruokapaikkaan hiukan illastaakseen. Isäntä otti hänet ystävällisesti vastaan ja antoi, mitä hän pyysi. Mutta waikka hänellä oli äsken ollut kowa nälkä, ei ruoka nyt tahtonut oikein maistua, kumma kyllä. Hänen täytyi waan tuon tuostakin kääntää katseensa työmiehiin, jotka kahden pitkän pöydän ääressä istuen ja iloisesti rupertellen söivät illallistaan. Hän nousi sen tähden ylös, maksoi laskinsa ja läksi pois. Tuskin oli hän kulkenut paria jataa askelta, ennenkuin pysähtyi ja painoi käden otjalleen. „Marrihan minä olin“, sanoi hän puoliääneen, „melkeinpä täys’hullu, kun koko tämän aikaa olen tuulta takaa ajanut. Nuo työmiehet ovat onnellisia ja tyytyväisiä, ja minkä tähden? Sen tähden että he joka ilta saattawat sanoa sinä päivänä welwollisuutensa täyttäneensä. He ansaitsewat mitä he tarwitsewat ja sen wähän tai paljon, minkä tarwitsewat, he omalla työllään ansaitsewat. Niinhän woisin minäkin tehdä ja niinhän olen tehnytkin niin kauan kuin muistan. Meninkö silloin koskaan tyytymättömänä wuoteelleni tai olinko koskaan niin alakuloinen kuin eilen ja toisjapäivänä? En, en koskaan, ja sen tähden nyt päätän, että huomisaamusta

lähtien käyn työhön. Onhan sitä paitse sulaa hulluutta koettaa näin suuressa kaupungissa löytää ihmistä, joka ei halua että häntä löydettäisiin, niin, vieläpä sellaista, joka uhalla pysytteleikse salassa, sillä muutoin olisi enoni jo näiden parinkymmenen vuoden aikana kyllä ehtinyt itsestään ilmoittaa ja olisi meille tai ainakin sisarelleen, äitilleni, kirjoittanut. Siis huomisaamusta . . . Eipähän, vielä keran täytyy minun koettaa, sillä muutoin en olisi kerassa täyttännyt velvollisuuttani äitiäni kohtaan. Sitä Jakob Adamsonia, jolla on iso kauppalike Maidenlaanesa, täytyy minun vielä käydä tapaamassa, sillä sanoihan isäntäni, että tämä ennen on ollut monenlaisissa toimisissa, ja siis minä huomenna menen Maidenlaaneen. Epäilemättä se taas on huffareisju, mutta sittenhän pääsen siitäkin rauhaan, eikä minun enää tarvitse ajatella uusia löytömatkoja."

Näin hän puheli itselleen ja sai mielensä vähitellen rauhoittumaan. Saavuttuaan majataloonsa „Nuteen Kotimaahan“, meni hän suoraa tietä omaan suojaansa, sillä häntä ei haluttanut enää tänä iltana tehdä isännälleen tiliä päivän tapahtumista.

Seuraavana aamuna näytti Antti ruokahuoneeseen tullessaan niin reippaalta ja iloiselta, että se oikein ihännänsä huomiota herätti.

„Teillä mahtoi eilen -olla onnenpäivä“, sanoi tämä. „Löysittekö ehken enonne?“

„En“, myhähti Antti Koskela, „waiwani menivät taas hukkaan ja juuri nyt olen aikeessa lähteä neljännelle huffareisjulle.“

„Mutta“, tuumaili isäntä, „jos sen jo edeltä-
käsin tiedätte, niin miksi lähdette ollenkaan sille mat-
kalle“

„Kyllä itsekini sen hulluudeksi myönnän“, vas-
tasi Antti, „mutta jollen vielä tätä viimeistä yri-
tystä tee, niin pelkään taas uudelleu rupeavani
hulluttelemaan.“

„Mijotteko todellakin“, huusi isäntä nauraen,
„tästä lähtien luopua yrittelemästä? Sepä viisas
ajatus ja jo aikoja sitten olisin neuvonut teitä sii-
hen, jollen kokemuksesta tietäisi, ettei toisen neuvo
lähimainkaan yhtä hyvin vaikuta kuin oma koke-
mus. Mutta minne sitten aiotte tänään?“

„Nion nyt Jakob Adamsonin luo Maidenlaa-
neen, jaman henkilön, jonka te kerroitte harjoittavan
tuontiliikettä“, vastasi taas Antti. „Ja sanoittehan
te myös, että hän olisi aikaisemmin ollut monenlai-
sissa toimisissa, muun muassa myös vaatetaupan
isäntänä.“

„Nivan oikein“, myönsi majatalon isäntä. „Tuo
puheenalainen mies on koettanut maailmassa jos jo-
takin, hän ei ole toiminut ainoastaan liikkeen alalla,
vaan on myös kierrellyt saarnamiehenä lahkolaisten
keskellä. Siinä teette muutoin varsin oikein, että
pysytte aikaisemmissa aikeissanne ja jatkatte edelleen
etsimisyrityksiänne.“

Nyt suorihje Antti Koskela neljännelle ja viim-
meiselle matkalleen; mutta tämä oli tulewa hänelle
kaikein ikävimmäksi, waikka se kestikin lyhimmän
aikaa. Maidenlaane on New-Yorkin esikaupunki,
jossa ei juuri asuntoja ole, vaan ainoastaan kaup-

paputeja ja fonttoreja. Melkein kaikki talot, jotka ovat parhaastaan wiisi- tai kuuskerroksisia, ovat isoja kaupapaputeja täynnä. Wähässä ajassa oli Antti Koskela asunnostaan tähän kaupunginosaan saapunut ja hetkisen käveltyään löysi hän kohta kauppayhtiön Adamsin & Ghni. Yhtiön nimikirja paistoi kultakirjaimineen kuudennen kerroksen avaroista akkunoista. Kuten tästä näkyi, ei herra Adamsin ollut kaupan yksinomainen omistaja, vaan hänellä oli yhtiömiehenä herra Ghni.

Antti Koskela astui talon porraskäytävään. Parikymmentä porrasta noustuaan oliji hänelle ollut mahdoton osata perille, jollei joka kymmenennellä askelilla oliji ollut kaasuliekkejä käytävää valaismassa. „Tämäpä outoa“, tuumaili Antti itselleen, „ulkona paistaa aurinko filmiä huikaisewasti ja täällä täytyy olla kaasuwalo. Tanne ei siis pihan puolelta mahtane mistään waloa päästä.“

Ja niinpä olifin. Pihan puolelta ei päässyt walonsädettäköön sisälle, sillä tonttima on täällä niin kallis, että jok'ifinen kämminen ala on rakennettu täyteen. Sillä puolen owat näet myymälöitten takana suunnattomat tawara-aitat, joissa ei ole ikkunoita, vaan joissa myöskin kaason täytyy palaa pitkin päivää.

Siinä yhä ylemmäksi kiivetesjään alkoi Anttia naurattaa koka homma, sillä hänestä tuntui, että huffareisuus se tästäkin mahtoi tulla. Mutta yhä ylemmäksi hän pyrki. Jouduttuaan neljänteen kerrokseen, kuuli hän ylhäältä kowaa huutoa. „Warakaita, warakaita“, siellä huudettiin ja samassa näkifin

hän kaffi miestä juoksevan alas portaita suuret kää-
röt hartioilla. Mennessään harppailivat he kolme
neljä porrasta kerrassaan ja siwutessaan syväsi toi-
nen heistä Antin kumoon. Samassa sammui kaasuj-
liekki ja tuli pilkkosen pimeä. Ylhäältä kuului
taas töminää ja yhä huudettiin „warfaita, warfaita“!
Antti hypähti pystyyn ja kaasua sytytettiin taas
uudelleen. Samalla hetkellä tarttui kaffi miestä
Anttia nutunkausuksesta ja toinen päästi kovan ilon-
huudon. „Tänne päin, herra Ghni“, huusi hän
suomeksi, „toinen warfaista on kiinni ja tuossa on
yksi warastetuista käärvöistä. Jopa tuo joutuu par-
hain poliisikin hätään niin että saamme jättää
asian hänen huostaansa.“

Antti Koskela oli kuin ukkosen iskemä eikä ensi
hetkellä tyennyt sanaakaan sanomaan. Kaikki mikä
tapahui oli kuin unta. Kohta hän kuitenkin huo-
masi, että häntä luultiin warfaaksi, ja veri jähmet-
tyi melkein hänen suonissaan. „Mitä minusta tah-
dotte?“ huusi hän wihdoin suomeksi epätoivosjaan
ponnistellen, kun muutamat poliisit erään wanhem-
man herran käskystä, jota he sanoivat herra Ghniiksi,
ottivat hänet keskeensä. „En ole kenellekään ihmi-
selle tehnyt mitään pahaa ja panen jyrkimmän was-
talauseeni tätä wäkiwallan tekoa vastaan.“

„Wai niin, senkin konna“, karjasi hänelle herra
Ghni, „oletko sinäkin suomalainen? Ottakaa hänet
mukaanne“, sanoi hän sitten poliiseille Englannin
kielellä. „Wiekää hänet lähimpään poliisikonttoriin,
tulen heti perästä. Hän on towereineen warastanut
wiiji paffaa silkkifangasta minun warastohuonees-

tani ja tässä hänen edessään on yksi pudonnut pakka“.

Näitä wiimmeisiä sanoja ei Antti Koskela ymmärtänyt, mutta hän sai pian huomata niiden merkityksen, sillä kaksi poliisia kiskoi häntä mukanaan, silläaikaan kun kolmas heitti silkkipakan olalleen. Herra Ghni läksi seuraamaan jälestä annettuaan palvelioilleen tarpeellisia määräyksiä kodin wartioimisesta.

Kun Anttia nyt lähdettiin kuljettamaan pitkin katuja, luuli hän häpeästä waipuwansa maan sisjään, sillä hän uskoi tietysti, että kaikki vastaantulijat — ja niitä oli sadottain — halveksien katselivat häntä. Pakoon ei hän kuitenkaan yrittänytkään, waan astui wastustelematta poliisein keskessä. „Wiattomuuteni“, tuumaili hän itselleen hiukan toinnuttuaan, „täytyy pian tulla selville ja silloin aion kysyä kunniani.“

Poliisikamari ei ollut kaukana ja siellä oli luonnollisesti poliisimestari, joka heti ryhtyi asiata tutkimaan.

„Mhää“, sanoi hän kokeneen silmillä tulioihin katsoen, „nähtävästi on tapahtunut warkaus ja näyttää siltä, että waras on työssään tawattu.“

„Niin on, herra poliisimestari“, lausui herra Ghni, „ja jos sallitte, kerron teille, kuinka warkaus tapahtui. Meillä, yhtiötovereillani Adamssonilla ja minulla, on silkkipangaskauppa Maidenlaanesja N:o 23 kuudennesja kerroksesja. Rakennuksesja on kaksi osastoa. Rihanpuoleisjesja rakennuksesja on makasiineja, kadunpuoleisjesja warjinaisja konttoreja, joisja kaupat päätetään. Noin puoli tuntia sitten kävi

luonamme muuan mies ostamassa filfikankaita toista tuhannella dollarilla. Kaupan päätettyä sidosimme mafasiinisja filfikankaat viiteen eri käärvöön ja käärvöt asetimme muutamalle owen läheijelle hyllylle, sillä ostajat ilmoittivat noutawansa kankaat wasta huomisaamuna. Samassa tuli toinenkin ostaja, jonka kansja kauppoja hieroimme tawarawarastojemme toisessa päässä. Kaupat syntyiwät, ostajat poistuivat ja minä kolmen kauppalwelian kansja jäin mafasiiniin toimittamaan tawarain huolellista lähettämistä ostajille. Mutta samassa kuulimme hiljaista liikettä siitä ofastosta, johon äsken olimme filfikääröt jättäneet. Huomasimme sen heti ja kiiruhdimme sinne. Owi, jonka äsken olimme huolellisesti sulkeneet, oli jollakin ihmeellisellä tawalla auki murrettu. Rappusista kuului ryminää ja huutaen „warfaita, warfaita“, töytäsiwät puotipalveliat sille taholle, josta melu kuului. Mutta filmänräpäyksesjä sammui kaasun portaisja ja samassa tuli pilkkosen pimeä. Warfaat toiwoiwat näet pimeässä woivanja päästä patoon; mutta yksi heistä mahtoi juuri pimeän takia kompastua, koska palveliat päästiwät yht'äkkiä ilohuudon, että he oliwat saaneet jonkun kiinni. Minä sytytin samassa kaasun ja aiwan oikein, maasta kompuroidi pystyyn tämä mukanamme wanfina tuotu mies. Hänen edessään oli yksi noista filfikääröistä ja sen olemme nyt tuoneet tänne warfanden todisteeksi. Täten on nyt lyhimmittäin ferrottura tapahutumien kulku ja luulen, että tässä jo on kyllin todistuksia siitä, että mukanamme tuotu mies on waras. Muutoin emme tarwinne kauan odottaa noita toisia-

kaan warfaita, sillä yhtiömieheni herra Adams on heidän jäljillään ja hänen tarmollaan ne kyllä kiinni saadaankin.“

„Niin yhtä mieltä kanssanne olen minäkin“, janoi poliisipäällikkö, päättään herra Ghnille nyökähtäen, ja samalla wiittasi hän wangitulle tulemaan lähemmäksi voidakseen siten paremmin häntä katsoa filmiin.

„Olette kuulleet, mitä syytöksiä herra Ghni on teitä vastaan tehnyt. Mitä teillä on tähän vastattavaa? Ja ensiksi mikä on nimesi ja ketä ovat nuo suomalaisesi, joitten kanssa yhdessä olet huonoa ammattiaisi harjoittanut?“

Antti Koskela oli kuolonkalpea, mutta hän pysyi kumminkin jaloillaan ja katsoi poliisipäällikköä suoraan filmiin. Hän huomasi kyllä, että poliisipäällikkö kysyi häneltä jotakin, mutta mitä hän kysyi, sitä ei Antti ymmärtänyt, sillä keskusteltiin kaiken aikaa englannin kielessä. „En ymmärrä englannin kieltä“, änkytti hän wihdoin suomeksi.

„Mitä janoi hän?“ huusi poliisipäällikkö kääntyen herra Ghnin puoleen.

„Hän on suomalainen“, vastasi tämä, „ja nyt hän ei ole mukamas ymmärtäwinään englannin kieltä.“

„Tietysti wain päähän pisto“, myönsi myös poliisipäällikkö, „mutta pian me hänestä selwän saamme. „Kerjantti Bichler“, wiittasi hän samassa eräälle poliisimiehistä, joka oli myös suomalainen, „kysy tuolta mieheltä mikä hänen nimensä on.“

Kersantti teki niinkuin käskettiin ja Antti sanoi nimensä.

„Te olette“, jatkoi kersantti poliisipäällikön kehoituksesta, „muutama tunti sitten olleet osallisena eräässä murtovarkauksessa herrojen Adamsin ja Ghnin kauppapaikalla. Ketä ovat nuo ammattitoverinne?“

Antti Koskela vapisi vihan vimmaasta, hänen silmänsä säihkyivät tulta ja toin tuskin jai hän vastanneeksi: „Kuka uskaltaa minua näin häpeällisestä rikoksesta syyttää? Koko elinajallani en ole muruakaan omaisuudestani varkain hantfinut.“

„Wai niin“, jatkoi taas kersantti. „Kuinka on sitten mahdollista, että nuo silkkifankaat löytyivät juuri teidän jalkainne juuresta. Nuori mies, puhkaa wain totta, sillä waleilla on lyhyet jälet.“

„Mutta“, huusi Antti Koskela aiwan haltioisjaan, „kaiikki tämä on suurinta walhetta, mitä maailma tuntee ja omatuntoni todistaa — —.“

Mutta hänen wiimmeiset sanansa tuskin pääsivät kuuluwille, sillä owi aukesi ryskeellä ja sisään tulwasi joukko miehiä. Ensimmäisinä tuli neljä poliisia, jotka laahasivat peränsään kahja rionnätöistä roistoa ja heidän jälkeensä seurasi taas kaksi muuta poliisia, jotka kantoiwat neljää raskasta waatekääröä. Wiimmeisenä astui sisään arwoffaana muuan wanhapuoleinen, kookas, mutta laiha herra.

„Kah“, huusi hän nähdesjään herra Ghnin, „te jo täällä! Itse tapahtumasta olette kai jo ehtineet tärkeimmät kohdat kertoa ja pöytäkirjaan merkittyttä. Minulla ei siis liene muuta lisättäwää kuin että walppaitten poliisien avulla on minulle onnis-

tunut wangita konnat, jotka nyt jätän huostaanne. Olen myös saanut takaisin neljä silkkiääröä ja siis on kateissa ainoastaan — —."

"Ei puutu yhtään", keskeytti hänet herra Ghuni, "sillä viides on tuossa pöydällä ja waras seisoo tässä vieressämme."

"Onko warkaita siis ollut kolme", murisi taas tuo jo mainitsmamme kookas herra, joka epäilemättä oli herra Adamson. "En luullut heitä olewan kuin kaksi. Tahdon huomauttaa, että yhtiökumppalini tulee — —."

"Kyllä, kyllä", vastasi poliisipäällikkö, "tiedän kaikki ja luullakseni ei tässä mitään eri todistuksia tarvita. Mutta mitä näen minä?" huudahti hän tultuaan lähemmä warkaita. "Molemmat hyviä tuttuja. Block-Sammy ja Red-Jemmy. Tuskin ovat irti wanfilasta päässeet ja taas he sinne tulevat. Mutta onko teilläkin aikomus walheilla wapautua, kuten teidän kolmas towerinne?"

"Ah, herra inspehtori", vastasi Gemmy, "walheella on lyhyet siviit, sillä ei pitkälle potkita. Asia on aivan niinkuin sen sanoitte!"

"No entä te?" kysyi taas inspehtori kääntyen Antti Koskelaan — tietysti täytyi kersantti Bichlerin taas olla tulkkina — "tunnustatteko wihdoinkin?"

"En woi mitään sellaista tunnustaa, jota tehnyt en ole", selitti Antti Koskela wakawasti.

"Harwoinpa on sattunut moista hirtehistä", murisi inspehtori itseksään. "Gemmy", tiuskasi hän

fitten kiukkuisesti, „käy esin ja sano hänelle vastenaamaa, mitä hän tehnyt on.“

„Hänellekö?“ vastasi Jemmy epäröivän silmin katjellen väliin inspehtoriin, väliin Anttiin ja wihdoin myös toweriinsa Sammyyn kiireellisesti wilaisten.

„Tietysti hänelle, kenellekös sitten muille“, huusi inspehtori yhä kärtyisempänä. „Näyttää siltä, ettet rohkenisi sitä tehdä.“

„Minullaako ei uskallusta?“, tuumi Jemmy. „Sitä en ole vielä ennen koskaan kuullut minulta puuttuvan. Mutta — mutta — —“

„Mies hoi, älä ärjytä minua kauemmin“, tiusfasi taas inspehtori. „Wai luuletko, ettemme voi huomata konna-koukkujasi, kun näet et ole ymmärtäwänäsi rikostowerisi puhkieltä.“

„Mutta mitä te sitten tuolla kielessä tarkoitatte?“ kyseli Jemmy hämmästyksissään.

„Tietääkseni puhut sinä wain englannin kieltä ja towerisi sanoo osaawansa wain suomea“, sanoi inspehtori, „mutta kuinka sitten on mahdollista, että te ymmärrätte toisianne?“

„Uhaa“, vastasi nyt Jemmy ilkeällä iwahymyllä, sillä nyt hän wasta yskän ymmäräsi. Hänen päähänjä pisti pirullinen ajatus ja heti oli hän walmis wastaamaan näin: „wai wäittää hän ymmärtäwänsä wain suomea. Se on tietysti hätäwalhe, jolla hän koettaa wapautua, sillä hän puhuu yhtä hywin englannin kuin suomenkin kieltä.“

„Mutta miksi mutkittelit etkä heti sano hänen nimeänsä?“ kiukutteli inspehtori, „ehken et tunne häntä laisinkaan?“

„Minäkö en häntä tuntisi?“, vastasi Gemmy irvistellen. „Enkö tietäisi hänen nimeänj, waikka olemme neljä vuotta yhdessä kierrelleet? Onhan mahdollista, että hän on ottanut itselleen jonkun uuden walenimen, mutta meidän kesken kutsomme häntä „Finn-Andrew“, ja sitä nimeä on hän aina hyvin tuntenut. Ja herra inspehtori, hän se juuri on, joka on aina johtanut meitä pahoihin tekoihin ja hän se keksi suunnitelman myös tämänkin päiväiseen yritykseen. Ilman häntä emme olisi uskaltaneet ja niin olemme wain osallisia rikokseen. Tietystihän on olewa ero myös rangaiستuksemme välillä, sillä ylllyttäjäähän rangaistaan aina ankarammin kuin osallisia.“

Kaifkea tätä laskeeteli Gemmy suuimmalla wamuudella ja kersantin täytyi kääntää kaifki suomeksi Antti Koskelalle, waikka kääntäminen inspehtorin mielestä oli aiwan turhaa. Kun Antti wihdoinkin ymmärssi, mikä Gemmyllä oli tarkoituksena, tuli hän aiwan raiwoihinsa. „Walhetta, walhetta, tarkkaan harfittua walhetta wain!“ huusi hän. „Suulin tofi, kun näille rannoille saawuin, tulewani waltioon, jossa laki ja oikeus pidetään arwossa, mutta mitä nyt huomaan, wain wilppiä, petosta ja fauheinta walhetta. Jospa edes kutsuttaiisiin todistajaksi majatalon isäntä Uudesta Kotimaasta, niin hän ainakin woisi toteen näyttää syyttömyyteni.“

Tuo kookas, laiha herra oli, kuten hänen yhtiötoverinsakin Ghni, pysynyt äänetönnä, mutta hänen wiisaat, teräwät silmänsä wilkuivat wäliin Gemmyyn wäliin Antti Koskelaan.

„Herra inspehtori“, sanoi hän, tullen samalla askeleen lähemmäksi, „sallittaisiinko minunkin kysyä hiukkafsen?“

„Kyllä“, myöntyi inspehtori, päättään nyökähtäen.

„Jemmy“, sanoi herra Adamsin englannin kielessä, „olethan tuntenut Finn-Andrewn neljä vuotta sitten?“

„Olen kuin olenkin“, vastasi Jemmy.

„Raiketi“, jatkoi herra Adamsin edelleen, „on sinulle myös helppo asia vastata, missä hän tavellisesti täällä asustelee.“

„Hänen asuntonsa?“ nauvoi Jemmy ivallisesti. „Missäpä hän sitten muualla asui, kuin Anthony-street'in varrella, sillä siellä päinhän meikäläiset aina asuntoa pitävät.“

„Hyvä on“, vastasi herra Adamsin, „sitä halusinkin vain tietää. Kuulkaa, te syytetty“, sanoi hän sitten suomeksi, kääntyen Antti Koskelan puoleen „te walititte äsksen, ettei edes teidän majatalon isäntäänne tuoda kuultawaksi, joka todistaisi teidät ehkä wiattomaksi. Mutta mikä on nimeltään tuo majatalon isäntä, jonka luona te asutte.“

„Äsksen olen saapunut paikkakunnalle“, sai Antti Koskela vastataksii. Hän tunsi kuinka herra Adamsin ystäväallinen puhuttelutapa teki hänelle hyvää ja rohkeemmin jatkoi hän taas: „olen ollut vasta kuusi päivää tässä oudossa kaupungissa ja majataloni on uusi Kotimaa North-Williamstreetin varrella.“

„Wai niin, wai niin“, nyökäytti herra Adamson päätänsä, mutta nyt jo hänen kasvoillansa oli aiwan toinen väri. „Herra inspehtori“, sanoi hän taas poliisipäälikkөөn kääntyen, „kaikesta päättäen on warsin tarpeellista noutaa majatalonijäntä ludesta Kotimaasta todistajakfi tässä hiukan kummallisessa warfausjutussa.“

„Se käy kyllä päinsä“, myönnytti inspehtori samalla myös jo antaen muutamalle poliisipalvelialle käskyn noutaa majatalonijäntä paikalle. Herra Adamson pisti vielä hopealantin poliisiin fouraan, että hän liukkaammin koipiansa liikutteleisi.

Nyt seurasi hetkinen wäliaika, jolloin inspehtori tarinoi kauppayhtiöläisten Ghnin ja Adamsonin kanssa. Yhtiötowerit eiwät oikein Antti Koskelan asiassa olleet samaa mieltä. — „Hywät herrat“, sanoi sitten taas inspehtori. „Woimme jatkaa kuulustelua näitten kanssa, jotka owat tunnustaneet. Muutamien minuuttien päästä on myös majatalonijäntä olewa läsnä, sillä luteen Kotimaahan ei täältä ole kuin pyssynkanto matkaa. Semmy ja Sammy“, jatkoi hän kääntyen voistoihin, „te molemmat olette warastaneet silkkifankaita herrojen Adamsonin ja Ghnin kauppanafasiinista ja nyt on teidän tarffaan tehtävä selkoa tapahumasta. Ensisikin kuinka te siisään pääjitte?“

„Luonnollisesti owesta“, irwisteli Semmy.

„Kyllä kai, sen mielelläni uskon“, wastasi inspehtori, „mutta owi oli epäilemättä lufittu ja siten olette sen joko tiirikalla awanneet tai rautafangilla saranoiltaan nostaneet.“

„Suonosti lufittu, herra inspehtori“, jatkoi Gemmy, „murtowarfauteen emme ole syhlisijä. Suolimattomasti olivat puotipalveliat sulkeneet owen ja unohtaneet wielä lisäfsi awaimet owelle. Rowin oli siis helppo meillä päästä sijälle.“

„Wai niin, ja sijään päästyänne otitte heti mitä eteen sattui, wai olitteko jo aikaisemmin sopineet, mitä mukanaan huoneesta weijitte?“ kysyi inspehtori.

„Ohoh“, nauroi Gemmy, „herrat Adamson ja Ghni olivat niin mukawasti nämät neljä silkkikäärwä owen läheiselle hyllylle ajettaneet, että ne oli pantu aiwan kuin meitä warten.“

„Onko asian laita niin?“ kysyi inspehtori kääntyen molempien liifemiesten puoleen.

„Tapauksesta olen jo aikaisemmin selon tehnyt“, wastasi Ghni, „ja jospa niinkin olisi, että owi oli lufitseematta, joka kyllä on mahdollista, niin ei se ollenkaan paranna asiaa, waan warfaitten rohfeus on silti yhtä röyhkeä ja julkea.“

„Siis“, jatkoi inspehtori Gemmyyn kääntyen, „otitte nuot wiiji käärwä.“

„Otimme“, myönsi Gemmy, „minä pienempänä ja heikompana heitin hartioilleni kaffi ja Sammy otti osallensa loput kolme. Mutta kun hän keikautti kolmannen käärön selkäänsä, menetti hän tasapainon ja kompastui. Ja jollei hän olisi liwennyt ja saattanut aikaan ryskettä, niin emme warmaankaan olisi tässä teidän tutkittawananne, waan huilaisimme toisille marffinoille.“

„Sallikaa minun, herra inspehtori, tehdä tässä lomassa pikku kysymys“, keskeytti herra Adamsin. „Siis sinä Gemmy otit hartioillesi kaksi kääröä ja towerisi Sammy otti kolme; kuinka monta jäi sitten Finn-Andrewille, joski häntä sanot?“

„Niin, hänellekö?“ vastasi Gemmy hiukka hämmilleen joutuen. „Hän kai otti kuudennen ja seitsemän, sillä . . . sillä taisin äskän mainita kääröjä olleen vain viisi, mutta niitä olisin seitsemän.“

„Ei“, jatkoi herra Adamsin päättävästi, „niitä ei ollut kuin viisi, samat kääröt, jotka ovat tuolla pöydällä ja jotka te, sinä ja Sammy, mukanne witte. Tämä kolmas ei siis ole osallinen varkauksen. Pyydän, herra inspehtori, kaiken tämän merkittävääsi pöytäkirjaan.“

Samassa tuli kiireesti sisään, juoksupalassa, „Nuden Kotimaan“ majatalonisäntä. Kun Antti Koskela näki hänet, lensi ilon puna hänen kalpeille kasvoilleen ja olipa hän syökönsä majatalonisännän syliin.

„Olette minua tänne kutsuttaneet ja tässä nyt olen edessäanne. Mutta mitä on tapahtunut?“ kysyi majatalonisäntä hätäisesti nähtyään vieransa, Antti Koskelan, kahden poliisin vartioimana.

„Te tunnette siis tämän miehen?“, kysyi inspehtori.

„Tietystikin tunnen hänet“, vastasi majatalonisäntä, „ja tunnenkin hänet kunnanmieheksi.“

„Joko kauankin olette häntä tunteneet?“ jatkoi poliisipäällikkö.

„Mina siitä hetkestä, jolloin hän ensikerran Amerikan maata polki“, oli vastaus.

„Siis enemmän kuin neljä vuotta sitten“, sanoi taas inspehtori, „sillä aikaisempien todistustusten mukaan on hän ainakin niin kauan jo maassa oleskellut.“

„Neljä vuotta!“ ihmetteli taas isäntä. „Tarkoitatte kai kuusi päivää, sillä hän tuli Cimbrilla, joka laskee satamaan vasta viime maanantaina.“

„Kivan oikein“, wakuutti herra Adamsen, „tiedän näet tarkkaan laivan tulon, sillä samassa laivassa sain minä tavaraita.“

„Mitä?“ kummasteli wuorostaan taas kowemalla äänellä inspehtori. „Kuusi päivää wain on tämä nuorukainen maassa oleskellut! Woitteko sen todistaa?“

„Tietysti woin“, wastasi majatalonisäntä. „Tuo wiranomainen, jolla huolena on suomalaisten siirtolaisten opastaminen ja samoin myös se mies, joka hänen kampsunsa majataloon toi, kyllä sen toteen näyttää. Sitä paitsi huomaahan sen siitänkin, ettei hän vielä ole janaakaan oppinut englanninkieltä . . .“

„Te olette oikeassa“, wastasi hänelle inspehtori, jonka kaswoille kohosi wihan puna. „Olen antanut itseäni pettää ilettäwimmällä tavalla. Mutta niin totta kuin minä tässä seison, teidät molemmat hirtehitet minä Tombs'in wankilaan suletan ja wedellä ja leiwällä teitä siellä elätän.“

„Armoa, armoa, herra inspehtori“, ykisi Sammy. „Säälikää edes hiukka minua, sillä enhän koko ajalla ole suutani awannut. Semmyhän wain on teitä pettänyt. Mutta pyhän Patrikin nimesä, nyt tahdon minäkin puhua, ja jos janaakaan sanon sellaista,

jota walallani en woisi wahwistaa, niin woitte minut heti hirtättää."

Poliisipäällikön wiha alkoi samalla myös hiukan lauhdua ja hän antoi Sammyn jatkaa puhettaan.

„Ujian laita on niin“, kertoi Sammy, „että me molemmat Jemmy ja minä olemme warikauden kahden tehneet. Kun huomasiimme, että meidät keksittiin, syöksyimme samassa rappusia alas, Jemmy edellä ja minä perässä. Mutta rappuisissa, kun Jemmy oli sammuttanut kaasun, töytäsin minä pimeässä erästä tuntematonta henkilöä vastaan ja silloin putosi yksi käävö, jota minulla ei tietysti ollut enää aikaa mukaani ottaa. Kiiruhdin suoraa päätä alas pihalle, mutta turha oli kumminkin pako-yrityksemme, sillä pian me vangittiin. Tämä on totta, ja muu laikki, mitä Jemmy on puhunut, on waletta.“

„Ettekö siis ole olleetkaan tekemisissä tämän nuoren miehen kanssa?“ kysyi inspehtori wihaisesti.

„En ikinä ole häntä ennen nähnyt, ja yhtä wä hän tuntee häntä Jemmy“, oli wastaus.

„Herra Ghni“, jatkoi nyt inspehtori, „teidän toimesta on Antti Koskela, kuten hän sanoo nimensä olewan, tänne tuotu, mutta asiain näin ollen täytyy minun laimme mukaan hänet wapauttaa. Wai haluatteko tehdä mitään wastawäitteitä?“

„Ei, ei suinkaan“, wastasi Ghni kiireesti, päinwastoin olen kowin pahoillani, että olen tuhmuudekseni saanut aikaan tämän ikävän.“

Siten pääsi siis Antti Koskela wapaaksi, jota wastoin nuo molemmat roistot, Jemmy ja Sammy,

wiettiin Tombs'iin, muutamaaan New-Yorkin wankilaan, kärkeen ansaittua palkkaansa.

Puhumatta läski Antti Koskela poliisihuoneelta majatalonisännän kansja ja yhä äänetönnä kulkivat he mietteisjään Uuteen Kotimaahan päin. Mutta heti kuulivat he pikaisia askeleita takanaan ja jamaşa oli myös herra Adamson heidän kupeellaan.

„Olipa tuo kowin ikävä asia“, päiwitteli hän, puhutellen Antti Koskela, „että tulimme loufanneeksi teitä niin rumasti. Mutta olen itsekini aikaisimpina wuosiinani ollut samanlaisen kohtelun alaisena ja, kuten näette, seison kumminkin pystyissä vielä ihko tuoreena. Se oli minulle opetuksesi ja saman neuwon, jonka siten sain, antaisin myös teille.“

„Wai niin!“ wastasi Antti Koskela alafuliofesti, „mutta mitähän hyvää olisin sitten oppinut noista ilkeistä syytöksistä minua kohtaan?“

„Minäkin sen werran hyvää“, oli wastaus, „että koetatte oppia niin pian kuin mahdollista englanninkieltä, sillä sehän on Pohjois-Amerikassa waltakieli, ja kunhan sitä osaatte, niin woitte myös hywin puollustautua kaikkea wääräyttä vastaan.“

„No eikö sitten englanninkieltä osaamaton saakaan oikeutta?“ kysäsi Antti Koskela.

„Saa luonnollisesti“, wastasi tuo kookas herra, „mutta poliisit eivät hywinään tarffoja ole ja tässä tapauksessahan oli heillä kyllä syytä epäluuloon, etenkin kun ette ollenkaan osanneet tehdä selkoa itsestänne. Mutta nyt jättäkäämme koko juttu, ja jaanko luwan kysyä ketä oikeastaan tahdoitte tawata talossamme?“

„Juuri teitä itseänne.“

„Wai niin! Te kai olitte hakemassa itsellenne jonkinmoista paikkaa liikkeesänne.“

„En ollenkaan, se ei ollut tarkoitukseni, vaan halusin, tahdoin — — suoraan sanoen halusin tietää onko teillä sukulaisia Pohjois-Suomessa?“

„Ei Pohjois- enemmän kuin Etelä-Suomessaakaan“, selwitti herra Adanson. „Dlen, lukuunottamatta muutamia harvoja ystäviä, jotenkin yksinään maailmassa. Mutta miksi kysyitte minulta tuota?“

„Etjin“, wastasi Antti Koskela ujoudesta hiukka rywästellen, „muutamaa sukulaista, samannimistä kuin te. Hän ei ole antanut itsestään tietoa moniin vuosiin ja tulin niin ajatelleeksi, että te kokeneena miehenä voisitte opastaa minua ja antaa wihää, mistä tuon kadonneen sukulaiseni löytäisin.“

„Ihmistä, joka tahtoo pitäytyä kuolleena, on kohdeltawa kuin kuollutta“, arweli herra Adanson. „Mutta jos wälttämättömästi tahdotte hänet herättää kuolleista, niin voittehan tiedustella häntä jos sakin paljon lewinneesjä sanomalehdessä. Jos hän silloin wastaa, hywä on, mutta jos hän ei wastaa, hywä niinkin ja ehkenpä wielä parempi. Mutta kun ilmoitukseenne odotatte wastauستا, niin olkaa waruillanne, sillä tässä maassa on tuhansia, jotka tah towat käyttää kokemattomuuttanne hywäkseen. Ja tahtoisin lisätä: kauppatowerini Ghnni on teitä tänään loukannut ja pidän welwollisuutenani nyt koittaa teitä hywittää. Tarjoan siis wastaisuudes sakin neuwoni teille, jos joutuisitte sen tarpeeseen. Muistakaa vaan, että olette talooni aina terwetullut.“

Niin puhuttuaan sanoi hän jäähyväiset Antti Koskelle ja majatalonisännälle ja lähti kotimatalle.

Kymmenen minuuttia myöhemmin istui Antti pöytänsä ääressä majatalossa ja edessään oli hänellä kynä, paperia ja mustetta. „Typerää on enää etsiä enoaan“, ajatteli hän, „mutta nuo pari dollaria, jotka ehken tuohon herra Adamsonin ehdottamaan sanomalehti-ilmoitukseen menewät, eivät minua liioin köyhdytä.“

Siis kirjoitti Antti ilmoituksen, jonka hän luki ääneen majatalonisännälle. „Jos herra Jakob Adamsonia, joka kaksikymmentäkaksi vuotta sitten asui New-Yorkissa N:o 15 Rivingstreet'in varrella, haluttaa kuulla jotakin omaisistaan Suomen Kemistä, niin lähettäkään tarhan osoitensa sijarensa pojalle Uuden Kotimaan majataloon North-Williamstreet'in varrelle. Myös monta monituista ystävää ja tuttavaa haluttaisi tietää hänen osoitensa. Antti Koskela, Kemistä, Suomesta.“

„Raikki on niinkuin olla pitää“, arveli majatalonisäntä, „ja tässä olen myös teitä warten merkinnyt, missä meidän enimmin lewinneitten lehtien konttorit ovat.“

Antti Koskela läksi liikkeelle ja meni hänelle osotettuihin konttoreihin ja jo samana iltana sai hän lukea ilmoituksensa sanomalehtien palstoilla.

Ja nyt seurasi Antille jännittävä odotuksen aika. Hän koetti olla wälinpitämätön ja puheli majatalossa käywien wieraitten kanssa wilkkaasti aivan niinkuin ei mitään muuta olisi hänellä tekemistä ja ajattelemista. Mutta hän oli kun olikin lewoton ja

joka ferta fun owi narahti, kääntyi hänen odottama katseensa oween päin.

Tuo ilta, jolloin lehdet ilmestyivät, kului hitaasti ja vihdoin tuli makuulle menon aika. Ei ketään ollut käynyt ilmoittautumassa.

„Ilmoitus ei ole vielä tänään ehtinyt lewitä ja waiuttaa“, sanoi majatalonisäntä, hywää yötä toivottaessaan.

„Niinpä niin“, Antti vastasi. „Muutoin luulen, ettei ilmoituksella tule koskaan olemaan mitään waiutusta, mutta pitäen arwossa tuon wiisaan herra Adamsonin neuwoa tulin kumminkin ilmoittaneeksi.“

Wastauksensa sanoi Antti kylmästi ja hartioitaan kohottaen; tultuaan yksinäisyyteen huoneeseensa huokasi hän raskaasti wasten tahtoansa ja se huokaus ei ollut ainoa.

Seuraavana aamuna istui Antti mietteissään ja hän ajatteli oliko wiisaampaa heti lähteä työhön wai jäädäkö majataloon odottamaan mahdollisia kulumisia enostaan. Hänen järkensä sanoi hänelle: „Mene, olet jo tarpeeksi kauan aikaasi turhaan tuhannut;“ mutta kumminkin jäi hän istumaan paikoilleen, sillä joku siällinen ääni kuisuksi hänelle: „enoji woi ilmautua ihka elämänä eteesi waiikka millä hetkellä.“ Amupäiwä kului hitaasti. Milloin luki Antti sanomalehteä, milloin hän jutteli vieraitten kanssa. Hän meni affunaan ja katseli liikettä kadulla, tuli takasin, otti kynän ja kirjoitteli jotakin, repäsi paperin ja wiskasi sen paperikoriin. Sanalla sanoen, hän teki kaikkea sellaista, jota lewoton, hermostunut ja jotakin erinomaista odottawa henkilö tekee

kun hän toivoo ajan tavallista liukkaammin kuluvan.

Ittapuoli ei kulunut sen hauskemmassi, sillä ei yhtäkään ihmistä ilmautunut, joka olisi kysynyt Antti Koskelaa. Postikin vihdoin tuli, mutta ei se kirjettä Antille tuonut. Koviin kärsimättömiltä tuntuivat tunnit ja myöhään ehtoolla oli Antin mielen-tila jo aivan toivoton.

„Mutta ettekö sanoneet“, kysyi Antti illallispyö-dässä majatalonisännältä, „että huomenna aiotte olla koko päivän pois ja kotoa? Luullakseni oli aikomuk-senne mennä Long-Islandiin ostoksia warten.“

„Kyllä“, vastasi isäntä. „Ehken haluttaa teitä seurata mukana, sillä arwattavastikin näette matkalla paljon hupaista.“

„Ei“, oli vastaus, „ainoastaan siksi kysäsin, että saisin maksaa asuntoni luonanne, sillä huomenna aion käydä työhön käsitse, jos sellaista minulle an-netaan. Kuten tiedätte, ovat kaikki huonekalutehtaat kaupungin toisella kulmalla ja siis on minun myös hankittawa itselleni asunto siltä puolen.“

„Onko wainkin tämä päätöksenne järkähtämätön?“ kysäsi majatalonisäntä.

„Hiwan warmaan“, vastasi Antti Koskela. „Huomenna aamupuolen olen vielä täällä, mutta heti puolisen perästä lähden matkaan, sillä olen kuul-lut, että tehtaitten työnjohtajat ovat warmimmaasti tawattawissa kello kahden ja wiiden välillä.“

„Jos nyt todellakin olette päättäneet niin tehdä“, suostui isäntä, „niin tapahtuoon tahtonne. Siitä, mitä minulle olette welkaa, olemme pian selwillä.“

Toiwottawasti kumminfin saan nähdä teitä tulewana sunnuntaina wieraana luonani."

Majatalonifäntä istahti firjoittamaan laskea Antille ja Antti puolestaan weti esiin rahakuffaronja, jossa loisti vielä melkoinen määrä kultatolikoita. Mafsettuaan mafsettawansa jätti Antti hyvästit majatalonifännälle ja poistui mafuuhuoneeseensa.

Seuraavana aamuna oli Antin ensimmäisenä tehtävänä panna kofoon kampsunsa, sillä niin pian kuin hän waan löytäisi työtä muuttaisi hän tawaransa uuteen fortteeriinsa. Namiaisen jälkeen meni hän majatalonifännän huoneeseen, mutta ifäntä oli ehtinyt jo mennä matkoilleen. Sitten otti Antti esille kaupungin asemakartan ja tutkisteli niitä katuja, joitten warfilla huonekalutehtaat olivat. Wihdoin rupesi hän lufemaan päivän lehteä ja oli niin waipunut tehtäväänsä, ettei huomannut mitään ympäristössä, waikka useita wieraita meni ja tuli. Hänen järkensä kyllä sanoi hänelle, että toiwominen mitään seurauksia ilmoituksen johdosta oli turhaa, ja hän koettifin kaikin tawoin uskotella itfelleen, ettei pettymys tuottaisi hänelle wähintäkään mielipahaa. Antti heitti sanomalehden käfistään ja astui affunan luokatselamaan liikettä ulkona. Nyht näki hän kuinka muuan mieshenkilö ilmautui äkkiä ristikadulta ja ohjasi kulkunsa suoraan „Uuteen kotimaahan."

Hetkisen perästä oli outo mies jo fiffällä ja katseltuaan tarkoin ympärilleen wiskasi hän tarjoilialle neljännes-dollarin ja pyysi saada lasin whiskyä. „Ettekö tahdo maistaa kanssani?", kysyi hän Antti Koskelalta, joka yhä istui affunan luona.

„Ei, kiitoksia“, vastasi Antti kohteliaasti. „En juo whiskyä ensinkään, saati aamupuolella.“

„No niin“, vastasi vieras, „se nyt riippuu jokaisen omasta tahdosta, toiset eivät maista tippaakaan, mutta toisiin mahtuu enemmänkin.“

Samassa tarttui hän lasiinsa ja yhdellä kulauffella joi sen tyhjäksi. „Arvatakseni olen oikeassa paikassa“, jatkoi hän taas käheällä äänellä, „eikö tämä majatalo ole nimeltään Uusi Kotimaa?“, kysäsi hän tarjoilialta.

„Niin oikein“, vastasi tarjoilia, „te olette kyllä mainitsemassanne paikassa.“

„Well“, kähisi vieras edelleen, „luullakseni pitäisi täällä asua muuan nuori mieskin, nimeltä Antti Koskela. Niin muistaakseni oli hänen nimensä.“

„Kyllä“, oli vastaus, „ja tässä seisoo hän...“

Mutta ennenkuin hän oli ehtinyt enempää jatkaa, oli Antti Koskela jo paikaltaan syösty hänen luokseen. „Nimeni on Antti Koskela“, huusi hän kiivaasti.

„Vai niin“, vastasi vieras, tarkastellen Anttia kiireestä kantapäähän asti. „Ja kotoisin oletteko Kemistä Suomesta?“

Antti Koskela wapii liikutuksesta, sillä wihdoinkin oli tuo odotettu hetki tullut. „Kemissä Suomessa olen syntynyt, ja... ja... eikö totta, että te tuotte minulle tietoja enostani, Jakob Adamssonista, jota niin kauan olen turhaan etsiskellyt?“

„Kufaties, entäpä tuonkin hänestä tietoja“, tuumaili vieras, yhä tarkemmin katsoen Anttiin. „Mutta ennenkuin sanon sanottawani, täytyy minun

päästä wisfeyteen, että te todellakin Antti Koskela olette. Tässä matoisessa maailmassa ei voi olla koskaan tarpeeksi warowainen, sillä kurjia ihmisiä fiertelee, jotka wilpillisesti ja kawalasti koettawat käyttää hyväkseen rehellisten luottamusta."

„Jos“, ehätti Antti Koskela yhä kiiwaammasti, „tämän majatalon isäntä olisi kotona, niin hän ainakin todistaisi, mutta — odottakaapa, onhan minulla vielä parempi todistus. Tunnetteko enoni Jakob Adamsonin persoonallisesti?“

„No, jospa hänet sitten tuntisin!“ wieras myönteli. „Olemmehan paraita ystäviä, en tiedä mistä ajoista asti jo, eikä toinen enemmän kuin toinensa voi ilman toistaan tulla toimeen.“

„Silloin tunnette luonnollisesti myös hänen käfialansa“, sanoi Antti Koskela. „Kas tässä on muuan firje enoltani hänen sijarelleen, minun äitileni, ja toiwottawasti on se puhuva puolestani.“

Totisena ja juhlallisena otti wieras vastaan hänelle ojennetun firjeen, jonka sijällön jo tunnemme, ja luki sen tarkkaan alusta loppuun. „Niinpä niin“, hymähti hän lukiessaan, „tämä on totisesti wanhan ystäväni käfialaa ja siihen aikaan oli hänellä vielä suuri kanfaitten ja waatteitten kauppa Rivingstreet'in warrella. Kuinka usein olin siellä hänen luonaan ja ihmettelin hänen suurta kykyään ja tahdonlujuuuttaan! Ja aivan oikein, muistan vielä niin hyvästi, kun hän kerran ollessaan odottelemassa erästä waatetawaralähetystä kohtasi muutaman suomalaisen maa-miehen, jolle hän lahjoitti sata dollaria. Totta, totta, jos'ikinen sana, sillä hyvä ystäväni ei ole kos-

faan walhetta rakastanut. Hän on aina ollut kerrassaan wilpitön, ja sellaisena on hän pysyvä elämänsä loppuun saakka; toiwottawasti saamme vielä nähdä hänet keskuudesjamme monta monituista vuotta."

„Mutta“, uskalsi Antti Koskela kysyä, kun wieras hetkiseksi oli lakannut puhumasta, „mitkikä enoni ei ole koko tällä pitkällä ajalla ilmoittanut itsestään sanaakaan?“

Wieras herra katsahti ylös ja tuijotti kauan Antti Koskelaan. „Mitki?“ wastasi hän kylmästi. „Tyhmä kysymys! Siitä yksinkertaisesta syystä, että hänellä ei ollut aikaa. Onhan kirjeessä selwään sanottu, että hän oli tullut mahdottoman rikkaaksi, ja luonnollisesti täytyi hänen lakkaamatta ajatella, mihin hän tuota rikkauttaan oli käyttävä. Ja tietäkää, siihen on tarwittu paljon päänwaimaa, mutta kaikki on kumminkin onnistunut hywästi, wieläpä, sanon sen teille suoraan, erinomaisesti. Hän on näet ostanut kaksi maatilaa Hudsonin toisella puolen, suuria kuin Saksan kreiwifunnat, jos sellaisista olette kuulleet mainittawan, sillä Suomessa ei ole mitään niin suuria maatiloja, että käwiisi niihin wertaileminen. Molemmille rakennutti hän asunnot, jotka komeudesjaan wetävät wertoja waikka minkälaisille palatsseille. Nyt ei hän enää wiihtynyt New-Yorkissa, waan muutti maalle saadakseen raiakas ilmaa keuhkoihinsa. Tosin oli muuttoon muitakin syitä, mutta niistä ehditte vielä myöhemminkin selon saada. Mutta ennenkuin — —“

„Epäilettekö siis vieläkin, etten olisi Antti Koskela, teidän ystäväanne oikea sijarenpoika?“

„Tarffaan kun harfitsen ajiaa, en epäile“, vastasi wieras, „sillä kirje on todistanut puolestanne. Ja täytyypä minun nyt teitä oikein tarkastella“, jatkoi hän yhä totisen näköisenä. „Totta tosiaankin olette pulska poika. Näytätte niin terveeltä ja voimakkaalta, ja ruumiinne on solakka kuin metsän nuori honka. Kyllä kai nyt enonne on kowin ihastuwa saadessaan teidät luoksensa. Uskaltanen tofi toivoa, että seuraatte minua, sillä tahtoisin saattaa teidät heti enonne luoksi.“

„Walmis olen tuossa tuokiossa“, huusi Antti Koskela. „Tawaranikin olen jo kokoonpannut ja asuntoni olen tänään maksanut. Siis lähtekäämme.“

„Mitä?“ jatkoi wieras yhä rauhallisena kuin ennenkin. „Te tahdotte tulla kanssani, waikka ette tunne minua. Se on kowin ajattelematonta ja waromatonta, sillä woisihan olla mahdollista, että olisin tullut luoksenne petkuttaakseni waan teitä. Mistä voitte tietää, että minä olen teidän enonne lähettämä? Hyvä mies, niin kelpo mies, toivoisin pian että saisitte hiukka kärkeä, niin woisitte wahingosta wiijastua. Tällä kertaa kumminkin on luottamukseenne paikallaan, ja todistukseksi siitä aion teille vielä kertoa suhteestani wanhaan ystäväääni, teidän enoonne. Kuten jo aikaisemmin mainitsin, osti enonne noin kaksikymmentä vuotta sitten kassi suuren suurta maatilaa, joihin hän rakennutti mahtawat palatsit. Waihtelun wuoksi muutti enonne wäliin asuntoa ja asui milloin yhdellä milloin toisella maahowillaan. Noin

viiden tunnin matkan päässä täältä oli minun hoviini, jossa vieläkin asun ja joka onkin tila sellainen että se hywinfin omistajansa leivässä pitää. Enonne kanssa olimme hyviä ystäviä, mutta pitkä matka erotti meidät. Voimme tavata toisiamme vain korkeintaan kerran viikossa, sillä kymmenen tuntia kului matkalla toisesta hovista toiseen. Silloin tuli muutamana päivänä enonne luokseni ja sanoi: Timothy — ymmärtänette, että olimme jo juoneet weljenmaljan ja jättäneet haukkumanimet pois — Timothy, sanoi hän, tämä ei enää käy päinsä. Meidän täytyy järjestää asiat niin, että voimme tavata toisiamme joka ilta ja siksi olen päättänyt hankkia vielä itselleni yhden hoviartanon lisää, joka olisi sinun asuntonsi läheisyydessä. Niin puhui enonne ja jo seuraavana aamuna oli kaupat tehty.”

Kaiken tämän kertoi wieras suffelaan, kertaakaan seisahdumatta, ja sanat waluivat hänen huuliltaan liukkaasti, kuin wuolaan wirran wesi. Hänen kaswonsa todistivat vain hillittyä tynneyttä eikä vähimmälläkään tavalla juolahtanut Antin mieleen epäillä hänen puheensa todenperäisyyttä. Antti katsoi häntä ihmetellen ja luonnollisesti ei hän uskaltanut kertaakaan keskeyttää wieraan miehen wafawaa puhetta.

„Näette siis“, jatkoi wieras lyhyen loma-ajan perästä, jolla wälin hän taas kostutti huuliaan whiskyllä, „millainen wälini on enonne kanssa ja siis voitte päättää myös ansaitseuko teidän luottamustanne. Wihdoinkin täytyy teidän myös saada tietää miksi Jakob Adamson itse ei ole tullut kaupunkiin, waan on lähettänyt minut teitä noutamaan. Katso-

faas, istumme eilen illalla taas yhdessä, kuten kahdeksan viime vuotta olemme joka ilta tehneet, ja puhelimme keskenämme. Hänellä oli edessään laji Euroopasta tilattua hienon hienoa punaviiniä, ja minä ryyppiskelin tapani mukaan whiskyä veden ja sokerin kanssa. Sanomalehtiä siinä selaillessani sattui katseeni tapaukselta pysähtymään muutamaan ilmoitukseen, jossa näin Jakob Adamsonin nimen. — Jakob, sanoin minä, nimesi näkyy olewan sanomalehdellä. — Joutawia lörpöttelet, vastasi hän, kuinka nimeni olisi sanomalehteen joutunut? — Mutta se on kumminkin, sanoin toistamiseen, ja jos haluat niin luen ääneen koko kirjoituksen. — No teppä niin, Timothy, jatkoi hän, ja luin ilmoituksen alusta loppuun. Mutta en ollut ehtinyt vielä aiwan loppuun, niin kawahti hän pystyyn ja ilosta hypähti niin rajusti, että kahdenkymmenen vuotiaan olisi luullut edessäni olewan. — Sewoset waljaisiin, huusi hän aiwan mielettömänä. — Heti paikalla matkustan suoraa päätä New-Yorkiin. — Tuo äkillinen mielenliikutus sai koko talon täydelliseen sekasortoon. Palwelijat oliwat kuin puulla päähän lyötyjä. Mutta silloin tarjouduin välittäjäksi. — Ei, Jakob, se ei käy päinsä, sillä nythän on jo iltamyöhä! Ennenkuin ehdit New-Yorkiin, on aika siwu puoliyöstä ja silloin nukkuvat jo kaikki Uudessa Kotimaassa siikeintä untaan. Tänään et siis missään tapauksessa voi matkustaa, mutta et huomennakaan, sillä sinähän olet jo wanha ja tuollainen matka siis voisi olla kowin vaarallinen terweydelleesi. Uskopa siis minun toimekseni nuorukaisen tänne saattaminen.

Uamulla warhain aion muutoinkin matkata kaupunkiin ja samalla woin myös pistähtää Uudessa Kotimaassa katkastamassa onko sijarefi poika todellakin sellainen, että woiisit hänelle jättää suuret rikkautesi. — Niin puhuin ja Jakob Adamson suostui ehdotukseen. Nyt tiedätte kaikki ja tässä olen luonnanne.”

„Ja lähdemme siis matkaan heti paikalla“, huusi iloisena Antti Koskela.

„Paikalla tietysti. Meidän täytyy ehtiä perille ennen pimeää, sillä enonne nääntyy muutoin ikävään.“

Kiireesti juoksi Antti Koskela huoneeseensa hakemaan tawaransa ja jätettyään jäähyväisensä majatalon palvelioille nousi hän wieraan herran kansja rattaille, jotka jo samassa alkoivat weskalleen poistua „Uudesta Kotimaasta“ yhä kauemmas.

Oli luonnollista, että wieras ohjasi hevosenensa North-Riveriin Hudsonjoen warrella, jossa on ylimenopaikka, sillä sen maailman nurkalla oli hän aikaisemmin kertonut kotonja ja Jakob Adamsonin uusimman maahowin olewan. Oli mentävä poikki joen höyrylaidalla. Joka kolmas minuutti lähtee näet rannasta laiva. Mutta ennenkuin oli ehditty laiturille, pysäytti wieras äkkiä hevosen.

„Joo, Joo“, huusi hän täyttä kurkkua, „eikö sinulla enää ole filmiä päässäsi? Tule heti kääronesi ja aseta ne tänne rattaille.“

Tämä puhuttiin muutamalle rotewalle miehelle, joka näytti olewan juoksupoikana eli tawarain kuljetajana jossakin tawaraliikkeessä. Edessään oli hä-

nellä käjifärreille asetettu raskas käärö, jota hän tuntui wifusti wartioiwan, wilkuillen milloin oikealle milloin wafemmalle, sillä ihmisiä wiliji yltympäri. Kun hän kuuli nimeänsä huudettawan, tuli hän heti paikalle ja heitti käärön rattaille.

„Hywä on, Joe“, janoi wieras, „että olet toimesfafi fäntillinen. Minusta tuntui kowin pahalla, kun aawistin finun odottawan, ja sen tähden olen fiiruhthanut mitä pikemmin luofseji.“

„Mutta“, tuumi Joe rywästellen, „olette kumminfin antaneet minun odottaa. Minakin puoli tuntia olen jo warttonut täsfä.“

„Kuulkaapa häntä“, janoi wieras, kääntyen Antti Koskelaan. „Siitä, että odotin teitä, minua nyt nuhdellaan. Mutta elä ole milläfikään, Joe, saat odotufsestafi palkinnofsi juomarahaa. Onhan waan kaiffi, mitä aamulla kaupastafi ostin, matkassa, oliji kowin ikäwää, jos jotakin olisit unohtanut, sillä kaupunkiin en pääse tulemaan kuin wasta noin kolmen wiikon perästä.“

„Emme mitään ole unohtaneet“, wastafi Joe. „Itse olen tawarat käärinyt kokoon, warmasti tiedän, että kaiffi on mukana.“

„Hywä on, Joe, olethan niinä wuofina, jolloin kauppoja olen kansfafi tehnyt, kaiffi afiat aina toimitannut rehelligesti ja huolellisesti. Mutta afeta nyt tuo tawarakäärö warowasti kärryihin, ettei mitään järj.“

Tawarat tulivat hywään talteen istuimen alle. „Nyt on kaiffi reilassa. Laskea tawaroista wain puuttuu. Otit kai kuitin mukaafi, Joe?“

„Kyllä herra“, vastasi Joe, samalla ojentaen laskun. „Tietysti olen ottanut laskun matkaani, kun tiedän, että te aina tahdotte heti maksaa ostoksenne.“

Wieras luti laskun sijällön alusta loppuun ja tarfoin tutki joka ostosta erikseen.

„All right (kaikki oikein)“, sanoi hän sitten. „Ja nyt seuraa vain laskun maksu, sillä en koskaan ole ottanut tavaroita velaksi, josta teidän enonnekin, tuo warjin wiisas ja ymmärtäväinen mies, on minua monasti warottanut. Mutta kuinka korkealle nousee lasku? Niin oikein, 20 dollaria ja 75 centtiä.“

Samassa pisti hän kätensä taskuun ja weti esiin rahakuffaronsa. „Hahaha!“, nauroi hän ääneen; „kuinka hajamielinen olenkaan! Kuffarosjahan on vain muutamia hopearahoja, pankkijetelit taskufirjassani“.

Niin janoen tapasi hän vasemmasta sijustas-
kustaan taskufirjansa; mutta kuinka muuttuikin sa-
masa hänen laskunsa! Tähän asti oli hän puhu-
nut suurimmalla wälinpitämättömyydellä, mutta nyt
huokasi hän raskaasti ja näytti mieli olevan fuohu-
fissa. „Mitä tämä tietää?“, murisi hän itseksensä, ei
kumminkaan ääneen, vaan siksi kowasti, että se hy-
win kuului ympäristöön. „Taskufirjani ei ole mu-
kanani ja kumminkin warmaan tiedän, että sen po-
welleni pistin.“

Wielä toisen kerran pisti wieras herra kätensä
sijätaskuun ja sitten koetteli kaikkia taskuja, mitä hä-
nen waatteisjansa waan löytyi, kääntäen ne nurin,
mutta ei missään, ei kerrassa missään woinut hän
löytää taskufirjaansa. „Se on pois“, huokasi hän

sywään, „olen warmaan sen hufannut. Mutta ei“, huusi hän äkkiä kimeästi ja hänen silmänsä säihkyivät wihan tulta. „En ole sitä kadottanut, waan se on warastettu minulta mitä ilkeimmällä tavalla! Katsotkaa tänne, nuttuni on rikki leikattu, — epäilemättä tungofjesja, kävellesjani aamupäivällä Washingtonin torilla. Voi tätä Sodomaa ja Gomoraa! Voi tätä synnin ja pahaisten pesäpaikkaa! Tahtoisin, että tulikiveä sataisi ja koko New-Yorkin kaupunki uppoaisi tuhkaan ja liekkeihin.“

„Oliko suurikin summa, joka teiltä wiettiin?“ kysäsi Antti Koskela osaaottawasti, kun wieras hetkiseksi pidätti sanatulwaansa.

„Suuripa kylläkin“, wastasi wieras. „Kerrassaan 500 dollaria. Mutta enpä tuosta rahawahingosta liioin wälitä, sillä Jumalan kiitos rahoja minulla kyllä löytyy, mutta tuskallisinta on se sen tähden etten voi maksaa tavaroita, joita wälttämättömästi nyt tarwitsejin. Mutta minikäpä sille taitaa, mikä on tapahtunut, se on tapahtunut. Joe“, huusi hän sitten tawarain tuojaan kääntyen, „tässä on tawaranne takaisin. Ensi wiikolla tulen taas kaupunkiin, tähän pohjattomaan warfaitten luolaan, ja silloin . . .“

„Mutta herra“, keskeytti hänet Joe, „eikö olisi parempi, että ostofsenne pitäisitte ja menisitte kauppanhoitajan . . .“

„Mitä?“ ehätti wieras samassa. „Kauppanhoitajanko luo wellaa anomaan? Minäkö welakki? Ei totta toisen kerran! Tuo puuha weisi aikaa ainakin yhden tunnin, ja tästä olisi seurauksena, että paras

ystäväni, Jakob Adamson, sai tuntea myöhemmin sulkea rakkain sisaren poikansa syliinsä. Se ei käy päinsä! Siis jatkamme matkaamme! Joe, aseta tavarakäärö taas kärrylleesi ja wie takaisin!”

„Odottaapa vielä hetkinen, Joe“, huusi nyt Antti Koskela. „Ja te arvokas herra“, änkytti hän wieraan puoleen kääntyneenä, — „pyydän anteeksi, että sekaannun asiaanne. Mutta . . . mutta . . . minulla . . . minulla“ — sai hän wihdoin waiwalla sanotuksi, sillä pelko ja epävarmuus loukkaavansa ehdotuksellansa wierasta herraa tartuttivat sanat hänen kurkkunsa — „minulla on hallusjani kaksisataa dollaria, ja jos te tahtoisitte ne hyväksenne käyntää, niin olisin warsin onnellinen.“

Wieraan herran kaswoille ilmutui äkkiä ankara ja wakawa ilme. Ruhtelewilla silnäyksiällä katsoi hän pitkään Antti Koskela ja puhui kolkolla äänenpainolla: „Minäkö teiltä rahoja lainaisin? Kelpo mies, oletteko todellakin ajatelleet mitä te teette? Olette tunteneet minua wasta toista tuntia ja nyt tarjoatte te minulle kaksisataa dollaria. Se on todellakin fewytmielistä ja ajattelematonta, ja jos enonne siitä saisi tietää, niin warmaan nuhtelisi hän teitä.“

Näistä ankaroista sanoista ei Antti ollut mil-länjäkään. „Ei“, selitti hän, „sitä ei enoni warmaan tulisi tefemään, waan päinwastoin hän hyväksyi täydellisesti minun menettelyni. Ajatellaa waan, että hän itse olisi minun asemallani, niin eikö hän tarjoutuisi auttajaksi. Ja woisitteko te pitää hänen

tarjoustaan millään lailla loukkaavana? Sitä ette woiji, sen täytyy teidän itsennekin myöntää."

„Niinpä niin“, tuumi wieras herra, „mutta se onkin aiwan toinen asia, jos myöntyisin enonne tarjoukseen. Enonne ja te olette aiwan eri henkilöitä.“

„Mutta minähän olen hänen sijaren poikansa“, intti Antti Koskela yhä enemmän kiivastuen, „ja woin tässä tilaisuudessa edustaa häntä. Toiwottawasti siis myönnytte ehdotukseeni, sillä woittehan maksaa welkanne jo huomenna tahti ehken jo tänä iltana. Pyydän siis vielä kerran teitä ottamaan nuo kassifataa dollaria, jotka teidän ja vielä enemmän enoni mielestä ovat wain vähäpätöinen, mitätön summa.“ Antti Koskela puhui sanansa wakawasti ja hänen puheellaan oli huomattawa waikutus.

„Olloon menneeksi, koska se todellakin näkyy olewan teidän tahtonne, niin suostun ehdotukseenne, waikka kaiken itäni minulla on ollut tapa toinen. Mutta vielä kerran muistutan teille, että menettelynne on kowin huifentelewa.“

Asia oli niin päätetty ja Antti tunsi itsensä onnelliseksi siitä, että hänelle oli onnistunut auttaa enonsa parasta ystävää pahassa pulassa. Hän otti esiin rahawaransa ja luki kymmenen kahdenkymmenen dollarin kappaletta, jotka hänellä oli käärittynä kotona valmistettuun rahapussiin. Siinä olikin kaikki hänen rahansa, sillä jälelle jäi waan muutamia hopealanteja, joitten arwo tuskin teki kymmentä taalaria. Siitä ei hän wälittänyt, waan ajatteli wain, kuinka hänen enonsa oli olewa tyytyväinen, kun hän kertoiji siitä hänelle. Wieras herra otti nuot kassi-

jataa dollaria, enää vähääkään häikäilemättä, pisti kolme dollaria ja seitsemänkymmentäviisi centtiä omistaan ja maksoi laskun. Joe läksi tyytyväisenä matkoihinsa. Antti Koskela ja wieras herra jatkoivat matkaansa ja hetkisen perästä olivat he jo Hudsonjoen värisssä. Päästyään yli joen, matkustivat matkamiehet nyt aluksi läpi asuttujen seutujen, siuruurien rakennusten ja mahtavien palatsien, mutta sitten muuttui tie autionpuoleiseksi, seudut kävivät mäkiseksi ja jylhiksi. Tie oli väliin kiwickkoa, väliin pehmeä ja multainen, nousten milloin mäkien harjanteille ja taas laskeutuen sywälle laaksoihin. Antti istui mietteissään ja hän uneksi sitä onnea, mikä hänelle niin suloisena hymyili edessään. Hän ei mitään kysellyt, hän oli tyytyväinen siihen, mitä aikaisemmin oli saanut tietää. Häntä viihdytti paremmin hiljaisuus, koska jai rauhassa rakennella tuulentupiaan.

Kun he näin olivat matkustaneet kotwan aikaa, katsahti wieras herra arvaamatta kelloon. „Mitä?“, huusi hän. „Onko kello todellakin jo niin paljo? Matkaa olemme tehneet jo sen verran, että hevosen täytyy saada lewähtää. Poiketaanpa ensimmäiseen majataloon, sillä ei pahaa tee ryyppy tahi pari.“

Kohtsiiltään matkamiehet saapuivat kiewariin, joka oli pikkuinen matala talonrahja. Wieras herra sitoi hevonsensa oven pihtipieleen ja käytyään sisältä astian, antoi sille suolaa ja leipää. Hankittuaan wesiä ja annettuaan hevonselleen myös wettä, meni hän rauhallisena taas sisälle wiitaten Anttia seuraamaan häntä. Sijällä ei ollut muita asukkaita kuin

wanha puolituuro rouwa, joka tarjosi heille pikarista wiinaa.

„No, ryypätäänkös fitten? kysyi wieras herra.“

„Ei“, wastasi Antti Koskela, „syön jotain mieluummin, sillä aamiaisen jälkeen en ole saanut mitään tyhjään watsaani.“

Puolen tunnin perästä läksiwät matkatowerit liikkeelle ja matka kului taas hywin, sillä hewonen oli kylläinen ja wirkku. Tie oli yhä vielä huonoa ja epätasaista eikä seudut ilahduttaneet liioin luonnon ihanuudellaan. Ei myöskään näkynyt matkan warrella suurempia kyliä, waan silloin tällöin pisähti metsän rinteestä esiin wain joku yksinäinen pieni talonpoikaishöökeli.

„Tällainenko on tie enoni asunnoille?“ kysäsi wihdoin Antti Koskela, jota wähitellen tämä kolikko ympäristö alkoi kummastuttaa.

„Ei“, wastasi wieras herra rywästen. „Pääsee isoa waltatietäkin, mutta olen tällä fertaa walinnut lyhemmän oikotien päästäksemme pikemmin perille. Tunnen täällä jot'ainoan polun ja metsätörmän. Wasemmalla tuon wuoren takana on minun suuri maatilani ja siitä noin puolen tunnin matkan päässä on enonne ihana asunto. Odottakaa kärsiwällisesti, sillä pian saatte nähdä aawistamattoman kauneita seutuja.“

Wieraan wastaus rauhoitti Antti Koskela ja wähitellen alkoi puhelin taas paremmin sujua matkamiesten kesken. Maisemat muuttuivat myös miellyttävämmiksi ja korkean metsän takaa awautui pian kauniita näköaloja. Maat käwiwät yhä asutuimmiksi,

fiellä täällä näkyi rehoittavia peltoja ja wiheriöitä niittyjä. Tämä kaikki kwenyi Antin mieltä ja taas tyytyväisenä kysyi hän tulivatko he jo pian perille.

„Onpa kyllä mahdollista“, oli vastaus, jota Antti ei ymmärtänyt.

Noin kymmenen minuutin päästä tulivat ma-
kamiehet tiheään metsikköön, jonka kupeessa kohosi
suuri walkeaksi maalattu herraskartano. Pääatalon
ympäristöön oli rakennettu joukko pienempiä rakennuksia.
Päältäpäin saattoi hyvin päättää, että
talo oli vanha. Pihamaana oli puistontapainen
laaja ala, jossa kasvoi suuria, vanhoja lehtipuita.
Mitään kaunista ei maatilalla ollut, mutta kaikki
oli kumminkin suurta ja arvokasta, niin että heti
saattoi huomata rakennuksissa asujan olewan jonkun
varakkaan ja mahtawan miehen hallussa.

Ulkia seisahduivat rattaat howin portille ja wieras herra nousi kärryistä. „Laskekaa kärryistä tavaranne, olemme nyt perillä enonne maahowilla.“

„Tuoko tuossa?“ kysyi Antti Koskela hämmästyksissään.

„Suuri se, tuo walkea rakennus, jota tästä kumminkin on walkea erottaa tiheäin puitten loimitse.“

„Ja te kai tulette mukaan enoni luokse?“ kysäsi Antti, yhä enemmän hämilleen joutuen.

„Minun täytyy tällä kertaa kieltäytyä siitä suuresta onnesta“, oli vastaus, „niin mielelläni kuin näkisin, kuinka tyytyväinen ystäväni on sulkiessaan teidät syliinsä. Mutta ajatella, että olen niin

fauan ollut poisja fotoani ja siis on minun wälttämättömästi päästävä ensin kotiini. Tulen kumminfin jo huomenaamuna luoksenne. Wiekää enollenne minun wilpittömmät terwehdykseni."

Niin puhuttuaan nousi hän taas kärryihinsä, mutta Antti tarttui häntä käsiwarteen ja epätoivoisjaan huusi: „En ymmärrä, mutta minusta wain tuntuu niin oudolta ja kummalliselta, sillä eihän täällä näy yhtään ihmistä ja näyttää aiwan kuin kaitki talonwäki nukkuiji."

„Joutawia, joutawia", wastasi wieras, itseään irti kiskoen. „Wanha herra Jakob Adamsen, minun paras ystäwäni, on kaitkine wäkineen palvelioineen rakennuksessa. Nykäsää wain kellonauhaa, joka on kiinnitetty porttipieleen, niin näette kuinka kaitki, Jakob Adamsen itse etukynnessä, syöksewät teitä wastaanottamaan. Ja nyt jääkää hywästi huomisaamuun asti."

Niin puhuttuaan hypähti wieras herra kärryihin ja nykästyään ohjaksia häwisi heti mäen taamännikköön. Eikä hänestä sen koommin mitää kuulunut, waan hän sai rauhasja jatkaa matkaansa ja tyytywäisenä hymyillä kun niin helposti oli pääsnyt irti matkatoweristaan.

Siinä seisoi nyt Antti Koskela ypyöksiin herrasfartanon portin edessä ja wieresjään pengertörmänteellä oli hänellä pikkuinen tawarakäärönsä. Enonsa paraan ystäwän kertomuksien mukaan oli hänellä odotettawana mitä sydämmellisin ja herttaisjin wastaanotto. Entä nyt? Ei ollut muu neuwona, kuin lähteä jalkaisin reppuselässä niinkuin mitähän kierto-

lainen. Mutta ei, ensin kumminfin piti hänen saada tietää, kuka rakennuksessa asui, ja sen tähden nykäsi hän porttifelloa. Kun ei mitään kuulunut, kävi Antti portista, joka olikin auki, sisälle ja astui suoraan asuntoa kohti ja pian olikin hän portaitten edustalla. Puolekki awonaisen kyökin owen wieressä oli penkki, jolle hän asetti kampsunsa ja sai siten aikaan pientä ryskettä. Tähän asti, kuten olemme jo maininneet, ei talosta ollut näkynyt eikä kuulunut yhtään elävää olentoa, mutta nyt syöksyi owesta ulos pari suurta koiraa ja äkäisesti muristen tulivat suoraan Anttia kohti. Antti hypähti penkille ja puolusti itseään kepillä, mutta samassa myös kuului fimeä naisääni, joka koki asettaa koiria. „Keep still, Caesar! Lay down, Murr!“, hiljaa Caesari, hiljaa Murr, huusi nainen englanninkielellä. Koirat eivät kumminkaan heittäneet haukkumistaan. „Ajettukaa heti, tai käy teille huonosti!“ toisti hän uudestaan selwällä suomen kielellä, ja heti wetäntyivät koirat ryömien noloina, häntä koirien välissä, tafaijin kyökin penkkien alle.

Se oli nuori, noin yhdeksäntoista tahi kaksikymmentä wuotias tyttö, joka Antin pälfähästä päästi. Hän oli reipas ja terve, mutta koristelemattomasti puettu, kuten Amerikassa palveluswäen on aina tapana.

Antti Koskela hypäsi alas penkiltä ja lähestyi tyttöä awopäin. „Sumalalle kiitos, tähän puhutte suomea“, sanoi hän ja äitinkielenne on kai suomi, kuten minunfin — —“

Pitemmälle ei hän päässyt, sillä tyttö, kuultuaan Antin puhuvan, päästi ilohuudon ja ojennetuin käsin huusi: „Kah, Koskelan Antti? Olet kai Antti? Waikka olekin wähin muuttunut, on äänesi kumminfin tuttu.“

Antti Koskela oli kuin puusta pudonnut ja katsoi tyttöä suurin silmin. „Te tunnette minut“, sai hän waiwoin sanotuksi, „mutta minä en jaksaa muistaa . . .“

„Mitä?“ keskeytti hänet tyttö ääneen nauraen. „Etkö sinä todellakaan enää tunne Jänkälän Kaijua? Onko sinusta tullut niin ylpeä herrasmies, ettet . . .“

„Jänkälän Kaijuko?“ huusi Antti ja hänen kaswonsa loisti nyt iloista, kuten tytönkin. „Sinäkö, sinäkö todellakin olet Jänkälän Kaiju? Jumalalle kiitos! Silloin, noin kahdeksan vuotta sitten, kun Amerikkaan matkustitte, olit hinterä, pienehkö tyttö-pahanen, ja nyt — — Mutta ensiksi, kerro kuinka tulit tänne ja ennen kaikkea kuinka juuri tähän taloon?“

„Noo“, vastasi tyttö, „eihän sinä ole mitään ihmeteltävää. Kun me, nimittäin wanhempani ja siskoni, kahdeksan vuotta sitten tulimme Amerikkaan, ei kohtalo pidellyt meitä oikein hyvin, ja meidän molempain, Riston ja minun, oli pakko lähteä ansaitsemaan leipäämme. Ryhdyimmekin työhön ja minä, palweltuani ensin useammisja herrasperheissä, sain wihdoin, opittuani englanninkieltä, paikan täällä, jossa minulla onkin ollut erittäin hyvä olla. Muuta

pian, jo kolmen viikon kuluttua, aion muuttaa ta-
fajin Newarkiin, sillä äitini tarvitsee minua siellä.”

„Vanhempasi ovat siis Newarkissa!”, huudahti
Antti Koskela, yhä enemmän ilostuen.

„Kyllä, etkö sitä ole tietänyt?” vastasi
tyttö.

„Kuinka olisin tiennyt teidän täällä asuvan”,
jatkoi Antti, „sillä eihän Kemissä ole vuosin teistä
kuulunut mitään.”

„Niinpä tosiaan”, tuumi taas vuorostaan tyttö,
„onhan totta, että vanhempani eivät ole pitkiin ai-
koihin ilmoittaneet itsestään ja oloistamme kenelle-
kään Suomessa, sillä meillä ei ole siellä ketään lä-
hempää sukulaista ja tuttavaa. Mutta mitä van-
hempiini tulee, ovat he asuneet kaiken aikaa Newar-
kissa, jossa isäni on ollut firvesmiehenä. An-
tiota on hänellä ollut riittävästi, sillä yhtiösssä erään
toisen salwumiehen kanssa ovat he kahtena viime
vuonna valmistaneet noin alulle toistakymmentä
puutaloa, joilla he ovat hyvin tienanneet. Äitini
on laittanut ruokaa monille niistä hyryläisistä, jotka
asuvat vanhempieni luona ja niin on hänellä myös
ollut tienestinsä. Kun nyt näet minut ja kuulet
olostani täällä, niin tunnet siis koko meidän tatalai-
set waiheemme.”

„Mutta kerro toki jotakin myös weliestäsi”,
sanoi Antti Koskela. „Hänestä et ole vielä juuri
mitään maininnut ja kumminkin tiedät, että olimme
mitä parhaimpia lapsuuden ystäviä, kunnes maailma
meidät erotti ja eri tahoille hajotti.”

„Tosiaanfir“, huusi tyttönen, „sinä kai tulit Suomesta ensin New-Yorkiin ja sitten vasta saavit näille feuduille.“

„Luonnollisesti“, vastasi Antti Koskela, „mutta mitä se kuuluu Ristoon?“

„Kuuluupa kyllä“, tuumi tyttö, „sillä Risto on New-Yorkisja työsjä.“

„New-Yorkisjako?“

„Niin juuri. Hän palvelee suuressa huonekalutehtaassa Gerson & Maihannu“, ja tulee toimeen erittäin hyvin.“

„Mutta ferro nyt jo vihdoinkin, mitä sinä teet täällä laukana syrjäisellä maahowilla?“

„Voi hyvänen aika“, huusi Antti Koskela aivan pelästyksissään, „olen itjeni ihan unohtanut ja isäntäji odottaa minua kumminkin hartaasti.“

„Minun isäntänikö odottaa sinua?“ huusi tyttö tuijottaen kummissaan Anttiin. „Sinä siis tunnet talonwäkeni. Mutta se on kerrassaan mahdotonta, olet warmaankin erehtynyt! Sano pian, minne oikaastaan haluat?“

„Minnekö haluan?“ sai Antti waiwoin sanottufsi, sillä mielessä asui lewottomuutta. „Luonnollisesti... Mutta mikä on isäntäji nimi?“

„Hänen nimensä on John Barrer ja hänen waimonsa on Ellen Barrer. Molemmat matkustiwat eilen Gaston'iin tervehtimään kahta tytärtänsä, jotka siellä owat jonkimmoisessa hienossa opetuslaitoksessa; tänään illalla odotan jo heitä kotia, ja jos sinä... Mutta woi ilmanen kumma, minun aikanihan menee tässä enkä ole vielä illalliseksi mitään

walmistanut. Sen sai aikaan tämä odottamaton tapautuminen. Mutta sano nyt pian, mikä tähden sinä oikeastaan tulitkaan tänne, sillä näethän, etten voi wiipyä kauemmin, täytyy kiiruhtaa askareihini."

„Petoksen wuoksi olen tänne joutunut“, walit-
teli Antti Koskela. „Minua on pahasti petetty! Mutta olen kumminkin tyytyväinen siihen, mitä ta-
pahtunut on, sillä olenhan nyt sinua tawannut ja
saanut tietää weljeji Riiston asunnon.“

„Wanhempiani et myöskään saa unohtaa, ja
Antti, lupaa minulle, että niin pian kuin löydät Riis-
ton, te kahden menette tervehtimään wanhempiani.
Lupaatko?“

„Warmaan olen niin tefewä ja tuosja on käteni
wakuudeksi, että lupaukseni pidän. Mutta sano nyt
wielä minulle, missä läheltä löytäisin majatalon,
jossa olisin yötä.“

„Sellaisia paikkoja on täällä ystäksyllin“, jatkoi
tyttönen. „Kun tulet ulos portista, niin käännä en-
sin wasemmalle ja käyntyäsi sitä tietä noin pari sataa
askelta tulet tienristeykseen, josta sinun on mentävä
oikeanpuoleista tietä. Pian tulet majataloon, jossa
päälle päätteeksi on wielä isäntä suomalainen.“

Nyt erosivat he. Tyttö kiiruhti siisälle askarei-
hinsa ja Antti Koskela nostettuaan kampsunsa sel-
käänsä läksi kulkemaan tytön neuwomaan suuntaan.

Antti näytti rauhalliselta, mutta sydämessä tunsi
hän kaikkea muuta kuin rauhaa. Hän huomasi nyt,
kuinka fatalasti tuo wieras herra, hänen enonsa muka
parhain ystävä, oli hänet pettänyt. Mutta hän
huomasi myös, kuinka sanomattoman typerä hän itse

oli ollut, kuinka helposti hän oli antanut itseänsä pettää. Ja tämä hänen oma tyhmyytensä suututti häntä kaikesta enin. Hän huofasi syvään ja jutteli itselleen: „Tuo viisas Jakob Adamsin Maidenlaanesta warotti minua niin kowasti ja kumminkin menin satimeen. Ja wieläpä millaiseen satimeen! Jokainen koulupoikakin olisi huomannut, että tuo konna menetteli valmiiksi harjitun suunnitelman mukaan, ja minä . . . minä, joka olen niin paljon maailmaa kierrellyt, annoin itseäni pettää. Ja tuo Joe oli hänen apulaisensa ja kätyrinsä! Nyt he warmaan jaksawat nuo kaksisataa dollaria keskenänsä ja tyytyväisinä hierowat käsiänsä naureskellen tyhmyydelleni.“

Siljakseen kulki hän edelleen suutuksissaan; sydän ei ottanut sulatakseen, mieli ei leppyäkseen. Kowin oli mielestään ollut typerä. Mutta äkkiä oikaishi hän ja sanoi: „Missä olikaan hänen työpaikansa? Miwan oikein: Gerson & Maithannu. Suo-
raa päätä siis takaisin New-Yorkiin.“

Antti Koskela kohotti päätänsä ja keweämmin alkoivat liikkua hänen jalkansa. Ja merkillistä tyllä, taas oli hän maantiellä kulkemassa takaisin New-Yorkiin, kuten hän jo kerran ennen oli tehnyt kulkiessaan tuffukauppias James Adamsin luota Hudsonin warrella takaisin kaupunkiin. Tänäänkään ei hän paitse aamukahwiaan ollut nauttinut juuri mitään ja siis nälkäkin painosti häntä. Lopulta kävi-
kin se, jo niin tietämättömäksi että hän tuskin jaksoidottaa enää tuota äsken mainitsemaamme majataloa.

Hän fiiruhti askeleitaan yhä enemmän, sillä alkoi jo hämärtää. Neljännes tunti vielä ja nyt oli hän perillä majatalosja. Matkan waiwat ja huono tuuli haihtuivat wähitellen mielestä ja pian tunsi Antti taas itsensä entiseksi Antiksi. Majatalosja otivat häntä vastaan lämpimät, ystävälliset kädet ja suomentkielen kaifu tuntui hänestä niin suloiselta. Pian sai hän kylmää sianlihaa ravinnokseen ja kannullinen piimää häwiji häneen, kun tina tuhkaan. Ne maistuiwat niin erinomaiselta, waihkakaan ne eiwät olleet kotimaan ruokien werosja. Itseksseen päätti Antti, että hänen ateriansja oli ehken paljon maukkaampi kuin tuo odotettu ruoka wäkwine juomineen ja lintupaistineen olisi ollut enon luona.

Mutta Antin tehtäwänä nyt ei ollut ainoastaan nälkänsä tyydyttäminen, waan hänen tuli myös ajatella paluumatkaansa kaupunkiin. Siitä alkoi isäntää puhutella. „Jos en muutoin mukawasti pääse“, janoi hän, „niin wiskaan taas kampsuni hartioilleni ja menen jalkapatikasja kaupunkiin. Mutta jos tapauselta pääsiji hevostyhdisjä halwalla, niin parempi niin; pääsijin pikemmin perille.“

Antti oli juoraan fertonut huonon onnensa isännälle ja isäntä wuorostaan koetti palkita hänen suoruttaan hywillä neuwoilla. „Hevostyhti käy mahdolltomaksi, sillä se maksaa ainakin kuusi dollaria. Mutta joka aamu, sunnuntaita lukuunottamatta, wietästä siwuitse muuan maanwiljeliä maantuotteita kaisenlaisia: kaaleja, potaatteja, maitoa y. m. myötäväksi New-Yorkin torille. Olenpa warma siitä, että pyynnöstäni hän wiepi teidät maksutta perille

asti. Muuta palikka hän ei kaipaa kuin: suuret kiitos! Waan nyt on jo aika teidän mennä maata, sillä aamulla täytyy teidän olla jalkeessa jo kello neljän seutuwiissa.

Antti Koskela sai huononpuoleisen maksuujian, mutta siitä huolimatta nukkui hän sikeästi. Ei hänen yöfortterinsa myös ollut hinnalla pilattu, sillä hän ei maksanut siitä kuin pari senttiä. Seuraavana aamuna kävi kaikki kuten isäntä aikaisemmin oli enustanut. Neljättä käydessä tuli se maanwiljeliä puutarha- ja maatuotteineen matkalla kaupunkiin ja puhallutti hevosiaan majatalon pihalla. Antti pääsi matkaan ja sai istahtaa maamiehen wiereen; kampsunsa asetti hän istuimen alle, sillä muualla ei ollut enää tilaa niiltä monilta wasuilta ja laatikoilta, joita oli karru täynnä. Matkamiehet oliwat nyt siis New-Yorkiin menossa ja Antin täytyi wäkisin naurahdattaa, kuin hän ajatteli tilaansa, kun hän wertaili niitä halpasia työkärriä, joilla hän kulki, niihin nelivaljakowauuihin, joilla hän oli uneksinut saawansa ajaa enonsa maatiloilla.

Kello kahdeksan seutuwiissa seisautti maalaisisäntä fuorman sa Washingtonin torille, ja nyt Antti erosi hänestä, sydämmellisesti lättä puristaen ja kiittäen.

Kun Antti kuljeskeli pitkin North-Williamstreettia, kampsukäärö taas hartioillaan, niin tapasi hän siellä „Uuden Kotimaan“ muutaman palvelian, joka oli ihmeissään nähdesään Antin, Antti kun näet eilen oli eronnut majatalosta siiskin hywässä toiwossa ja nyt käyskenteli niin lewollisena ihmistungofessa, fantaen itse tawaroitaan. Antti oli kumminkin tyy-

tyväinen. Illoisesti sanoi hän palvelialle: „Wiekää terweiseni ifännällemme ja sanokaa hänelle, että pian tulen hänen luokseen kertomaan viimeijimmistä koke-
muksestani. Tänään on minun vielä saatava kä-
siini muuan kauan kaimattu wanha lapsuuden ys-
tävä.“

Kepeästi jatkoi Antti matkaansa ja pian oli hän
siinä osassa kaupunkia, jossa Gerson & Mathannulla
oli tehtaansa ja myymälänsä. Sinne oli helppo löy-
tää, sillä talo oli kadunpuoleiselta seinältään melkein
vuorattu kauneilla, kultakirjaimisilla kylteillä. Affu-
nat olivat suuret ja awarat, joista hywin näki si-
jälle. Soukko hienoja ja kallisarvoisia huonekaluja
oli asetettu lähelle affunoita houkuttelemaan ostajia
sijalle. Waikka houkuttelewalta tuo kaikki näytti-
fin, ei Antti kumminkaan mennyt sijälle myymälään,
waan kulki pihanpuoleiseen rakennukseen, sillä sieltä
kuului ryskettä ja hälinää. Kirween kalske, höylän
ja warwin walitus olivat Antille hywin tuttuja.
Keippain askelin astui hän owelle, mutta ikäwäkseen
huomasi hän owen päällä kirjoituksen „Entry for-
bidden“, ja hiukka alempana suomeksi: „Pääsy kiel-
letty“. „Tässä ei ole ainoastaan englannin, vaan
onpa suomenkielinenkin ilmoitus“, tuumi Antti itsek-
seen. „Odotampa hetkisen, kunnes joku tulee ja an-
taa sijäänpääsyluvan.“

Ei hänen tarwinnut kauan odottaa, kuin owesta
tuli nuori mies useampien työmiesten kanssa, jotka
kantoivat kaunista, äskän valmistunutta huonekalua
maksuiniin.

„Hyhdän anteeksi“, alkoi Antti Koskela ujoini puhutellen tuota nuorta miestä, „olen kuullut, että muuan suomalainen, nimeltään Risto Jänkälä, olisi täällä työssä ja haluaisin niin kernaasti saada wain hetkisen puhella hänen kanssaan.“

„Risto Jänkälä“, wastasi wieras, „on kyllä täällä työssä, mutta työmiehet eivät saa ottaa vastaan wieraita työtunneillaan.“

„Olen aiwan äskes“, jatkoj Antti rufoilewasti, „tullut tänne Amerikkaan Suomesta, ja ystäwäni, Risto Jänkälä, ei ollenkaan tiedä, että täällä olen. Eikö siis olisi mitenkään mahdollista . . .“

„Wai niin, ymmärrän“, wastasi nuori mies. „Te tahtoifitte wain ilmoittaa tulostanne ja sitten sopia hänen kanssaan milloinka woifitte tawata toifianne iltasilla. Ei minulla ole mitään sitä vastaan. Menkää siis kaffi rappuferrosta ylempiä, sitten oikealle, niin tulette neljänteen werstaaseen ja sieltä löydätte hänet. Mutta pitkiin pakeifin älkää antautuko keskenänne.“

Nuori mies poistui ja palasi toimiinsa. Antti fiiruhti rappusia ylös toiseen ferrofseen ja tultuaan suureen saliin, löysi hän heti nuoruuden ystäwänsä. Olipa hauska toifiaan tawata. Eiwät olleet wuosikausiin kuulleet mitään toifistaan ja nyt seifoiwat he filmäffän. Kummallakin oli joukko kysymyksiä kielellään, mutta hywin tiesiwät, ettei täällä sopinut ruweta pitkiin puheifin, ja niin tarinoiwat he nyt wain tärkeimmistä tapahtumistansa.

„Missä talossa majaillet?“ tahtoi Risto Jänkälä tietää.

„Nudessa Kotimaassa, North-Williamstreet'in warrella.“

„Hyvä on, minuutilleen seitsemän aikana olen olewa luonasi tänä iltana.“

„Odotan sinua, kun päivän nousua, vastasi Antti Koskela, mutta ennenkuin erotaan, puhun vielä eräästä asiasta. Et sin täällä työtä. Luuletko, että vois sin teidän tehtaassanne työtä saada?“

„Niivan warmasti“, huusi Risto Jänkälä ilois-
saan. „Tahdotko, että puhun asiasta foreman'in (suomeksi: työnjohtajan) kanssa. Tuolla seisoo hän kymmenennen höyläpenkin wieresssä.“

„Tuo tuollako?“ vastasi Antti Koskela, joka heti tunsi nuoren miehen samaksi henkilöksi, jota aikaisemmin oli jo puhutellut. „Se ilahduttaa minua ja luulen uskaltawani myös itse puhua asiasta hänen kanssaan.“

Niin puhuttuaan antoi hän ystäwälleen kättä. „Ja tänään kello seitsemän siis yhdyimme“, sanoivat molemmat yht'aikaa. Sitten meni Antti Koskela reippaasti työnjohtajan luo, joka seisoi owen läheisyydessä ja anteeksi pyytäen rohkeuttaan esitti hän itjensä työnjohtajalle.

„Wai niin“, sanoi johtaja, „te olette sama mies, joka äsken halusitte puhutella towerianne täällä, ja nytkö jo olette sanottawanne sanoneet. Sepä harwinaista, sillä tawallisesti ne, jotka työtuntien aikana tänne pääsivät, wiivyttelewät kauemmin toweri-
taan. Mutta ehkä itjefin olette käfityöläinen?“

„Olen“, vastasi Antti Koskela, „ja haen työ-
paikkaa.“

„Meiltäkö?” kysyi työnjohtaja. „Gerson & Maihannun tehtaasta?”

„Niin, teiltä, jos mahdollista”, vastasi Antti.

„Oletteko”, kysyi työnjohtaja, tarkastaen Anttia kiireestä kantapäähän, „nähteen meillä tehtyjä huonekaluja? Ne vaativat tottunutta kättä ja tarffaa filmää. Missä olette ennen olleet tössä?”

„Kahtena viimeisenä vuotena”, vastasi Antti Koskela, „olen ollut Helsingissä Aleksanteri Kalliofosken & Kumpp:in luona. Ensimmäisen vuoteni olin vanhempana kiskälinä ja toisen työnjohtajana.”

Työnjohtajan filmissä säkenöi, kun hän kuuli Kalliofosken & Kumpp:in nimeä mainittavan, mutta hän malttoi kumminkin mielsensä. „Tunnen hywin nimen ja tehtaan”, sanoi hän hymyisin, „ja luulakseni tunnen nyt jo myös teidät. Nimenne on Antti Koskela.”

„Mistä minun tunnette?”, ihmetteli Antti, astuen askeleena taaksepäin.

„Eikö herra Kalliofoski ole puhunut teille koskaan eräästä weljensä pojasta, joka sai kasvatuksen hänen luonaan?” kysäsi työnjohtaja.

„Hänen kauan sitten kuolleen weljensä ainoasta pojastako?” ehätti Antti vastaamaan. „Hänen rakkaasta Pietaristako? Kyllä, hywinfin usein mainitsi isäntäni hänestä ja tuumaili hänestä tulewan työnsä ja omaisuutensa periän, hän itse näet kun alkaa olla jo elämän ehtoopuolella. Jo eläessään aikoi hän luovuttaa liikkeensä weljensä pojalle ja itse siirtyä hiljaisuuteen wietttääkseen rauhasa elämänsä loppupäivät.”

„No niin“, jatkoi taas työnjohtaja, „tuo tyy- mykksesä olewa Pietari olen minä ja wiimmeisesä firjeessään firjoittaa setäni, ettei hänelle ollut onnis- tunut saada ketään kunnollista työnjohtajaa sen jäl- keen, kuin hänen etewä työmiehensä Antti Koskela oli hänet jättänyt. Siitä siis tunnen nimenne. Mitä minuun tulee, niin olen saanut erinomaisen kaswa- tuksen ja opetuksen setäni luona. Tietysti olisin hä- nen luonaan pysynyt kauemminkin, mutta mielestäni täytyy hiukka ensin maailmaan tutustua, ennenkuin perustaa omaa liikettä. Ja nyt jatkakaamme puhe- lua taas teistä. Hywin kernaasti saatte työtä luo- namme ja jo huomenaamuna woitte käydä työhön käsiksi. Olen teille antawa sellaista työtä, joka teille hywin sopii. Mielelläni kuulisin kuulumisia Helsin- gistä ja jollei se teille vastenmielistä olisi, niin ker- naasti tulisin tänä iltana mukaanne. Missä päätitte yhtyä ystävänne Risto Jänkälän kanssa?“

„Seitsemän aikana luden Kotimaan majata- lossa North-Williamstreet'in warrella, ja jos teitä haluttaa tulla mukaamme, niin olette hywin terwe- tulleet.“

„Hywä on, warsin hywä!“ sanoi työnjohtaja. „Kahdeksan seutuwisä tulen minäkin sinne, sillä yh- den tunnin ajan tahdon teille kumminkin jättää kah- denkesken-oloon, jotta saisitte jutella tärkeimmät asianne.“

Antti Koskela erosi nyt työnjohtajasta ja läksi tiehensä. Mutta kuinka reippaasti hän nyt liikkui! Kuinka suloisesti hän hymyili ja kuinka hänen sil- mänsä loistiwat ilosta! Amerikkaan tulonsa jäl-

keen ei hän ollut tuntenut itseänsä vielä niin onnelliseksi, kuin nyt, sillä nyt hän tiesi, että hän omalla työllään oli ansaitseva leipänsä, eikä ollut siis riippuvainen rikkaitten enojensa armosta.

Uuden Kotimaan majatalonifäntä otti hänet ystävällisesti vastaan, kuten ainakin. Kowin oli hän hämmästyksissään, nähdesjään Antin iloisena, hyvällä tuulella, sillä palvelialtaan oli hän kuullut Antille käyneen hullusti.

Mutta Antti selitti hänelle asian laidan ja kertoi, että silloin kun hän tapasi palvelian, oli hän vielä maata fiertelevä käsityöläinen, mutta nyt sitä vastoin oli hän saanut paikan, jossa hän toivoi hywin woivansa tulla toimeen vanhan rakkaan toverinsa seurassa. Sitten kertoi Antti viimeisien päiwiensä vaiheet alusta loppuun ja majatalon ifäntä kuunteli tarffaan.

„Tuo outo herra ei siis fertaakaan ilmaissut nimeänsä, ja ette tekään sitä häneltä utelleet“, janoi majatalon ifäntä. „Se on jotenkin merkillistä. Kuten fertomuksestanne voi päättää, on hän aiwan warmaan suomalainen, ja asia käy siis yhä illettävämmäksi, kun ajattelee että maamies pettää täällä laukana wierailla mailla toistanja. Mutta selittäkää nyt tarffaan minulle hänen tuntomerkinsä, niin toivon poliisin avulla pääseväni tuon roiston jäljille.“

„Se ei maksja waiwaa“, wastasi Antti. „Kun asia tulisi julki, niin saisin vielä päälle päätteeksi osakseni naurua ja pilkkaa. Olin jo aikaisemmin päättänyt etsiä kadonnutta enoani siksi, kunnes viimeinen senttini kuffarostani etsimispuuhiin häwiäisi.“

Ja nythän on melkein niin jo tapahtunut ja olen tyytyväinen, sillä toivon wahingosta wiifastuneeni, wieläpä iäksi päiwäksi."

"No kaikkea sitä kuulla saa", iwaili majatalon isäntä. "Näyttää siltä, kun olisitte kiitollinen tuolle lurjukselle."

"Eipä paljon puutukkaan, etten olisi", myönsi Antti, "sillä ilman häntä ja tuota waiherikasta retkeäni en olisi tawannut Jänkälän Kaisua ja jollen häntä olisi kohdannut, niin en olisi tiennyt mitään ystävästäni Risto Jänkälästä, puhumattakaan tuosta merkillisestä Pietari Kalliofosken tapaamisesta. Dikeysjapa kumminkin tuo maailmaa paljon kokenut mies herra Jakob Adamsen Maidenlaanesta oli, kun hän sanoi wahingosta ihmisen wiifastuwan ja kokeneen kaikki tietävän."

Illan wietti Antti Koskela Risto Jänkälän ja aikaisemman isäntänsä Aleksanteri Kalliofosken welen pojan kanssa. Ilta kului niin hauskaasti, ettei hän elämässään ollut vielä ennen wiettänyt niin iloista iltaa. Seuraawana aamuna meni hän toimeensa herrojen Gerson & Maihannun työhuoneelle. Läheisyydestä hyyräsi hän itselleen asunnon samassa paikassa, jossa hänen nuoruuden towerinsakin asui. Kumminkaan ei hän unhottanut majatalonisäntää Uudessa Kotimaassa, waan päin wastoin käwi häntä usein tervehtimässä, niinkuin oli luvannutkin. Joka ilta luki hän englanninkieltä ja koetti siten mitä pikemmiten perehtyä maan waltakieleen.

Niin kului jokapäiwäisessä puuhassa ja hyöri-
nässä noin kuusi wiikkoa, kunnes kerran ollessaan

nuoruuden ystävänsä kanssa kävelyllä Risto Jänkälä veti taskustaan kirjeen, jonka hän samana päivänä oli vanhemmiltaan saanut. Hän otti puheeksi tuon kirjeen sisällön ja kertoi: „Äitini kirjoittaa muun muassa että olet kokonaan unohtanut lupauksesi, jonka sisarelleeni olit antanut, nimittäin lupauksen käydä tervehtimässä vanhempiani. He, äitini, isäni ja sisareni, ovat koviin uteliaita kuulemaan kuumisia kotipuolelta, sillä moniin vuosiin eivät he ole saaneet minkäänlaisia tietoja sieltä. Mitä ajattelet asiasta? Emmeköhän huomenna lähde matkaan, sillä meillähän on sunnuntaipäivä, jolloin hyvin joudamme?“

„Kyllä mielelläni tulen mukaasi“, vastasi Antti. „En ole unohtanut lupauksiani, mutta päätinhän waan myöhästää lähtöäni, jotta ehtisin perehtyä tärkeäisiin oloihin. Tavata vanhempiasi ja nähdä kotosi on minulle olewa erittäin mieluista.“

„Hyvä“, vastasi Risto Jänkälä, „ilmoitan siis tänään, että tulemme.“

Seuraavana aamuna läksivät nuoret miehet liikkeelle ja ensin täytyi heidän päästä yli Hudsonjoen. Kulkiessaan pikku höyryveneessä tuli Antti väkisinikin ajatelleeksi ylimenoa noin puolitoista kuumautta sitten. Nuo muistot eivät pystyneet häntä surkastuttamaan, waan panivat hänet päinvastoin naurutuulelle. Hudsonin toisella rannalla nousivat he rautatiemaunuun ja runsaan puolen tunnin perästä seisahtui juna Newarkissa, jossa Risto Jänkälän vanhemmat ajuiwat. Mutta ketä seisoi heitä vastassa asemajillalla? Vanha rakennusmestari

Jänkälä Kemistä, nykyisin talonomistaja Newarkissa, waimonsa ja tyttärensä kanssa. Kaikki näyttiwät tyytyväisiltä ja iloisilta saadessaan vastaan ottaa niin terwetulleita wieraita. Antti Koskelaa terwehtiwät he aiwan kuin perheeseensä kuuluwaa, waikka hän ei ollut edes wähääkään sukua heille. Se joka sitoi heitä oli waan rakkaus omaan kaukaiseen kotimaahan, rakkaus tuohon pieneen kotikaupunkiin Kemijoen warrelle.

On nimittäin merkillistä, kuinka suomalainen, ollessaan ulkomailla, kowasti kaipaa Suomeansa. Tuhansia joka wuosi menee Amerikkaan ja muihin maanosiin onneansa etsimään muka, mutta kunhan pääsewät perille, joutuwat heti koti-ikäwän waltaan, jota eiwät kestä, waan kiireen kautta pyrkiwät takasin synnyinseuduilleen. Ei ole siis ihme, jos suomalaista wieraalla maalla toinen suomalainen kohtelee sillä lailla, kuin Antti Koskelaa Jänkälän perhe. Hänhän oli tullut wast'ikään Suomesta ja hän, jos lukee, tiesi siis weroksimmät kuulumiset ja toi tullessaan lämpimimmät terwehdykset.

Riemumielin weiwät Jänkälä ja hänen omaisensa wieraat kotinsa faton alle. Heitä kestittiin aluksi ruualla ja juomalla, parhaalla mitä talossa löytyi, mutta ei kestitseminen ollut pääasia, waan kuulumisien kuulusteleminen. Kysymyksiä jatoi puolelta ja toiselta, kuin rakeita rajusäällä, ja Antilla oli täysi työ wastatessaan kaikkiu. Ummelleen kahdeksan wuotta sitten oli rakennusmestari Jänkälä muuttanut Kemistä, mutta kumminkin muisti hänmelkein jok'ikisen kiven ja kannon. Hän kyseli ensin

ihmisiä, mutta sittemmin tahtoi tietää myös kaupungista ja joen rannoista, siirtyen kaupungin kaudoilta ja tomufujilta ympäristön wilpoisiin lehtoihin ja mäntyisille mäkimaille.

Kun he niin olivat rupatelleet keskenään kolmen tahi neljän tunnin ajan ja wirwoitukseeseen nauttineet ruokaa ja juomaa, tahtoi Jänkälän perhe wihdoin myös tietää, miksi Antti Koskela oli lähtenyt Amerikkaan ja jättänyt kotimaan. Ja erittäin olivat he uteliaita kuulemaan, miten Antti oli tullut John Parxer'in maatilalle, sillä heillä ei ollut wähintäkään aawistusta, kuinka asiantilaita oli.

„No hyvä“, wastasi Antti Koskela, „koska nyt joudumme koskettelemaan näitä asioita, niin tahdon teille kertoa juoraan kaikki, ja jos haluatte, niin voittepa hywin halweksia ja iwata minua, sillä en ole totta tosiaankaan muuta ansainnut. Ensiksi kumminkin lufekaa ääneen te, wanha herra Jänkälä, tämä firje, sillä muutoin on teillä waikea käsittää, mikä minut kotoani liikkeelle on pannut.“

Niin puhuttuaan ojensi Antti kellastuneen firjeen rakennusmestarille, jaman firjeen, jonka hänen enonsa oli firjoittanut äitilleen. Mestari Jänkälä lufi firjeen kowaa alusta loppuun asti, ja päästyään loppuun, weti hän suutaan hymyyn ja katsahti waimoonsa, jolla myös oli waikea pidättää nauruaan.

„Mäyttää siltä“, jatko i Antti Koskela, „kun te tuntisitte tuon äitini weljen.“

„Siitä on jo paljo aikaa“, wastasi rakennusmestari, „kun hänestä kuulin kotimaasja puhuttawan. Hän on paljon wanhempi minua ja matkusti ulko-

maille minun vielä kouluksa ollessa. Mutta paljoo myöhemmin olen tullut tuntemaan jaman nimisen miehen, jonka luulin tuon firjeen kirjoittajaksi, mutta mikään Kroijus ei hän ole. Mutta jatka kertomustasi, Antti, sillä näethän, että olemme kowin uteliaita."

Antti ei kysellytkään enempää, waikka rakennusmestarin vastaus ei juinkaan häntä tyydyttänyt, waan jatkoi kertomustaan ja jutteli tarkkaan kaikki, jonka lusia jo hyvin tuntee. Ei hän koettanutkaan koristella puhettaan, waan peittelemättä kertoi asiat halke. Luonnollisesti jutteli hän myös siitä hyödyistä, minkä tuollaiset matkat woivat aikaan saada ja mikä waiikutus niillä oli ollut häneen.

"Nyt", sanoi hän wihdoin lopetettuaan pitkän kertomuksensa, "olette siis kuulleet waiheeni ja woitte hyvin iwata ja pilkata minua, jos se teitä huwitaa."

"Ohoh, eikö mitä", wastasi wafawana rakennusmestari. "Pillan syytä ei ole meillä ollenkaan, waan paremmin ilon, sillä niitä on tuhansia, jotka, epäonnistuttuaan yrityksissään, joutuvat epätoivoon; sinä sitä wastoin olet hyvin tajunnut tuon amerikalaisen sananparren: Mutta itseäsi, niin auttaa sinua myös Jumala. Ja nyt ystäwäni lähtekäämme käwelylle, niin saatte nähdä ympäristöä täällä; sieltä sitten saatamme teidät asemalle, sillä kello seitsemän täytyy teidän matkustaa takasin. Oletko yhtä mieltä, eukko-seni?" sanoi hän sitten, kääntyen waimonsa puoleen ja samalla iskien hänelle filmää.

"Kyllä", wastasi hänen waimonsa ja naurusuin ilmoitti tajunneensa tarkoituksen.

Jänkälän perhe ja Antti Koskela katselivat nyt ympäristöä ja ihmetellen tarinoinivat Newarfin pikaisista edistyspuuhista. Itse ukko Jänkälä selitteli kuinka tämä paikka, ei kauan sitten, oli ollut pienoinen kylä ja nyt sitä vastoin weti wertoja kaupungille. „Rakennuksia“, sanoi hän, „kasvaa täällä kuin sienä sateella ja kun minunkin urakkani, nuo kaksitoista rakennusta, olen walmiiksi saanut, niin heti ryhdyn taas uusiin rakennuspuuhiin. Mutta jatkakaamme matkaamme ja mentäämme tuonne joen warrelle, sillä siellä on eräs matala mökki, jota nähdä ehkä huwittaisi ystäwäämme Antti Koskelaa.

„Minuako?“ kysäsi Antti hämmästyksissään. „Enhän minä ole mitään rakennusmestari, olenhan wain tawallinen puuseppä.“

„No“, wastasi rakennusmestari, „en tarfoitaakaan itse mökkiä, waan enemmän sen asukasta.“

He kiiruhtiwat kulkuaan ja pian oliwat mökkirähjällä, jota päältä päättäen ei olisi luullut ihmisafunnoiksi. Sisällä oli kumminkin asukas, wanha harmaahapsinen ukonkänntyrä, joka filmälasit nokalla istui työpöydällään ja teki työtä yksin sunnuntaihin.

„Wanhan ukon tuolla sisällä“, puhui rakennusmestari, „tunnen minä, ja sinun Antti Koskela pitää myös oppia tuntemaan hänet, sillä hän on saman niminen kuin enosi, tuo rikas Jakob Adamson.“

Näin puhuen awasi hän jo mökin owen ja kaikki astuiwat tupaan, jonne häin tuskin mahtuiwat.

Wasemmassa nurkassa oli wuoteen tapainen, jossa alajimena oli heinäsäkki ja peitteenä joku likai-

nen niinimatto. Toisessa nurkassa oli affunan wies-
ressä työpöytä, sellainen kuin räätäleillä tawallisesti
on, jolla ukkopahanen nyt istui, ristissä säärin ja
kumarahartein, paikaten wanhoja waatteita. Muuta
kalustoa ei huoneessa ollut, kuin yksi kolmijalkainen
tuoli, piffu seinäpeili, josta toinen lasinpuolisko oli
pois ja vielä muuan tawattoman suuri wanha
arkku, jossa oli kassi suurta ruostunutta luffoa.
Urkun kansi oli auki ja pohjalla näkyi muutamia
waateryhysjä.

„Kylläpä Jaakko on ahfera“, janoi rakennus-
mestari astuessaan huoneeseen, „nythän on sunnun-
tai ja kaitilla on lepopäivä.“

Tuo piffuinen, harmaahapsinen ukko katasti sil-
mälasiansa yli muka tunnustellakseen, kuka häntä pu-
hutteli ja ärttyisesti wastasi heti: „mitä minä sun-
nuntaista wälitän? Naapurin Pekka tarvitsee hou-
sunsa tänään ja ennenhän toki ne paikkaan, kuin me-
netän tuon wäähäisen työnansion, minä siitä jaan.
Wähän on työtä ja vielä vähemmän ansiota. Hyvä
waan kun ei nälkään kuole. Toista oli ennen kun
Helsingissä työskentelin ja ansaitsin lähemmän kym-
menen marffaa päivässä.“

„Glä muistele Helsingiä ja muita suuria paik-
koja“, wastasi rakennusmestari, „puhukaamme hetki-
nen kotipuolestasi ja syntymäkaupungistasi Kemistä.“

„Ei maksja waimaa“, huusi ukko wihaisesti. „En
mitään tahdo fieltä kuulla.“

„Mutta sinun täytyy nyt minua kumminkin
kuulla, siitä huolimatta tahdotko waike et“, wastasi
mestari, „ja katso tässä olen tuonut mukamani sinun

fukulaisesi, joka vasta aivan äsken on Suomesta tullut. Näetkös, tässä seisoo sijaresi poika Antti Koskela."

Nyt otti räätäli filmälasit nenältään ja tarkasteli pitkään Anttia. „Tuoko olisi sijareni poika“, sanoi hän, „sijareni Anna Stiinan poika? Mitä hänellä on minun kanssani tekemistä?“

„Hän on tullut sinua tervehtimään“, selwitti rakennusmestari, „illä olethan kirjoittanut Suomeen ja pyytänyt koko Koskelan perhettä muuttamaan tänne, wai kiellätkö noin parisenkymmentä vuotta sitten kirjoittaneesi sellaista kirjettä?“

„Hahaha“, nauroi räätäli ilkeästi. „Siis on kumminkin kirjeelläni ollut seurauksensa. „Hahaha! Ja tuo nuori mies onko siis tänne tullut jakamaan kanssani tavaroitani?“

Antti Koskela oli kuin ukkosen iskemä, kun hän rakennusmestarin ensimmäisistä sanoista pääsi selwille, että tämä harmaja, raihmainen räätäliukko oli hänen upporikas enonsa, mutta kumminkaan ei hänen enonsa kohdellut halveksiwaisesti ja wihaisesti, waan päinwastoin meni hänen luoksensa ja antoi hänelle kättä tervehdykseksi. „Koska te“, sanoi hän, „nyt todellakin olette enoni Jakob Adamsin, niin tervehdän teitä sukulaisenani ja tuon tuhannen terweisiä äitiltäni ja weljeltäni Matamilta.“

„Hywä, Antti“, huusi rakennusmestari. „Nähtyy kyllä, että sinulla on sydän oikealla paikallaan. „Mutta sinä“, jatkoi hän kääntyen räätälin puoleen, nähtyään, että hän ei wälittänyt Antin tervehdyksistä. „Sinä olet suuri pettäjä ja walhettelia, lä-

hettäessäfi moisia kirjeitä sukulaisillesi. En ole tuntenut sinua kauan, mutta tunnen ihmisiä, jotka ovat aina tienneet sinun elämäntapasi ja kaikki ovat kertoneet, että aina olet ollut vähäpätöinen räätälinammattilainen etkä mikään suuri liikemies ja maatilain omistaja."

"Tahdotko tietää, miksi minä tuon kirjeen kirjoitin?" kysäsi räätäli irwisuin ja laihoja, kalpeita formiaan katjellen. "Sen olen sinulle kertowa. Ihmiset kotipuolella kohtelivat minua tylysti, sanoen, etten mitään tykenisi hankkimaan enkä kokoilemaan. Jouduttuani tänne vieraille maille, johtui mieleeni kostaa ilmoittamalla sukulaisilleni rikastuneeni ja houkuttelemalla heitä samaan kurjuuteen, jossa itsekin olen elänyt."

"Vai niin", vastasi mestari, jonka poskille lensi kiivastuksen puna. "Ja jospa lanfosi olisi sinua uskonut ja muuttanut waimoineen lapsineen tänne, niin mitä fitten olisit tehnyt?"

"Mitäkö fitten?" nauroi räätäli yhä illettävämmän. "Enpä juuri mitään. Olisin wain ollut warsin mielisjäni; jos he olisivat täällä joutuneet köyhyyteen ja kurjuuteen, niin olisin ollut yhä paremmalla tuulella. Miksikäs heillä pitäisi olla paremmin kuin minulla? Jo lapsuudesta saakka en ole fietänyt Adam Koskelaa. Hän piti itseään minua wiisaampana ja ylpeästi fantoi päätään korkealla. Hänelle ainakin olisin suonut, että" . . .

"Seis, jo heretkää!" keskeytti hänet Antti Koskela, astuen askeleen lähemmäksi. "Isääni ei teillä ole oikeutta loufata! En tahdo teitä puhutella

halventawasti, sillä te olette äitini weli. Mutta aiwan äännettömäksi en kumminkaan saata heittäytyä. Tuollainen mieliala,, joka teillä näkyy olewan, ei ole oikea ja Jumalalle otollinen ja joka niin ajattelee kuin te ei-maailmassa pitkälle pääse. Minkä soisit itsellesi, se suo muillekin, on oikea kristillinen sääntö. Minkä kylwää sen niittää. Jääkää hywästi, enoni. Mitileni olen kyllä pian kirjoittawa, millaisena teidät olen löytänyt."

Näin puhuttuaan kääntyi Antti Koskela räätä-
lille selin ja poistui. Toiset seurasiwat häntä.

Tähän woisin hywin jo tarinani lopettaa, sillä „rikas eno" oli wihdoin löydetty. Mutta luulen kumminkin paremmin tyydyttäväni lukiaa, jos en häntä jätä aiwan tietämättömäksi tulewista tapahtumista, waan ferron vielä lyhimmittain kertomuksemme päähenkilön myöhemmistä elämänwaiheista.

Mitä ensin tuohon rikkaaseen enoon, Jakob Adamsoniin, tulee, niin olemme kaikki yhtä mieltä siitä, että hän oli kirjoittanut tuon kirjjeensä sisarelleen häwyttömässä tarkoituksessa; mutta elköön lukia toki luulko, että hän on laatuaan ainoa niistä monista sadoista ihmisistä, jotka Amerikkaan matkustawat Pohjolasta ja muusta Suomenmaasta. Ei läheskään, waan niitä on satoja ja monta sataa onkin jotka tekewät itsensä osalliseksi samanlaisiin rikoksiin, jospa kohta hiukka lieweämmällä tawalla. Suomessa luultiin yleensä vielä parisenkymmentä vuotta sitten,

että Amerikassa löytyy kultaa kasoina katuloilla ja että ei tarvitse kuin kumartua kootakseen sitä taskut täyteen. Ihmiset ovat kumminkin vähitellen viisastuneet ja tuollainen luulo on melkein häwinnyt. Mutta jos joku keinottelia joskus palaa rikkaana miehenä kotimaahan, niin heti ollaan valmiit tarttumaan matkasauvaan ja menemään Amerikkaan. On hyvin harvoja, jotka pääsevät läheskään toiveittensa perille, mutta monta, hyvin monta sellaista, joitten käy samalla tavalla, kuin Jakob Adamsonin. Hän eli puutteessa ja köyhyydessä. Hän kuoli muutamia viikkoja sen jälkeen kuin hän tapasi sisarensa pojan ja rakennusmestarin perheen. Hän kuoli mökkiinsä, niin ettei ollut yhtään ystävällistä kättä, joka olisi ummistanut hänen silmänsä viimeiseen lepoon.

Antti Koskela puolestaan teki työtä ahkerasti ja iltasin luki englanninkieltä, kunnes vihdoin tuli hyvin toimeen silläkin kielellä. Jo ensimmäisellä vuodella tapahtui kaksi asiaa, joista meidän täytyy tehdä lähemmin selkoa. Ensinnäkin sai Risto Jänkälä tarjouksen tulla lankonsa huonekaluliikkeen johtajaksi ja osamieheksi, johon tarjoukseen hän myös suostui. Siis sijaitsi Newarkissa, niin että Risto pääsi kotinsa läheisyyteen. Toiseksi laajensivat herrat Gerson & Maihannu liikettään ja hankkivat toisen huonekalutehtaan, sillä yhdesä ei ehditty tehdä niin paljoa kuin tarve waati. Siihen tarvittiin tietysti työnjohtaja ja kuka siihen tuli? Tietystikin Antti Koskela, sillä vanhan tehtaan työnjohtaja Pietari Kalliokoski oli hänet siihen toimeen herroille ehdotta-

nut, sanoen ei voivanja sopivampaa miestä löytää, kuin Antti oli. Se ei ollut Anttille pieni ylennys ja oli luonnollista, että Pietari Kalliofoskelta ja Antista tuli nyt yhä paremmat ystävykset, kuin aikaisemmin olivat olleetkaan.

Kului taas vuoden päivät, niin Pietari muutamana päivänä sai firjeen sedältään Aleksanteri Kalliofoskelta Helsingistä, jossa hän pyysi Pietaria palaamaan kotimaahan ja ottamaan haltuunsa liikkeen, hän itse näet kun oli jo vanha ja halusi wettäytyä hiljaiseen, rauhalliseen yksityiselämään. Pietari, tuumiesjaan asiasta Antin kanssa, kysäsi häneltä äkkiä, eikö Antti tahtoisi tulla osamieheksi hänen liikkeeseen. Antti Koskela katsoi Pietaria suurin silmin ja wastasi nauraen: „Sitä vielä puuttuiksi, mitähän setäsi sanoisi, kun toisit mukana miiehen, joka täällä woi ansaita tuskin tuhatta dollaria, ja vieläpä osakkaaksi. Mutta toisaalta taas olisi ihan kowin hauska saada yhdessä tehdä työtä ja olen warma, että silloin toiminimi „Aleksanteri Kalliofoski & Kumpp.“ kaikuiksi kauas ulkopuolellekin oman maan rajoja. Mutta mikä on mahdotonta, se on mahdotonta ja siis emme enää siitä puhu sen enempää.“ Niin puhui Antti Koskela ja Pietari Kalliofoski ei siihen mitään wastannut. Ei seuraavanaan päivänä ollut asiasta sen enempää puhetta. Pietari kertoi waan firjoittaneensa sedälleen ja kysyneensä milloinko hänen wiimeistään pitäisi olla Helsingissä.

Wiisi wiikkoja myöhemmin, muutamana lauantai-päivänä, tuli äkkiä Pietari Kalliofoski Antti Kos-

kelan työpaikalle häntä tapaamaan. Hänen filmänsä loistivat ilosta.

„Sitö totta, Antti“, puhui hän pitemmättä al-
kupuhetta, „että tänään on ummelleen kaksii vuotta
sittä, kun tulit herrojen Gerson & Maihannun pal-
melukseen. Wuosi sitten wietimme tätä iltaa merkki-
iltana Uudessa Kotimaassa ja niin teemme myös
täna iltana, sillä nyt on meillä wielä suurempi sy-
yttä tehdä.“

„No kuinka niin?“ kysäsi Antti.

„Katsos“, jatkoi taas Pietari. „Tänään olen saa-
nut wastauksen sedältäni, jossa hän lausuu mielellään
suomansa, että meistä tulee yhtiötoverit. Majatalon
isäntä on kokenut ja ymmärtäväinen mies, häneltä
tulee meidän saada tänään wielä monenlaisia neuvoja.“

„Mielellänihän suostun ehdotukseesi“, wastasi
Antti Koskela ja sen enempää tiedustelematta kii-
ruhti Pietari taas toimeensa työpaikalleen.

Antti Koskelalta ei työ sjunut sinä päivänä
enää. Hän köyhtenteli lewottomana ja mieli oli
täynnä erilaisia mietteitä. Hän toivoi ajan mitä
pikemmin kuluwan ja kun wihdoin lepotunti tuli ja
wäki lähweni koteihinsa, niin hänkin kiiruhti talo-
leen, sillä hän tiesi että häntä odotettiin.

Ystämykset kokoontuivat Uudessa Kotimaassa
North-Williamstreetin warrella. Siellä istahtivat
he pöydän ympärille ja alkoivat pakista keskenään.

„Wiisi wiifkoa sitten“, alotti Pietari Kalliofoski,
Antti Koskelaa puhutellen, „ilmaisin sinulle, että
setäni kaikin mokomin haluaisi minua palaamaan koti-
maahan ja ryhtymään hänen liikkeeseensä.“

„Tiedän kyllä sen, Pietari“, vastasi Antti, „ja pidän aivan luonnollisena asiana, että setäsi niin tahtoo, sillä hän itse on jo vanha ja voimaton. Hän on myös kyllin rikas, niin ettei hän mitään suurempaa rikkautta enää kaipaa.“

„Niin ajattelen myös minä“, myönsi Pietari Kalliofoski, „mutta nyt on tehtävä päätös tuosta tärkeästä asiasta, wainko suostua niihin ehtoihin, joilla minun tulisi ottaa liike huostaani. Tässä asiassa panen suurta arwoa sinun sanoillesi, Antti, sillä sinähän paremmin tunnet liikkeen, kun wasta kaffi vuotta sitten erosit setäni palveluksesta. Minulle sitä vastaan on liike jo kuusi vuotta sitten ollut wieras.“

„Ehdot eivät kai liene waikeita täyttää“, vastasi Antti hymyillen, „sillä Aleksanteri Kalliofoskellahan ei ole ketään muita perillisiä, kuin sinä.“

„Se on kyllä totta“, vastasi Pietari, „mutta ei asianlaita ole kumminkaan aivan niin, kuin sinä luulet. Mainitsit juuri, että olisin setäni ainoa perillinen. Wenäjällä on elossa kumminkin yksi hänen sisaristansa, joka wasten weliensä tahtoa meni naimisiin muutamalle Wenäjän miehelle. Tästä awioliitosta syntyi viisi lasta, kolme tyttöä ja kaksi poikaa. Sisarestaan ei setäni ole halunnut tietää moniin wuosiin janaakaan ja wielä wähemmin on hän tahtonut olla tekemisissä hänen miehensä kanssa, joka nyt on häwinnyt tielle tietymättömälle ja jättänyt perheensä oman onnensa nojaan. Mutta olisihan kowin armotonta lapsia kohtaan, jättää heidät perimättömiksi ja köyhyyteen, sillä wiattomathan he owat.“

„Wai niin, wai niin“, jatkoi Antti Koskela, „se muuttaa asiaa. Ensi näkemästäni olen aina pitänyt Aleksanteri Kalliofoskea kunnan miehenä ja sama luulo on minulla hänestä vielä nytkin, mutta asiain näin ollen käyn vähitellen uteliaaksi kuulemaan mil-laiset oikeastaan nuot setäji ehdot ovat.“

„Setäni“, selwitteli Pietari Kalliofoski, „tuntien hywin minun vähäisen omaisuuteni, jota hän on hoitanut aina isäni kuolinpäivästä saakka, kirjoittaa, etten tulisi kaupan kautta saamaan hänen tehdasra-fennuksiaan, waan ainoastaan wuokraamaan ne mää-rätyksi ajaksi. Hän tahtoo, että wälikontrakti teh-täisiin kymmeneksi wuodeksi ja että minä maksaisin neljä prosenttia korkoa koko wuokrasummasta. Woi-daksemme mitä tarhimmin määrätä tuon wuokrasum-man suuruuden, arwioidaan rakennukset minun tul-tuani Helsinkiin, asiainymmärtämäisten miesten läs-näollessa. Onko sinulla mitään muistuttamista tätä menettelytapaa vastaan?“

„Ei juinkaan“, wastasi Antti, „päinwastoin on mielestäni tuuma warsin wiisas ja luulen, että jinä sekä setäji tulette näin oikein hywin aikaan.“

„No hyvä on“, sanoi taas Pietari, „mutta mi-täs siitä tuumit, että ostan kaiken tehtaan irtaimis-ton, niin myös koneet ja työkalut. Walmistetun huonekaluwaraston saan myös kaupan kautta omak-seni sen arwon mukaan, kuin huonekalut walmis-tettaessa ovat maksaneet. Tämän mukaan tu-lisi kauppasumma tekemään 48,000 marffaa. Siis-keen wanha hyvä maine tulisi ilmaiheksi kaupan päälliseksi.“

Antti Koskela hyväksyi myös tämän ehdon täydellisesti ja piti kauppasumman kowin vähäisenä.

„Setäni“, jatkoi taas Pietari, „asettaa minulle mielestäni edulliset maksuehdot. 20,000 mf. on maksettava heti ja sitten 2,000 vuosittain. Luuletko, että woin saada nuo 2,000 mf. vuosittain ylijäämäksi.“

„Kaksi tuhatta“, huusi Antti. „Olen warma, että vähintään 4,000 jää yli, etenkin kun olet täällä tottunut yksinfertaiseen elämään ja liike on nykyisin niin suuressa wauhdissa ja maineessa.“

„Ja wihdoin“, puhui vielä Pietari, „asettaa setäni viimeiseksi ehdoksi, että toisin finut tullessani osamiehenä liikeseeni.“

„Minutko?“ ihmetteli Antti Koskela, joka wuoroin punehtui ja kalpeni. „Sehän on aiwan mahdollonta, sillä eihän minulla ole mitään omaisuutta, jota woiisin käyttää liikettä lunastettaessa.“

„Omaisuutta emme finulta kaipakaan“, wastasi Pietari, „waan työkykyä ja taitoa ovat meille tarpeen. Niin kirjoittaa myös setäni ja tässä on kirje woidaksesi itse lukea sen. Luettuasi anna se kokeelle ystäwällesi majatalon isännälle.“

„Tätä en olisi ikinä woinut aawistaakaan“, huusi Antti luettuuan kirjeen ja ojennettuaan sen majatalon isännälle.

„Tuo wanha mies Aleksanteri Kalliofoski — alkoi nyt wuorostaan majatalon isäntä, joka tähän asti oli wain kuunnellut keskustelua — „tekee mielestäni warjin wiisaasti, että hän yhdistää teidät molemmat samaan liikeseen. Tehän olette wanhoja

lapsuuden tovereita ja nyt nuoruuden hyviä ystäviä. Tunnette siis toisenne ja voisitte tulla aina hyvin toimeen. Ja on aivan oikein ja kohtuullista, että työhön erinomaisesti pystyvän, warsin kyvykkään ihmisen ei ikänsä köyhyytensä takia tarvitse elää vähäisissä oloissa toisen käskyn alaisena, vaan hankki-
 koon itselleen omintakeisen, johtavan aseman. Siis Antti Koskela", huusi hän yhä kowemmalla äänellä. „Antakaahan oikea kätenne minulle merkiksi, että teistä tulee ystävännne kanssa työtoverit, yhtiötoverit."

Näin puhuen tarttui hän molempien käsiin ja painoi ne yhteen. Ystävykset antoivat kätet rauhallisesti lewätä toisissaan ja katsoivat kauan toisiaan silmiin. Majatalon isäntä Uudessa Kotimaassa antoi heidän kauneille alkeillensä ensimmäisen siunauksen.

Tähän lopetan tarinani, sillä jokainenhan nyt ymmärtää, että yhtiötoverit jättivät laillisen määräjän kuluttua entisen työpaikkansa herrojen Gerson & Maihannun luona ja matkustivat Euroopaan. Siwätkä he paluumatkalla wanhaan kotimaahan kulkeneet Saksan kautta, Bremenin linjalla, joka olisi ollut suorin tie, vaan Englannin ja Ruotsin kautta mennä wiilettivät, joten pääsivät pistäymään Remiin. Siellä rakkaassa Antin kotikylässä oli kaiikki entisellään, paitsi uusi saka oli rakennettu wanhan siaan ja enemmän tuffijätkiä näkyi kaduilla kuljeste-

leman, kuin entisiin aikoihin; — olihan „Bawiljounfiakin“ alettu jo rakentaa. Tietystikin heitä riemulla kotikyläläiset tervehtivät ja Amerikan asioista oli paljo rupatteleamista. Sieltä vasta Helsinkiin mentiin. Tämän pituinen tämä tarina.

„Nuorten kirjasto“ on tähän asti ilmaantunut:

I.

Tee työtä uskollisesti, Jumala auttaa ih-
meellisesti. Kertomus nuorisolle. Kirjoitti
Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

II.

Kehellisyys maan perii. Kertoi nuorille ystä-
willeen Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

III.

Uskollinen ja rohkea. Nuorisolle kirjoitti Franz
Hoffmann. Hinta 1 mk.

IV.

Kotka-Heikki. Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann.
Hinta 1 mk.

V.

Amerikan rikkaan enon haussa. Nuorisoa war-
ten. Mukaelma. Hinta 1 mk. 25 p.

